

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN
ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞTIKLARI YERİN KÜLTÜRÜ İLE
ETKİLEŞİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Nihal YILDIZ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ali MEYDAN

KONYA – 2011

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Nihal YILDIZ		
	Numarası	085214 02 1017		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı.		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora	☐
	Tezin Adı	Brileştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Geliştirilme Yarım Kültürü ile Etkileşimlerinin Değerlendirilmesi		

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

Ek- 1: Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Nihal YILDIZ
	Numarası	085214021017
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Ali MEYDAN
Tezin Adı	Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalıştıkları Yerin Kültürü İle etkileşimlerinin Değerlendirilmesi	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan *Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalıştıkları Yerin Kültürü İle etkileşimlerinin Değerlendirilmesi* başlıklı bu çalışma ~~30.10.2011~~ ~~16.10.2011~~ tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Yrd. Doç. Dr. Ali MEYDAN	Danışman	
Prof.Dr. Ali Murat SÜNBÜL	Üye	
Yrd.Doç.Dr. Seyit EMİROĞLU	Üye	

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerlerin kültürü ile etkileşimlerinin öğretmen, öğrenci, köy halkı ve eğitim öğretim üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesidir. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerin kültürü ile etkileşimlerinin belirlenmesine yönelik bu araştırma da nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2009-2010 yılının eğitim öğretim yılının ikinci döneminde, Konya iline bağlı 23 tane birleştirilmiş sınıflı okulda 24 tane sınıf öğretmeni, Mersin iline bağlı 8 tane birleştirilmiş sınıflı okulda 15 tane sınıf öğretmeni, Isparta iline bağlı 17 tane birleştirilmiş sınıflı okulda 21 tane sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada toplamda 48 tane okuldan 60 tane sınıf öğretmenine anket uygulanmıştır. Örneklem seçilirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt ise sınıf öğretmenlerinin en az bir (1) yıl birleştirilmiş sınıf öğretmenliği yapmış olmalarıdır.

Verilerin toplama aracı olarak, konu ile ilgili literatür taranarak kuramsal temel oluşturulmuş ve literatür bilgilerinden yararlanılarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu uygulanmıştır. Öğretmen görüşme formu iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgilerin elde edilmesi amacı ile hazırlanmıştır. İkinci bölümde ise; birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerin kültürü ile etkileşimlerini belirlemeye yönelik olmuştur. Verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden görüşme ve gözlem yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde veriler çözümlendi ve her ölçme aracına bir kod isim verilerek yorumlandı.

Araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır; her bölgenin kendine özgü kültür etkinlikleri olduğu, öğretmenler buldukları yerlerdeki kültür faaliyetlerinin içinde bulunmaya çalıştıklarını, çalıştıkları yerleri kültürü ile etkileşim içinde buldukları, öğretmenlerin hayatlarında ve davranışlarında olumlu-olumsuz değişiklikler oluşturduğu, köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmenin eğitim-öğretim etkinliklerini düzenlemede etkili olduğu, öğretmenin kültür ile

etkileşimlerin okul-aile işbirliği üzerinde olumlu etkiler yarattığını ancak az da olumsuz yanlarının da olduğu, yeniliklere uyum sağlamada ve kendilerini geliştirmede öğretmen etkisinin olduğu ancak bazı durumlar için olmadığıdır. Birleştirilmiş sınıflı okullar ve bu okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin öğretmenlerin büyük bir kısmının hiçbir şey yapmadıklarını düşündükleri ve birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran durumların başında programın, kitabın birleştirilmiş sınıflara uygunsuzluğu ve zaman problemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Birleştirilmiş Sınıf, Öğretmen, Kültür ile Etkileşim, Köy Halkı

SUMMARY

The purpose of this research, multigrade class of teachers working in schools, work places of interaction with the culture of teachers, students, villagers and to evaluate the effects of education. Interactions with the culture of teachers working in multigrade classrooms where they work to determine the methods of qualitative research case study model is used in this research.

The study group is the second period of 2009-2010 academic year, the province of Konya, one multigrade class of 23 teachers at the school 25 classrooms, depending on the province of Mersin, the combined 8-16-grade teacher at the school grades, the province of Isparta, the combined class of 17 "one class at school 22 consisted of teachers. One study, a total of 48 school teachers from 63 classrooms were surveyed. A criterion for selecting sampling, sampling methods sampling method was used. A criterion of the teachers at least one (1) year is that they have multigrade class teacher.

As a means of data collection, basic theoretical literature on the subject from literature utilizing a semi-structured interview form was developed and implemented. Teacher interview form consisted of two parts. In the first section was prepared with the purpose of obtaining personal information. In the second part, the multigrade class of teachers working in schools where they work has been to determine the interaction with the culture. Qualitative research methods, interview and observation method was used to collect the data. Each measuring tool to analyze the data, a code name given to the data and interpreted resolved.

Reached the following findings of the study, each region's unique cultural activities, your cat is, teachers are not working in cultural activities in their areas, work places are located in the interaction with the culture, teachers' positive and negative changes in their lives and behavior of the village, knowing that the socio-economic and cultural structure of the education -teaching to be effective in regulating the activities of the teacher's interactions with the culture creates a positive impact on school-family cooperation, but is also less than the negative aspects, and innovation to adapt themselves to certain conditions, but whether the effect of

teacher development. Multi-class schools and teachers working in these schools to make conditions favorable for the Ministry of Education and National Education Directorates did not do anything they think the majority of teachers in multigrade classrooms and education at the beginning of the process conditions that restrict the program, and the problem of incompatibility of the book is the combined classes has been concluded.

Keywords: Multi-Class, Teacher, Culture and Interaction, Village People

ÖNSÖZ

Birleştirilmiş sınıf; nüfusun az olduğu yerleşim bölgelerinde (özellikle köy ve kasabalarda), öğrenci, öğretmen ve derslik sayısının yetersiz olduğu, farklı yaş ve seviye gruplarından öğrencilerin bir araya getirilerek tek derslikte bir öğretmen tarafından yapılan eğitim öğretime denilmektedir.

Dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan pek çok ülkede birleştirilmiş sınıf uygulaması bir model olarak uygulanmaktadır. Bu ülkelerin arasında Amerika, Hindistan, İngiltere vs. gibi örnekler yer almaktadır. Türkiye de ise Köy Mekteplerinin açılmasından itibaren birleştirilmiş sınıflar oluşmuş ve çeşitli programların geliştirilmesiyle şekillenmeye başlamıştır. Ülkemizde öğrencilerin başarılarının artması ve birleştirilmiş sınıf uygulamasını azaltmak için 1962 de Yatılı Bölge Okulları (YİBO) ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları (PİO) kurulmuştur. 1989-1990 eğitim-öğretim yılından itibaren Taşımali İlköğretim uygulaması ile öğrenci sayısı az olan okulların merkezi okullara gününbirlik taşınmasıyla bu problem en aza indirilmeye çalışıldıysa da birleştirilmiş sınıf uygulaması hala dünyada ve ülkemizde eğitimde önemli bir sorun olarak devam etmektedir.

Öğrenci, öğretmen ve derslik sayısının az olması nedeniyle oluşan birleştirilmiş sınıflar öğretmenin durum ve koşulları nedeniyle öğretmenin başarısını oldukça etkilemekte ve dolayısıyla öğrenmeyi de etkilemektedir. Bu nedenle birleştirilmiş sınıflarda çalışacak öğretmenlere bu konuda ayrı bir eğitim verilip, mümkün olduğunca çeşitli bölgelerde uygulama şansı tanınmalıdır. Ayrıca Milli Eğitim tarafından bu okulların eksiklikleri öncelikli olarak karşılanmalı ve öğretmenin verimini artırmak için daha elverişli ortamlar sağlanmalıdır. Buna benzer çeşitli çalışmalarla öğretmen ve öğrenci başarısı daha da artırılabilir.

Kültür bizi saran, insanlardan öğrendiğimiz toplumsal mirastır. Kültürün oluşmasında ikili bir süreç vardır; birinci süreçte insan pasif ve alıcı konumdadır. Belli bir coğrafi çevrede yaşıyor, beslenme ve barınma ihtiyaçlarını orada gideriyordur. Doğayla kurulan bu öncül ilişki, yani ihtiyaçları doğrultusunda edindiği bilgi, dili, davranışları ve maddi üretim ve tüketim aletleri kültürün yaratılmasında birinci aşama olarak karşımıza çıkar. İkinci aşamada ise insan alıcı konumdan çıkar

ve üretmeye başlar; yani yaşadığı çevreye etkin ve aktif bir güç olarak katılır. Giderek her nesil miras aldığı kültüre maddi ve manevi bir katkı yapar ve onu kendinden sonrakilere miras bırakır (<http://tr.wikipedia.org>, Erişim: 23.04.2010). Özellikle kültürlerine aşırı derecede bağlı küçük toplumların içine dışarıdan giren ve buradaki toplumla iletişime giren kişiler (öğretmenler, imamlar gibi) bu iletişimden maddi ve manevi yönde etkilenerek yaşam tarzlarına da yansıtırlar.

Bu çalışmam boyunca her zaman yüreklendirici telkinleriyle beni çalışmaya teşvik eden, çalışmalarımı sabırla yönlendiren, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım bunun yanında benden hoşgörüsünü esirgemeyen çok değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ali Meydan' a, yüksek lisans öğrenimim de tavsiye ve yardımlarından dolayı sevgili hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Seyit Emiroğlu'na sonsuz teşekkürler. Ayrıca değerli zamanlarını ayırarak araştırmama katkı sağlayan köy öğretmenlerine, araştırmam boyunca manevi desteklerini esirgemeyen annem Sevgi Yıldız, babam Ali Haydar Yıldız ve ağabeylerim Halit Yıldız ile İbrahim Yıldız'a, öğretmen arkadaşım Ramazan Uzun'a teşekkürü bir borç bilirim.

Nihal YILDIZ

2011

KISALTMALAR

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MEM : Milli Eğitim Müdürlüğü

BSİO : Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu

YİBO : Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

PİO : Pansiyonlu İlköğretim Okulu

İÖO : İlköğretim Okulu

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU	ii
ÖZET	ii
SUMARRY	v
ÖNSÖZ	vii
KISALTMALAR	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEMA LİSTESİ	xvi
BÖLÜM 1 / GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Problem Cümlesi	4
1.3. Alt Problemler	4
1.4. Araştırmanın Amacı.....	5
1.5. Araştırmanın Önemi	5
1.6. Araştırmanın Sayıltıları	7
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.8. Tanımlar	7
BÖLÜM 2 / KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR	
VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. Kuramsal Açıklamalar	9
2.1.1. Birleştirilmiş Sınıflar	9
2.1.1.1. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamalarının Faydaları	11
2.1.1.2. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamalarının Sakıncaları	13
2.1.1.3. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamalarının Alternatifleri	14
2.1.1.4. İlköğretim Programında Birleştirilmiş Sınıflar.....	15
2.1.1.4.1. Genel Açıklamalar	15
2.1.1.4.2. İlköğretim Programı (1–5) Ünite ve Temalarının	
Birleştirilmiş Sınıflarda İşlenişine İlişkin Esaslar	16
2.1.1.4.3. Birleştirilmiş Sınıflı Okullar İçin Lüzumlu Araç ve	
Gereçler	18

2.1.1.4.4. Birleştirilmiş Sınıflarla İlgili İlköğretim Programları ve Derslerin Planlanması.....	19
2.1.1.5. Birleştirilmiş Sınıfların Oluşturulma Şekilleri	22
2.1.1.5.1. Tek Öğretmenli Tek Derslikli Okullar	22
2.1.1.5.2. İki Öğretmenli İki Derslikli Okullar	22
2.1.1.5.3. Üç Öğretmenli Üç Derslikli Okullar	22
2.1.1.5.4. Dört Öğretmenli Dört Derslikli Okullar	23
2.1.1.6. Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim Faaliyetlerinin Uygulanması.....	24
2.1.1.6.1. Öğretmenli Dersler	24
2.1.1.6.2. Öğretmensiz Dersler	25
2.1.1.6.3. Grup Çalışmaları	25
2.1.1.6.3.1. Seviye Grupları.....	25
2.1.1.6.3.2. İlgili Grupları	27
2.1.1.6.3.3. Küme Çalışmaları.....	27
2.1.1.6.3.3.1. Küme Çalışmalarının Faydaları	28
2.1.1.6.3.3.2. Küme Çalışmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	28
2.1.1.6.3.3.3. Kümelerin Oluşturulması	29
2.1.1.6.3.3.4. Küme Çalışma Planı.....	30
2.1.1.6.4. Öğrencilerin Kendi Kendilerine Çalışmaları.....	32
2.1.1.7. Birleştirilmiş Sınıflarda Koşul ve Araçlar	36
2.1.1.8. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Birleştirilmiş Sınıflar... 37	
2.1.1.9. Çeşitli Ülkelerdeki Birleştirilmiş Sınıf Uygulamaları	43
2.1.2. Kültür Kavramı ve Özellikleri.....	44
2.1.2.1. Kültür Öğeleri.....	46
2.1.2.2. Kültür Özellikleri.....	47
2.1.2.3. Kültür Süreçleri ve Diğer Kavramlar	49
2.1.2.3.1. Üst Kültür	49
2.1.2.3.2. Alt Kültür.....	49
2.1.2.3.3. Kültürleme	50
2.1.2.3.4. Kültürlenme.....	50

2.1.2.3.5. Kültürel Yayılma	50
2.1.2.3.6. Kültürel Gecikme	51
2.1.2.3.7. Kültürel Şok.....	51
2.1.2.3.8. Kültürel Özümseme.....	51
2.1.2.3.9. Kültürel Yozlaşma.....	52
2.1.2.3.10. Etnisite.....	52
2.1.2.3.11. Etnik Grup	52
2.1.2.3.12. Sosyal Normlar	53
2.1.2.3.13. Kültür Değişmeleri (Kültürleşme).....	53
2.1.2.3.14. Serbest Kültür Değişimi	55
2.1.2.3.15. Zoraki Kültür Değişimi	55
2.1.3. İlgili Araştırmalar	55
BÖLÜM 3 / YÖNTEM	66
3.1. Araştırma Modeli.....	66
3.2. Çalışma Grubu	66
3.3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri.....	67
3.4. Veri Toplama Aracı	69
3.5. Verilerin Analizi	70
BÖLÜM 4 / BULGULAR VE YORUMLAR.....	72
4.1. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları	72
4.2. Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumları	76
4.3. Alt Probleme Ait Bulgular Ve Yorumları	78
4.4. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları	81
4.5. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları	85
4.6. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları	89
4.7. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları	93
4.8. Alt probleme ait bulgular ve yorumları	97
4.9. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları	103
BÖLÜM 5 / TARTIŞMA.....	108
BÖLÜM 6 / SONUÇ VE ÖNERİLER	117
6.1. Sonuçlar	117

6.1.1. Öğretmen Görüşlerine Göre Çalıştıkları Köyde Farklı Gelen Kültür Etkinliklerine İlişkin Sonuçlar	117
6.1.2. Öğretmen Görüşlerine Göre Köyde Kültür Etkinliklerinin Ne Kadarının İçinde Bulduklarına İlişkin Sonuçlar	117
6.1.3. Öğretmen Görüşlerine Göre Görev Yapılan Yerin Kültürü İle Etkileşimlerine İlişkin Sonuçlar	118
6.1.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Görev Yapılan Yerin Kültürü İle Etkileşimin Öğretmenlerin Hayatında ve Davranışındaki Değişikliklere İlişkin Sonuçlar	119
6.1.5. Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenin Köyün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısını Bilmesinin Eğitim-Öğretim Etkinlikleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Sonuçlar	120
6.1.6. Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenin Çalıştığı Yerin Kültürü İle Olumlu ve Olumsuz Etkileşimlerinin Okul-Aile İşbirliği Üzerindeki Etkilerine İlişkin Sonuçlar	120
6.1.7. Öğretmen Görüşlerine Göre Köy Halkının Yeniliklere Uyum Sağlamasında, Kendilerini Geliştirmelerinde Öğretmen Faktörü ve Etkisine İlişkin Sonuçlar	121
6.1.8. Öğretmen Görüşlerine Göre Birleştirilmiş Sınıflı Okullar ve Bu Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Şartlarını Olumlu Hale Getirmek İçin Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin yaptıkları ve Yapılması Gerekenler İçin Önerilerine İlişkin Sonuçlar	122
6.1.9. Öğretmen Görüşlerine Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim Sürecini Sınırlandıran ve Problem Olarak Görülen Diğer Durumlara İlişkin Sonuçlar	123
6.2. Öneriler	124
6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	124
6.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	126
KAYNAKÇA	127
EKLER	132

EK-1: BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞTIKLARI YERİN KÜLTÜRÜ İLE ETKİLEŞİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	132
EK-2: Araştırma İzin Belgesi	136
Özgeçmiş	141

TABLolar LİSTESİ

Tablo-1: 2006-2007 Öğretim yılında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan ilköğretim okullarının okul, öğretmen ve öğrenci sayıları	2
Tablo-2: 1968 İlkokul Programında Birleştirilmiş Sınıflarda İşlenecek Ünitelerin Yıl Esasına Göre Düzenlenmesi	20
Tablo-3: 2005-2006 Öğretim yılından başlayarak yıllara göre uygulama programlarının sıralanışı	21
Tablo-4: 1923-1924 ile 1972-1973 Yılında Şehir ve Köylerdeki İlkokul Sayıları ve Yüzdeleri	40
Tablo-5: 1963-1971 Öğretim Yılları Arasında Resmi İlkokullarda Öğretmen Sayısına Göre Birleştirilmiş Sınıflı Okul Sayıları	40
Tablo-6: 1963-2005 Öğretim Yılları Arası Birleştirilmiş Sınıflı Okul Sayıları ve Yüzdeleri	41
Tablo-7: 2006-2007 Yıllarında Milli Eğitim’de Mevcut Durum	42
Tablo-8: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları	67
Tablo-9: Öğretmenlerin Yaşlara Göre Dağılımları	67
Tablo-10: Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımları	68
Tablo-11: Öğretmenlerin Birleştirilmiş Sınıf Deneyimlerine Göre Dağılımları	68
Tablo-12: Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımları	69
Tablo-13: Öğretmenlerin “Çalıştığınız Köyde Size Farklı Gelen Kültür Etkinlikleri Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	72
Tablo-14: Öğretmenlerin “ Köyde Bu Kültür Etkileşimlerinin Ne Kadarının İçinde Bulunuyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	76
Tablo-15: Öğretmenlerin “Görev Yaptığınız Yerin Kültürü İle Etkileşiminizi En Çok Neler Etkiliyor?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	78
Tablo-16: Öğretmenlerin “Bu Etkileşim Hayatınızda ve Davranışlarınızda Ne Gibi Değişiklikler Oluşturuyor?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	81
Tablo-17: Öğretmenlerin “Köyün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısını Bilmeniz Eğitim-Öğretim Etkinlikleri Üzerinde Ne Gibi Etkinlikler Oluşturmaktadır?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	85

Tablo-18: Öğretmenlerin “Çalıştığımız Köyün Kültürü İle Etkileşimlerinizin Okul-Aile İşbirliği Üzerinde Etkileri Nelerdir? Olumlu ve Olumsuz etkileşimlerin Etkilerini Belirtiniz.” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar Ve Frekans Dağılımları	89
Tablo-19: Öğretmenlerin “Köy Halkının Yeniliklere Uyum Sağlamasında, Kendilerini Geliştirmelerinde Öğretmen Faktörü Nelerdir ve Ne Kadar Etkilidir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	93
Tablo-20: Öğretmenlerin “Birleştirilmiş Sınıflı Okullar ve Bu Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Şartlarını Olumlu Hale Getirmek İçin Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri Neler Yapıyor? Yapılması Gerekenler İçin Önerileriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	98
Tablo-21: Öğretmenlerin “Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim Sürecini Sınırlandıran ve Problem Olarak Gördüğünüz Diğer Durumlar Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	103

ŞEMA LİSTESİ

Şema-1: Birleştirilmiş Sınıfların Oluşturulma Şeması	23
---	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın varsayımları, araştırmanın sınırlılıkları ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Türk eğitim sistemimizin temel basamağını ilköğretim oluşturmaktadır. 6-12 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsayan ilköğretim, toplumun büyük bir kısmına ulaşması ve zorunlu olmasından dolayı önemini daha da belirgin hale getirmektedir. Türk Milli Eğitim Sistemi incelendiği zaman ise birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının örgün eğitimin ilköğretim birinci kademesinde yer aldığı görülmektedir. Ülkemizin gerçeklerinden dolayı zorunlu eğitim çağına gelmiş çocuklara ilköğretim hizmeti vermek için birleştirilmiş sınıflı okul modeli geliştirilmiştir. Birleştirilmiş sınıf uygulaması köye yönelik bir uygulamadır.

Türk eğitim sistemi okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretime kadar alt sistemlerden oluşmaktadır. Bu alt sistemlerin her biri kendi içinde ayrı bir öneme sahip olmakla birlikte, ilköğretimin özel bir yeri ve önemi vardır. Bu önem ilköğretim kademesinde kazandırılan bilgi ve becerilerin diğer öğrenim kademelerine temel teşkil etmesinden kaynaklanmaktadır (Özben, 1997).

Birleştirilmiş sınıflar, iki ya da daha çok sınıfın bir grup teşkil edilerek bir öğretmen yönetiminde birlikte eğitim öğretim yapılan sınıflardır. Bu sınıflarda yapılan öğretime de “birleştirilmiş sınıflarda öğretim” denir. Köy okullarımızın çoğu, küçük kasaba okullarımızın da bir kısmı birleştirilmiş sınıflar halinde öğretim yapmaktadır (Binbaşıoğlu, 1983: 1).

Birleştirilmiş sınıfların tarihi geçmişi, dünyada ve Türkiye’de oldukça eskidir. Günümüzde dünyanın az nüfuslu ve geri kalmış bölgelerinde uygulandığı halde, Türkiye’deki okulların ise yaklaşık yüzde ellisinde birleştirilmiş sınıflı uygulama devam etmektedir (MEB, 2005c).

2006-2007 istatistiklerine göre ise ülkemizde 34.656 faal okul, 402.829 kadrolu ilköğretim öğretmeni, 10.846.930 öğrenci bulunmaktadır. Yurt genelinde ilköğretim okullarında uygulanan birleştirilmiş sınıflarda 26 bin 363 öğretmen görev yaparken, 268 bin 614'ü erkek, 255 bin 88'i kız toplam 523 bin 702 öğrenci eğitimlerini sürdürüyor. Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerden 214 bin 210'u iki sınıf bir arada, 169 bin 137'si üç sınıf bir arada, 13 bin 715'i dört sınıf bir arada, 126 bin 640'ı da beş sınıf bir arada öğrenim görüyor (MEB, 2006-2007).

Tablo-1: 2006-2007 Öğretim yılında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan ilköğretim okullarının okul, öğretmen ve öğrenci sayıları:

Birleştirilmiş Sınıf Türü	Öğrenci Sayısı
2 Sınıf Bir Arada	214.210
3 Sınıf Bir Arada	169.137
4 Sınıf Bir Arada	13.715
5 Sınıf Bir Arada	126.640
Toplam	523.702

(MEB, 2007)

Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmak, normal öğretim yapan bağımsız sınıflara göre daha zordur. Bu zorluk; birleştirilmiş sınıflı okulun yapısı, bulunduğu çevrenin koşulları, çevre halkının ekonomik, sosyal ve kültürel yapısı, öğrencilerin eğitim öğretime hazır bulunuşluk düzeyleri ile öğretmenin yöneticilik ve öğreticilik görevinin yanı sıra yerel halkı aydınlatma, onların sorunlarının çözümünde önderlik etme gibi pek çok nedenle bağlanabilir (Bilir, 2008: 12). Bu kadar zorluk karşısında MEB tarafından atanan sınıf öğretmenlerinin pek çoğu köy okullarında staj yapmadan, köyde ki yaşam koşullarını bilmeden birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında göreve başlamaktadır.

Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında göreve başlayan öğretmenler eğer köy kökenli değiller ise ilk kez köyde yaşamaktadırlar. Çünkü eğitim fakülteleri çoğunlukla (pek azı gününbirlik köy stajına yer verebilmektedir) öğretmenlik staj uygulamalarını kent ilköğretim okullarında yapmaktadırlar. Öğrenim ortamı ile gerçek iş ortamı arasındaki bu farklılık onlarda bir şaşkınlık ve alt üst oluş, bozulma

yaratmaktadır. Programa konması planlanan köy stajı uygulamaları gününbirlik köye gidip dönülerek yapılmamalıdır. Bu uygulamaların amaca uygun olması için öğretmen yetiştiren üniversitelerin uygulama köyleri olmalı, öğrenciler uygulama süresince köyde kalarak köyü yaşayarak köy okulunda staj uygulamalarını tamamlamalıdır (Bilir, 2008: 10-11).

Etkileşim, bireyin bilinçli ya da bilinçsiz olarak diğerinin zihinsel yapısını, işaret ve araçlarla etkilediği dinamik bir süreçtir. Dinamik terimi, sürecin karşılıklı aktifliğine işaret etmektedir. Etkileşim sürecinin, karşılıklı olarak inanç, değer, tutum ve bazı eylemlere doğrudan etkisi vardır. Etkileşim, sembolik olarak ise (yazılı ve sözlü etkileşim dışında) vücut hareketleri, yüz anlatımı, duruş biçimi, giyim ve diğer sözel olmayan bilgi sunum yollarıyla sürdürülür (Dubois, 1979).

Köylerde görev yapan öğretmenlerin görev yaptığı yerlerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmesi, eğitim öğretim faaliyetlerini planlaması ve başarıya ulaştırabilmesi için büyük önem taşır. Bundan dolayı önce, görev yaptıkları köyün çevre özelliklerini incelemeleri gerekir. Bunun için de öğretmenin;

- 1- Köy çevresinin idari yeri ve bundan doğan problemleri
- 2- Coğrafi durumu ve bundan doğan problemleri
- 3- Köyün kuruluşu, tarihi gelişimi ve ilgili problemleri
- 4- Köyün ekonomik hayatı ve bundan doğan problemleri
- 5- Köyün ticaret hayatı ve bundan doğan problemleri
- 6- Köyün sağlık problemleri
- 7- Köyün toplumsal yapısı ve problemleri
- 8- Köyün yönetimi ve bundan doğan problemleri
- 9- Köyün eğitim durumu ve bundan kaynaklanan problemleri araştırması gerekir (Uçan, 1997: 15; Akbaşlı ve Pilten, 1999:1)

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, başarılarını artırmak, kendilerini bölge halkına kabul ettirebilmek, güvenlerini kazanabilmek için çalıştıkları yerleşim yerlerinin bütün özelliklerini bilmeli ve bu özelliklere uyum sağlamaları

gerekmektedir. Öğretmen ve köy halkı arasındaki karşılıklı etkileşimlerin olumlu yönde olması ile hem öğretmenler öğrencilerine daha çok yararlı olabilir hem de köy halkının öğretmenin yol göstericiliğinden daha çok faydalanmaları sağlanmaktadır. Ayrıca bu etkileşimin olumlu yönde olması öğretmenin performansını ve çalışma isteğini de yükseltmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları yerin kültürü ile etkileşiminin eğitim öğretim, köy halkı ve öğretmen üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

1- Öğretmenlerin çalıştıkları köylerde kendilerine farklı gelen kültür etkinliklerinin neler olduğunun belirlenmesi.

2- Öğretmenlerin görev yaptıkları köylerde kültür etkinliklerinin ne kadarının içinde bulduklarının belirlenmesi.

3- Öğretmenlerin görev yaptıkları yerlerin kültürü ile etkileşimlerinde en çok nelerden etkilendiklerinin belirlenmesi.

4- Öğretmenlerin görev yaptıkları yerlerin kültürü ile etkileşimlerinin hayatlarında ve davranışlarında hangi değişiklikleri oluşturduğunun belirlenmesi.

5- Köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını öğretmenin bilmesi ile eğitim-öğretim etkinlikleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesi.

6- Öğretmenlerin çalıştıkları köylerin kültürü ile etkileşimlerinin okul aile işbirliği üzerindeki etkilerinin neler olduğunun belirlenmesi.

7- Köy halkının yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerini geliştirmelerinde öğretmen faktörünün olup olmaması ve etkisi varsa bu etkinin ne kadar olduğunun belirlenmesi.

8- Birleştirilmiş sınıflı okullar ve bu okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim

Müdürlüklerinin neler yaptığının belirlenerek yapılması gerekenlerin öğretmenler tarafından tespit edilerek önerilerin belirlenmesi.

9- Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak gördükleri diğer durumların belirlenmesi.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; birleştirilmiş sınıflı köy okullarındaki öğretmenlerin çalıştıkları köylerin kültürü ile etkileşiminin öğretmen, öğrenci ve köy halkı üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesidir. Bu kapsamda birleştirilmiş sınıflarda çalışan öğretmenlerin çalıştıkları köylerin kültürü ile etkileşimleri hakkında bakış açıları görüşme yöntemi ile incelenmiştir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde ve pek çok ülkede köye yönelik bir uygulama olarak birleştirilmiş sınıf modeli uygulanmaktadır. Türkiye’ de 2005 Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre, ilköğretim kademesinin yaklaşık % 47’sinde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaktadır. Buralarda görev yapan öğretmenlerin bir çoğu tek öğretmenli ya da iki öğretmenli okullarda görev yapmaktadırlar. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde, öğrenci başarısının artırılmasında, toplumun bilinçlendirilmesinde, yeniliklere uyum sağlamasında ve geliştirilmesinde öğretmen faktörü oldukça önemli bir yere sahiptir. Özellikle sadece ilköğretim kademesinin bulunduğu küçük toplumlarda, kırsal kesimlerde bu önem daha da artmaktadır. Öğretmenlere düşen bu sorumlulukların yerine getirebilmesi için okul-toplum ilişkisinin üst düzeyde olması gerekmektedir. Öğretmenler görev yaptıkları yerlerde toplumların ekonomik koşullarını, kültürel yapılarını, sosyal yapılarını, çevre koşullarını ve öğrencilerinin özelliklerini çok iyi belirlemeli; toplumla ilişkilerini ve eğitim-öğretim faaliyetlerini bunlara göre şekillendirmelidir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin belirlenmesinde ve uygulanmasında da görev yapılan toplumların bu özelliklerini bilmek öğrenci başarısını artıracığı gibi köyde öğretmenin toplumsal sorunların çözümünde ve yeniliklere uyum göstermelerinde lider olmasını sağlamaktadır.

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, ülkemiz milli eğitiminde çok eskiden beri uygulanmaktadır. Türkiye’ de bu uygulamayı zorunlu kılan üç temel neden vardır.

Bunlar; öğrenci sayısının azlığı, öğretmen sayısının azlığı ve derslik sayısının yetersizliğidir. 16 bin 379 birleştirilmiş sınıflı okulun, 7790'nunun tek öğretmenli olması, öğrenci sayısının azlığının en önemli neden olduğunu göstermektedir (Dursun, 2006).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmak, normal öğretim yapan bağımsız sınıflara göre daha zordur. Bu zorluk tek öğretmenli birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında daha da zordur. Çünkü bu okuldaki öğretmen, aynı zamanda müdür yetkili olarak okul yöneticisidir. Dolayısıyla bir taraftan zorunlu öğrenim çağına girenleri okula kaydetmek, okulu öğretime hazırlamak, eğitim için gerekli araçları sağlamak, demirbaşları kaydetmek, resmi yazışmaları yapmak gibi yönetsel işleri yaparken, diğer taraftan okuldaki öğrencilerin öğretmenliğini yapmak, öte yandan da köyün ve köylünün sorunlarına karşı duyarlı davranarak sorunların çözümünde köylüye önderlik etmek gibi görev ve sorumlulukları yerine getirmek zorundadır (Bilir, 2008: 7).

Öğretmenin köy sorunlarına yönelik çalışmaları sınırlıdır. Diğer bir deyişle, köyde öğretmen kendinden beklenen 'halk eğitimci' görevini yapamamaktadır: bu konuda önemli bir neden, öğretmenlerin kendi aralarında kapalı bir gruba oluşturmalarıdır. Diğer bir temel neden, köy öğretmenin kültürel antropoloji, sosyal psikoloji, halk eğitimi konularında formasyon noksanlığıdır. Öte yandan, bazen öğretmen köy toplumuna getirilen bir yeniliği kabul edilmesini engelleyen engeli görmeyi ve yenmeyi bilememektedir. Burada da öğretmenin, değişimin (kültürel) dinamizmi konularında (Kültürel Antropoloji, Halk Eğitimi) bilgi yetersizliği açıktır (Erdentuğ, 1978: 5).

Yıldız ve Köksal 'ın (2009) araştırmasında öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandırdığını düşündükleri durumların bu güne kadar yapılan bazı araştırmaların bulgularıyla büyük ölçüde örtüştüğü söylenebilir. Bu araştırmalar; Varış (1996:211) tarafından aktarılan Ankara ilinde 1964-1965 öğretim yılında yapılan "Köy okullarında birleştirilmiş sınıflarda uygulanan eğitim programına ilişkin sorunlar", Öztürk (1980), Demirtaş (1991) ve Özben'in (1997) çalışmalarıdır. Araştırmayı yaptığımız tarih dikkate alındığında 40 yıllık süreç içerisinde yapılan araştırmalarda benzer sorunların süreklilik göstermesi manidardır.

Bu durum, birleştirilmiş sınıflarla ilgili çok ciddi çalışmaların, iyileştirmelerin yapılmadığının ve birleştirilmiş sınıfların işlevsel bir yapıya kavuşturulmadığının göstergelerindedir (Yıldız ve Köksal, 2009: 12).

Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında göreve başlayan öğretmenler ile çalıştıkları köy arasında karşılıklı bir kültür etkileşimi oluşmaktadır. Bu etkileşim öğretmenin performansında, öğrencilerin başarısında ve köy halkının kendini geliştirmesinde olumlu ya da olumsuz etkiler doğurmaktadır. Bu öğretiler çalıştıkları köylerin kültürüne uyum sağlayabildikleri takdirde öğretmen kendi başarısını, öğrenci başarısını artırır, köy halkının gelişmesine katkı sağlar ve dolayısıyla da ülkemizde gelişmeye emin adımlarla devam edebilir.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlar doğru kabul edilmiştir:

- Bu araştırma için seçilen birleştirilmiş sınıf öğretmenleri gönüllü olarak araştırmaya katılmışlardır.
- Bu süreçte uygulanan görüşme formlarını öğretmenlerin düşüncelerini doğru ve içten doldurdukları kabul edilmiştir

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma Konya, Mersin ve Isparta illerinde yansız olarak seçilen birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden yansız olarak seçilen çalışma grubu ile yapılarak sınırlandırılmıştır.
- Araştırma, birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşme formuna verdikleri yanıtlar ve gözlemlerle sınırlıdır.
- Veri toplama aracı olarak görüşme formu ve gözlem ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

İlköğretim: Bir toplumun, eğitim sisteminin ilk basamağı ve genellikle 5-15 yaş grubu çocuklara temel becerilerin kazandırıldığı temel eğitim devresidir.

Bağımsız (Müstakil) Sınıf: Eğitim-öğretim faaliyetlerinin öğrencilerin yaş ve öğrenim düzeylerine göre her sınıfta bir öğretmen tarafından yürütüldüğü sınıftır.

Birleştirilmiş Sınıf: Birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup teşkil etmek sureti ile bir öğretmen tarafından yetiştirilmesine birleştirilmiş sınıf öğretimi denir. Nüfusu az olan köylerde bir sınıfı teşkil eden öğrencilerin azlığı, az mevcutlu sınıflara ayrı bir öğretmen verilmesinin imkansızlığı gibi nedenlerden dolayı oluşturulmuştur.

Birleştirilmiş Sınıf Öğretimi: Birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup teşkil etmek suretiyle bir öğretmen tarafından yetiştirilmesine birleştirilmiş sınıf öğretimi denir.

Kültür: Kültür bir toplumda geçerli olan ve gelenek halinde devam eden her türlü dil, duygu, düşünce, inanç, sanat ve yaşayış öğelerinin tümüdür (Turan, 1990: 13).

Etkileşim: Etkileşim; açıklık ve dürüstlük, bireysel sorumluluk, benliğin ve bedeninin farkında olma, duyguları anlama üzerine temellendirilmiş bir insan ilişkisi yöntemidir ve şimdi, burada (o anda yaşanan duygular) üzerine yoğunlaşmıştır. Etkileşim, bireysel kapasitenin daha iyi kullanılması amacıyla yönelik bir terapi, bir eğitimidir ve genellikle bir grup ortamında yer almaktadır (Schutz, 1973: 1).

Kültürel Değişme veya Kültür Değişmesi: Toplumun tamamının ya da bazı kurumlarının çeşitli süreçlerle ve diğer kültürel etkenlerin birleşmesi ile değişmesi ya da değişikliğe uğramasıdır (Güvenç, 1996: 122).

Köy: Sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçları karşılamak üzere kurulan, karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, kamu tüzel kişiliğinin sahip, ibadethane, okul, otlak, yaylak, mera, baltalık gibi orta malları bulunan, bağ ve bahçeleriyle birlikte insanların toplu ve dağınık evlerde oturdukları yerleşimleri ifade eder (www.icisleri.gov.tr, Erişim: 23.05.2010).

Sosyo-ekonomik: Aynı anda hem toplumsal alanı hem ekonomik alanı veya aralarındaki ilişkileri ilgilendiren durumlardır (www.uludagsozluk.com, Erişim:23.05.2010).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar

Bu kısımda, araştırmanın kavramsal çerçevesine, temel kavram ve terimlerin açıklanmasına yer verilmiş ayrıca konuyla ilgili yapılan araştırma sonuçları da özetlenerek değerlendirilmiştir.

2.1.1. Birleştirilmiş Sınıflar

Türkiye’de ilköğretim düzeyinde okullaşma 23 Nisan 1920’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılmasından sonra önem kazanmıştır. 1 Kasım 1928’de yeni Türk harflerinin kabul edilmesinden sonra başlatılan Millet Mektepleri uygulaması ile okullaşma daha da yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. Okulları yaygınlaştırmak, öğretmen ve öğrenci verimini yükseltmek için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çeşitli programlar geliştirilmiştir. Bu çalışmalar yapılırken ülkemizin coğrafi koşulları, öğretmen azlığı, derslik azlığı, öğrenci azlığı gibi nedenlerden dolayı birleştirilmiş sınıf uygulaması geliştirilmiştir. Birleştirilmiş sınıflar kırsal yerleşim bölgelerine yani köye yönelik bir uygulamadır. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine bağımsız sınıf öğretmenlerinde daha fazla görev ve sorumluluk düşmektedir. Birleştirilmiş sınıf öğretmeni sadece öğrencilerin değil görev yaptığı köyün de bütün özelliklerini bilmeli, velilerle iletişimi iyi olmalı ve köyün kendisine farklı gelen bütün kültür özelliklerine uyum sağlayabilmelidir. Köyde uygulanacak olan eğitim-öğretim hizmetlerinde başarıyı sağlamak için görev yapılan toplumun ayrıntılı biçimde, katılarak, gözlem yaparak incelenmesi ve tanınması gereklidir.

Birleştirilmiş sınıf, farklı yaş ve seviye gruplarından öğrencilerin bir araya getirilerek tek derslikte bir öğretmen tarafından eğitim öğretimin gerçekleştirilmesidir. Nüfusun daha az yoğun olduğu, daha çok kırsal bölgelerde, sosyal ve ekonomik bakımdan daha çok tarımsal nitelikli yerleşim yerlerinde görülen, yeterli sayıda öğrenci, öğretmen ya da dersliğin olmaması durumunda başvurulmuş ilköğretim okullarının birinci kademesine yönelik bir uygulamadır.

İlköğretim okullarının birinci kademesinde, birden fazla sınıfın birleştirilmesiyle bir grup teşkil etmek suretiyle bir öğretmen tarafından eğitim öğretim yapılan sınıflara birleştirilmiş sınıf denilmektedir (MEB, 1997: 7).

Birleştirilmiş sınıflar, iki ya da daha çok sınıfın bir grup teşkil edilerek bir öğretmen yönetiminde birlikte eğitim öğretim yapılan sınıflardır. Bu sınıflarda yapılan öğretime de “birleştirilmiş sınıflarda öğretim” denir. Köy okullarımızın çoğu, küçük kasaba okullarımızın da bir kısmı birleştirilmiş sınıflar halinde öğretim yapmaktadır (Binbaşıoğlu, 1983: 1).

Birleştirilmiş sınıflar uygulaması ilköğretimde birden fazla sınıfın birleştirilerek aynı sınıfta bir öğretmen tarafından ders yapılmasıdır, bu uygulama yalnızca ülkemize özgü değil dünyanın birçok ülkesinde başvurulan bir öğretim şeklidir (Fidan ve Baykul, 1993: 2).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, Türk Milli Eğitim Sistemi’nde eskiden beri uygulanmaktadır. Türkiye’de bu uygulamayı zorunlu kılan üç temel neden vardır. Bunlar; öğrenci sayısının azlığı, öğretmen sayısının azlığı ve derslik sayısının yetersizliğidir. Yaklaşık 17 bin birleştirilmiş sınıflı okulun, 7 500’ünün tek öğretmenli olması, öğrenci sayısının azlığının en önemli neden olduğunu göstermektedir. İstatistiklere göre mevcut ilköğretim okullarının yarısına yakını birleştirilmiş sınıflı okullardır. Bu okullarda görev yapan öğretmen ve öğrenim gören öğrenci sayısı bağımsız sınıflardakilerin yaklaşık (% 10)’u kadardır (www.okulweb.meb.gov.tr, Erişim: 01.05.2010).

Bu uygulamanın sadece Türkiye ile sınırlı olduğunu düşünmek yanlış bir tutum olacaktır. Gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde kullanılan bir uygulama olmakla birlikte gelişmiş ülkelerde de (Amerika, Avustralya, Hindistan) uygulandığı görülmektedir.

Birleştirilmiş sınıfların uygulama nedenlerinin arasında, öğretmen, öğrenci ve derslik yetersizliği gösterilebilir. Müstakil sınıflarda eğitim ve öğretim yapan okullarda, yeterli derslik bulunmakla birlikte öğrenci sayısı da buna olanak sağlayacak derecede yeterlidir. Fakat, birleştirilmiş sınıf uygulamasının yapıldığı

eğitim kurumlarında bir veya birkaç derslik bulunmakta ve öğrenci sayısı da yerleşim yerinin nüfusundan dolayı sınırlı kalmaktadır.

Ülkemizde nüfus dağılımının dağınık olmasından dolayı ve nüfusun önemli bir kısmının ekonomik gerekliliklerden dolayı (tarım, hayvancılık vb.) köyler de bulunması nedeniyle ülkemizin büyük bir kesiminde birleştirilmiş sınıf uygulamasının kullanıldığı görülmektedir.

Köksal'a (2005) göre Türkiye'de birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulanmasını zorunlu kılan nedenler öğretmen, öğrenci ve derslik sayısının yetersizliğidir, ancak son yıllarda daha çok köyden kente göç vb nedenlerle köydeki öğrenci sayısının azalması asıl nedendir.

Normal öğretimin yapıldığı bir sınıftaki öğretim ile bir öğretmenin yürüttüğü birleştirilmiş bir sınıftaki öğretim arasındaki en önemli fark öğretim biçimidir. Birleştirilmiş sınıflarda normal sınıflardan farklı olarak öğrencilerin ders saatlerinin önemli bir bölümünü kendi kendilerine çalışarak geçirmeleridir. Ödevli derslerde Mihver Dersleri iki ya da daha çok sınıf birlikte görürler. Bu yönü ile öğrenciler öğretmenlerinden daha çok sorumluluk taşırlar (MEB, 1997: 7).

2.1.1.1. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamalarının Faydaları

- Farklı yaş, seviye, bilgi ve deneyimdeki öğrencilerin bir araya gelerek oluşturduğu birleştirilmiş sınıflarda birbirlerinden öğrenme, birlikte iş yapma ve yardımlaşma imkanı sağlanmaktadır.

- Öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmeleri gerçekleşmektedir.

Birleştirilmiş

sınıflarda zamanın büyük bir bölümü öğrencilerin kendi kendine çalışmalarıyla geçer. Öğrenciler bu şekilde çalışmalar sayesinde “kendi kendini yönetme”, “ araştırma yapma” ve “ kendi kendine öğrenme” gibi ön becerilerini geliştirme olanağı bulurlar.

- Öğrencilerin yetenekli oldukları alanda kendi kendine çalışarak geliştirme

imkanı daha çok sağlanmaktadır.

- Birden çok sınıfa bir öğretmen görevlendirilmesiyle ülkedeki öğretmen ihtiyacını gidermek kolaylaşmaktadır.
- Her köye okul yapılma imkanı artmaktadır.
- Öğrencilerin farklı bakış açılarına karşı hoşgörülerini ve saygılarını geliştirmektedir.
- Ezberciliği önemli ölçüde önlemesiyle birlikte sorgulayıcı düşünme yapısını kazandırmaktadır.

Arkadaştan öğrenme, grup çalışması, bağımsız çalışma, çevre ile bütünleşme eğitim biliminin idealize ettiği uygulamalardır. Bu uygulamalar, birleştirilmiş sınıflarda zorunludur. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda grup çalışması kaçınılmazdır. Ödevli ders saatlerinde, öğrencinin bireysel olarak ya da grup halinde bağımsız çalışması gerekmektedir. Farklı düzeylerde öğrencilerin bir arada olması seviye grupları yapmayı kolaylaştırmaktadır. Küçük bir yerleşim biriminde okuma yazmayı öğrenememiş ya da herhangi bir derste çok geri olan bir öğrenciyi diğer arkadaşlarının düzeyine getirmek oldukça güçtür. Ancak birleştirilmiş sınıflarda çok kolaydır. Farklı düzeydeki öğrenciler aynı derslikte sürekli birlikte ders yapıyorlar. Bu derslerde öğretmen, aynı düzeydeki öğrencilere sınıflarına bakmaksızın aynı etkinlikleri çok rahat yaptırabilir. Bağımsız sınıflarda bunu yapmak çok güç ya da olanaksızdır. Birleştirilmiş sınıf ortamı “ezberci sistem”in yok edilebileceği en uygun ortamıdır. Bu çalışmalar sonucunda öğrenciler araştırmacı bir kişilik yanında demokratik değerler açısından da önemli kazanımlar elde edeceklerdir. Bu kazanımlardan bazıları;

- 1- Yarış ve bireysel yükselme yerine, yardımseverlik ve birlikte, iş yapma alışkanlığı.
- 2- Sürekli bireysel kazanç yerine, paylaşım.
- 3- Şartlandırma yerine, kişiliğin özgürce gelişmesi.
- 4- Hoşgörüsüzlük yerine, farklılıklara karşı saygılı olma.
- 5- Sorgusuz uyum yerine, eleştirel bakış.

6-Pasif kabullenme ve başkalarını izleme yerine, girişimcilik (www.okulweb.meb.gov.tr, Erişim: 01.05.2010).

2.1.1.2. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamalarının Sakıncaları

Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında öğretmen, derslik ve sınıf mevcutlarına göre bu sınıfların yönetiminde birçok problemle karşılaşabilir. Bunların bir kısmını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Birleştirilmiş sınıflarda öğretim; ilköğretim müfredat program içinde ortaya konan kazanımlar, ilköğretim birinci kademesinde de aynen gerçekleştirilmeye çalışılır. Bu durum da İlköğretim programının tüm kazanımlarını gerçekleştirmek güçleşmektedir.
- Sınıfın kontrolünü ve denetimini yapmak öğretmen için problem teşkil etmektedir.
- Öğretmen görev, yetki ve sorumluluğu müstakil sınıf öğretmenlerine göre oldukça fazla olmaktadır.
- Öğrencilerle birebir ilgilenme süresi oldukça kısıtlı olmaktadır.
- Öğretmenin derse hazırlık çalışması müstakil sınıf öğretmenlerine göre daha fazla olmak zorundadır.
- Köy şartlarını bilmeyen öğretmenler tarafından bu okullar yönetilmektedir. Bu da öğretmenin performansını doğrudan etkilemektedir. Bunun yanında öğretmenlerin buldukları yerlerden ayrılma beklentileri kendilerini görevlerine tam olarak vermelerini engellemektedir.
- Öğretmenlerin, öğretmenliklerinin yanında müdür yetkili olarak çalışmaları yetki ve sorumluluklarını artırmaktadır.
- Okulun her türlü işiyle uğraşmak öğretmenlere zor gelebilir.
- Denetim eksikliğinden dolayı öğretmenlere birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili yeterince rehberlik yapılamamaktadır.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından genellikle yeni atanan deneyimsiz öğretmenler birleştirilmiş sınıf olan okullara gönderilmektedirler.

- Deneyimsiz öğretmenlerin teorik olarak birleştirilmiş sınıflarda ne yapacağını bilse de pratikte bunu uygulamakta eksiklikleri olmaktadır.

- Milli Eğitim Bakanlığı birleştirilmiş sınıflara uygun müfredat programını tam olarak geliştirmemiştir. Bu da programda köy şartlarından dolayı bazı uyumsuzlukları oluşturmaktadır.

- Deneyimsiz öğretmenlerin özellikle tek öğretmenli okullarda deneyimli öğretmenlerden yararlanma fırsatını yok etmektedir.

- Öğretmenin öğrencilerinin dikkatini derse toplaması oldukça güçtür.

2.1.1.3. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamalarının Alternatifleri

- Çocuklar ailelerinin yaşadığı en yakın YİBO (Yatılı İlköğretim Bölge Okullarına) yerleştirilecektir.

- Çocuklar ailelerinin yaşadığı en yakın PİO (Pansiyonlu İlköğretim Okullarına) yerleştirilecektir.

- Taşınmalı Eğitim ile en yakın yerleşim yerindeki okullara gideceklerdir.

- Buldukları yerlere tam teşekküllü okullar yaptırılacak ve bu okullara gideceklerdir.

- Aileler çocuklarının eğitimi için buldukları yerlerden göç edeceklerdir.

Bu seçenekleri tümü birleştirilmiş sınıflar uygulaması ile karşılaştırıldığında kabul edilebilir seçenekler değildir. Her bir seçeneğin maddi ve manevi çok büyük götürüleri vardır (Görür, Altındağ ve Özkaya, 2007: 16) Bu düşünce dikkate alındığından dolayı birleştirilmiş sınıf zorunluluk haline gelmektedir.

Bu problemlere kısmi çözüm getirilmesi amacıyla, ilköğretim okul binası yapılmasının ekonomik yönden faydalı görülmeyen yerleşim birimlerinin merkezi yerlerine Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) yapılarak çözüm getirilmeye çalışılmıştır. Özellikle iklim, yol ve nüfus dağılımının diğer bölgelerimize göre iyi olmadığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yatılı ilköğretim bölge okulları hızlı sürdürülmektedir (Meydan, 2000: 14).

2.1.1.4. İlköğretim Programında Birleştirilmiş Sınıflar

2.1.1.4.1. Genel Açıklamalar

Birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup teşkil etmek sureti ile bir öğretmen tarafından yetiştirilmesine birleştirilmiş sınıf öğretimi denir.

Nüfusu az olan köylerde bir sınıfı teşkil eden öğrenci sayısının azlığı, az mevcutlu sınıflara ayrı bir öğretmen verilmesinin imkansızlığı, birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup halinde bir öğretmenin yönetiminde okutulması zorunluluğunu doğurmuştur.

Birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmen, derslik ve sınıf mevcutlarına göre, bu sınıfların yönetiminde birçok ihtimallerle karşılaşılabilir. Bu bakımdan önemli görülen bazı hususlar aşağıda açıklanmıştır:

- 1- Tek öğretmenli okullarda A ve B grubu aynı öğretmen tarafından okutulur.
- 2- İki öğretmenli okullarda A grubu bir öğretmen, B grubu da diğer bir öğretmen tarafından okutulur.
- 3- A ve B grubundaki öğrenci toplamlarının sayıca birbirlerinden çok farklı olması halinde, A grubundaki üçüncü yıl öğrencileri de B grubu öğretmeni tarafından okutulabilir. Bu takdirde A grubundan alınan üçüncü yıl öğrencileri için A grubuna ait yıllık plan aynen uygulanır.
- 4- A ve B grubu öğrencileri toplamının normalin çok üstünde olması halinde, öğretmenin rızası ile ikili öğretim yapılabilir.
- 5- Öğretmen, öğrenci ve derslik sayılarına göre başka tertipler alınması gerektiğinde; okul müdürü ile öğretmen anlaşarak en uygun şekli seçerler. Bu maksatla bölge müfettişinin de görüşünün alınması uygun olur.
- 6- B ağımsız eğitimli okullarda eğitimci, kendi mevzuat ve kılavuzlarına göre öğretim yaparlar. (Eğitimci uygulaması kalktığından geçersizdir.)

7- Eğer bir okulda hem öğretmen hem de eğitmen varsa, eğitmen yalnız birinci yıl öğrencilerini okutur, diğer yıl öğrencilerini öğretmen yetiştirir. (Eğitmen uygulaması kalktığından geçersizdir.)

2.1.1.4.2. İlköğretim Programı (1–5) Ünite ve Temalarının Birleştirilmiş Sınıflarda İşlenişine İlişkin Esaslar

1- Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin planlanması, uygulanması, ölçme-değerlendirme ve sınıfın yönetimi bağımsız sınıflara göre daha karmaşık ve güçtür. Buna ek olarak, birleştirilmiş sınıf uygulaması, köye yönelik bir uygulamadır. Öğretmenin başarılı olması köyü iyi tanımasına da bağlıdır. Bunu için öğretmen, köyün tarihçesini, coğrafi, ekonomik ve toplumsal yapısını, gelenek ve göreneklerini iyi incelemeli ve gözlemelidir.

2- Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmen "A grubu" Hayat Bilgisi temaları ile "B grubu" Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji ünitelerini tek bir grup olarak ele almalıdır.

3- 2005-2006 öğretim yılından itibaren birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında Hayat Bilgisi 1. sınıf (I.yıl) temaları, Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji derslerinde 4. sınıf (I.yıl) üniteleri uygulanacaktır. Uygulama dönüşümlü olarak devam edecektir.

4- Üç öğretmenli okullarda, birinci sınıf bağımsız, diğerleri birleştirilmiş ise, ikinci ve üçüncü sınıfları birlikte okutan öğretmen, ikinci sınıftan başlayarak (II. yıl) ve (III. yıl) diye devam etmelidir. Birinci yılı hesaba katmamalıdır. Birinci sınıflı okutan öğretmen ise, sadece (I.yıl) ünitelerine göre çalışmalarını planlamalıdır.

5- Bazı durumlarda, okulun fiziki koşulları sınıfların normal birleşimini engelleyebilir. Örneğin, iki derslik ve iki öğretmenin bulunduğu bir okul; normal koşullarda (1, 2 ve 3.sınıfları) bir öğretmen, (4 ve 5. sınıfları) bir öğretmen okutacak biçimde oluşturulur. Ancak dersliğin fiziki yapısı bazen bunu engelleyebilir. Arzu edilmemesine karşın, (1, 2. sınıflar) bir arada, (3, 4 ve 5. sınıflar) bir arada biçiminde de oluşturulur. Böyle durumlarda, 1 ve 2. sınıflı okutan öğretmen, I. yıl ve II.yıl diye programını devam ettirirken, 3, 4 ve 5. sınıflı okutan öğretmen 3. sınıflar için sürekli

III. yılı esas alacak, 4 ve 5. sınıflar için I ve II. yıl ünitelerini dönüşümlü olarak işleyecektir.

6- Her yıl okullarda kutlanacak bayramlar, belirli gün ve haftalar, çevrenin özelliklerini yansıtan olaylar, sırası geldikçe ilgili kazanımlarla birlikte ele alınmalıdır.

7- Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen sadece A ya da sadece B grubunu okutuyorsa, bu öğretmen için öğretmenli ya da öğretmensiz ders saati yoktur. Öğretmen, bir grupta aktif olarak ilgilenirken diğer grubun (ödevli grup) çalışmalarını sürekli izleyerek onlara gerekli yardımlarda bulunur. Örneğin, öğretmen A grubunu okutuyor ve Türkçe dersinde 1. sınıflara bir sesin öğretimiyle ilgili bir etkinlik yaptırıyorsa, kendi kendine çalışan 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin ödevlerini kontrol ederek düzeltmeler yapar.

8- Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen hem A, hem de B grubunu birlikte okutuyorsa, A grubunda işlediği Hayat Bilgisi temaları ile B grubunda işlediği Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji dersi üniteleri farklı olduğundan öğretmenli ve ödevli saatlerini öğrencilerin ihtiyaçları ve konuların niteliğine göre kullanılmalıdır.

9- Öğretmen, 1. sınıf öğrencilerine okuma ve yazma becerisi ile sayı kavramını kazandırmak için daha fazla zaman ayırmalıdır.

10- 1948 programında belli bir saati bulunmayan özel beceri ve yetenek gerektiren dersler (resim, müzik, beden eğitimi) diğer derslerle bağlantılı olarak grupça işlenebileceği gibi, okulun tümüyle birlikte de işlenebilir. Örneğin; beden eğitimi dersinde öğretmen, B grubu öğrencilerine bir etkinlik yaptırırken, A grubu öğrencileri yardımcı öğrenci nezaretinde başka bir etkinlik yapabilir. Ya da müzik dersinde 23 Nisan Bayramında söylenecek bir şarkıyı hep birlikte çalıştırabilir.

11- Birkaç sınıfı verimli olarak bir arada idare edebilmek, öğretmenlerin derslerini esaslı bir şekilde hazırlamaları ile mümkündür. Bu çalışmaların verimli olabilmesi, öğretmenin günlük işlerini, öğretmenli ve öğretmensiz geçecek saatleri önceden çok iyi bir şekilde planlamasına bağlıdır. Onun için bu çeşit okullarda çalışan öğretmenlerin doğrudan doğruya meşgul olacakları dersleri olduğu gibi, kendi başlarına etkinlikte bulunacak grup veya kümelerinin çalışmalarını da çok iyi

planlamaları ve kontrol etmeleri gerekir. Hele kendilerinin doğrudan doğruya kontrolü altında geçmeyen çalışmaların tesadüfe bırakılmaması, öğrencilerin bu saatlerde hangi konular üzerinde ne şekilde meşgul olacakları önceden kestirilmiş ve onlara sözlü veya yazılı açıklamalarla anlatılmış bulunması gerekir.

12- Yardımcı öğrenci birleştirilmiş sınıflarda öğretmene zaman kazandırır. Bu görevi üstlenen öğrenciler, sosyal yönden gelişme ve olgunlaşma fırsatı bulurlar. Küçüklere rehberlik etmeleri onların liderlik yeteneklerini geliştirir. Bununla birlikte küçüklerin yararına büyük çocukların kendi çalışmalarından uzun süre alıkonmamalı ve mümkün olduğu kadar çeşitli roller farklı çocuklara verilmelidir.

13-Birleştirilmiş sınıfların ifade ve beceri dersleri (Türkçe, Matematik, Görsel Sanatlar, Beden Eğitimi, Müzik) bağımsız sınıflar müfredatının aynısıdır. Ancak birleştirilmiş sınıflarda öğretmenli ve öğretmensiz çalışmalar olacağından, ifade ve beceri dersleri mümkün olduğu kadar günün aynı saatlerine konmalı, böylece bütün çocukların aynı çeşit işlerle meşgul olmaları sağlanmalıdır. Bu, hem öğretmenin zamanını tasarruflu kullanmasına yardım eder hem de öğrencilerin birbirlerinden yararlanmalarını mümkün kılar.

14- Programda gösterilen ifade ve beceri dersleri müfredatının öğretim yılı içinde mutlaka bitirilmesi endişesinden çok konuların ünitelerle bağlantılı olarak öğrenciler tarafından iyice anlaşılıp kavranılmasına önem verilmelidir.

15- Özellikle tek öğretmenli birleştirilmiş sınıflarda; derslik, klasik sabit sıralar yerine imkanlar ölçüsünde küme çalışmalarına uygun sıra, masa, sandalye ve gerekli diğer malzemeler ile donatılmalıdır.

2.1.1.4.3. Birleştirilmiş Sınıflı Okullar İçin Lüzumlu Araç ve Gereçler

Birleştirilmiş sınıflı köy okullarında yeni bir teşkilat ve buna uygun öğretim şekilleri yeni öğretim materyallerine ihtiyaç gösterir. Çocukların derslikle yapacakları çeşitli okuma etkinlikleri, resim yapmak, çamur işleri ve daha başka sanat çalışmaları, temsil, yemek pişirme, milli oyun ve buna benzer daha başka çalışmalar için çeşitli araç ve gereçlere ihtiyaç vardır.

Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi derslerinde çocukların inceleme yolu ile bilgi edebilmeleri için çok çeşitli kaynaklar gerekmektedir. Bu derslikte bir

ders kitabından on beş tane yerine dört beş çeşit kitaptan on beş tane kitabın bulunması büyük bir fayda sağlar. Ayrıca yardımcı kitaplar, alıştırma kitapları, sözlük, ansiklopedi, atlas gibi kaynak kitaplar, hikaye, masal, şiir vb. gibi çocukların zevkle okuyacakları kitaplar sağlamak suretiyle derslikte ve okulda çocukların ve halkın yararlanacağı bir kitaplık meydana getirmelidir. Bu kitaplık Tarım Bakanlığı, Sağlık ve Sosyal Yardımlaşma Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü ve daha başka resmi ve özel daire ve kurumların yayınları ile desteklenmelidir.

Derslik, eski ve sabit sıralar yerine imkanlar nispetinde küme çalışmalarına elverişli sıra, masa, sandalye ve gerekli diğer malzeme ile donatılmalıdır.

2.1.1.4.4. Birleştirilmiş Sınıflarla İlgili İlköğretim Programları ve Derslerin Planlanması

Birleştirilmiş sınıf uygulamasını daha etkili ve verimli duruma getirmek için değişik dönemlerde çalışmalar yapılmış, programlar hazırlanmıştır.

1968 İlkokul programı çerçeve program özelliği taşımaktadır. Çevrenin sorunları, öğrencilerin ilgi ve istekleri, bu çerçevenin doldurulmasına yardım etmiştir. Gerekli görülen kimi yerlerde ayrıntıya gidilmiştir. Böylece İlkokul Programı'nda yer alan konuların ayrıntılarının saptanmasında uygulayıcı olan öğretmene yetki verilmiştir. İlkokul İkinci devresinde (4. ve 5. sınıflar) toplu öğretim uygulaması fikri benimsenmiş olmakla birlikte, bunun uygulanması bazı güçlükler yaratmıştır. Çünkü ikinci devrede iki mihver ders vardır: Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi. Bu iki dersi paralel yürüterek toplu öğretim yapmak kolay değildir, İlkokul Programı Bu konuda Öğretmeni serbest bırakmıştır. İsterse bu iki dersi paralel olarak yürütebilir, isterse bunlardan birini temel alır, anlatım ve beceri derslerini buna bağlı olarak işleyebilir. Bu konuda 1968 İlkokul Programı'ndaki açıklama şöyledir: 'II. devrede öğretmen, uygun bulduğu takdirde, iki mihver etrafında toplanmış üniteleri sıraya koyarak tek mihver haline getirilebilir. Bu durumda, örneğin, Sosyal Bilgilerden bir ünite alınıp sonuçlandırıldıktan sonra, Fen Bilgisinden bir ünite alınır. Haftalık ders dağıtım cetvelinde iki mihver derse ayrılan zaman, izlenen ünite için kullanılır. Ancak, ay sonlarında bu derslerin haftalık süreler toplamı, ders sürelerini

gösterir çizelgelere göre hesaplanarak, her derse ayrılan zamanın o ders için kullanılmasına çalışılır' (Binbaşoğlu, 1999: 9-10).

1968 İlkokul Programına göre, birleştirilmiş sınıflarda işlenecek üniteler yıl esasına göre düzenlenmiştir. Birinci, ikinci ve üçüncü yıl öğrencilerinin oluşturduğu A grubunda Hayat Bilgisi ünitelerini, dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin oluşturduğu B grubunda Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi üniteleri birinci ve ikinci yıl üniteleri olarak gösterilmiştir (Akbaşlı ve Pilten, 1999: 33).

Tablo-2: 1968 İlkokul Programında Birleştirilmiş Sınıflarda İşlenecek Ünitelerin Yıl Esasına Göre Düzenlenmesi

A Grubu	B Grubu
1969-1970 Birinci yıl üniteleri	1970-1971 İkinci yıl üniteleri
1970-1971 İkinci yıl üniteleri	1971-1972 Birinci yıl üniteleri
1971-1972 Üçüncü yıl üniteleri	1972-1973 İkinci yıl üniteleri
1972-1973 Birinci yıl üniteleri	

2000–2001 öğretim yılına kadar “Birleştirilmiş Sınıflar Programı” İlkokul (İlköğretim I. Kademe) programı içinde ayrı bir program olarak yer almaktaydı. 2000–2001 öğretim yılından itibaren değişikliğe gidildi. Talim ve Terbiye Kurulu'nun 18.05.2000 tarih ve 122 sayılı kararıyla 2000–2001 öğretim yılından itibaren uygulamadan kaldırılan programların yerine, müstakil (bağımsız) sınıflarda uygulanan; "fen bilgisi", "sosyal bilgiler" ve "hayat bilgisi" programlarının birleştirilmiş sınıflarda da okutulması kararlaştırıldı. Bu uygulama ile:

- 1- İlköğretim okullarında aynı programın uygulanması,
- 2- Eğitim-öğretimde birlik ve bütünlüğün sağlanması,
- 3-İlköğretim okullarında program farklılığından doğan sınıf uyumsuzluklarının ortadan kaldırılması,
- 4- Ölçme ve değerlendirmede, üst öğrenime yönlendirmede bütünlüğün sağlanması, hedeflenmişti (www.okulweb.meb.gov.tr, Erişim: 01.05.2010).

Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmen 1,2 ve 3. sınıf (A grubu) Hayat Bilgisi temaları ile 4 ve 5. sınıf (B grubu) Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji ünitelerini tek

bir sınıfın programını ve kitabını ele almalıdır. 2005–2006 öğretim yılından itibaren birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında Hayat Bilgisi 1. sınıf (I.yıl) temaları, Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji derslerinde 4. sınıf (I.yıl) üniteleri uygulanacaktır. Uygulama dönüşümlü olarak devam edecektir.

Tablo-3: 2005-2006 Öğretim yılından başlayarak yıllara göre uygulama programlarının sıralanışı

Öğretim Yılı	Hayat Bilgisi Programı	Sosyal Bil.-Fen ve Tek. Programı
2005–2006	1. sınıf (I. yıl)	4. sınıf (I. yıl)
2006–2007	2. sınıf (II. yıl)	5. sınıf (II. yıl)
2007–2008	3.sınıf (III. yıl)	4. sınıf (I. yıl)
2008-2009	1. sınıf (I. yıl)	5. sınıf (II. yıl)
2009-2010	2. sınıf (II. yıl)	4. sınıf (I. yıl)
2010-2011	3.sınıf (III. yıl)	5. sınıf (II. yıl)
2011-2012	1. sınıf (I. yıl)	4. sınıf (I. yıl)
2012-2013	2. sınıf (II. yıl)	5. sınıf (II. yıl)
2013-2014	3.sınıf (III. yıl)	4. sınıf (I. yıl)

Hangi öğretim yılında gruplarda kaçınıcı yıl ünitelerinin okutulacağı pratik olarak şöyle hesaplanır. A grubu için; içinde bulunan öğretim yılının başlangıcı olan yıldan 1968 çıkarılır ve üç sınıf olduğundan sonuç üçe bölünür. Bölme işlemi sonunda, kalan bir olursa üçüncü yıl üniteleri okutulur. B grubu için ise, öğretim yılının başlangıç yılından 1968 çıkarılır ve iki sınıf olduğundan sonuç ikiye bölünür. Bölme işlemi sonunda, kalan bir olursa, birinci yıl üniteleri, kalan sıfır olursa ikinci yıl üniteleri okutulur (Köklü, 2000: 50).

A grubundaki Hayat Bilgisi, B grubundaki Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi dersleri mihver ders olarak adlandırılırken diğer dersler (Türkçe, Matematik, Görsel Sanatlar, Müzik gibi) ifade ve beceri dersleri olarak adlandırılır. İlkokul programında da belirtildiği üzere ifade ve beceri dersleri mihver derslerin temaları ile ilişkili olarak yürütülür.

2.1.1.5. Birleştirilmiş Sınıfların Oluşturulma Şekilleri

1, 2 ve 3. sınıflardan meydana gelen gruba “A Grubu” , 4. ve 5. sınıf öğrencilerinden meydana gelen gruba “B Grubu” öğrencileri denir. İlköğretim Programında Birleştirilmiş Sınıflar Programına göre öğretmen, derslik ve öğrenci mevcuduna göre sınıfların oluşturulma biçimleri aşağıdaki gibidir.

2.1.1.5.1. Tek Öğretmenli Tek Derslikli Okullar

Tek öğretmen ve tek dersliğin bulunduğu okullarda A ve B grubu (1, 2,3,4 ve 5. sınıflar) birleştirilerek tek sınıfta bir öğretmen tarafından eğitim öğretim görürler. Yönetimi en zor birleştirilmiş sınıf biçimidir. Çünkü öğretmen mihver dersleri (Hayat Bilgisi, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler) A ve B grubu öğrencilerle bir arada işlemek mecburiyetinde kaldığı için bu dersleri öğretmenli ve ödevli yapmak zorundadır. Bu durumda da her iki grubunda etkinliklerini yapmakta sıkıntı yaşanabilmektedir ve tüm kazanımların gerçekleşmesini güçleştirmektedir.

2.1.1.5.2. İki Öğretmenli İki Derslikli Okullar

İki öğretmen ve iki derslik olan sınıflarda; A grubu (1, 2 ve 3. sınıflar) bir öğretmen tarafından, B grubu da diğer öğretmen tarafından okutulmalıdır. 5 sınıf öğrenci sayısından dolayı bu şekilde bölünemiyorsa 1 ve 2. sınıflar bir öğretmen tarafından, 3, 4 ve 5. sınıflar diğer öğretmen tarafından okutulur. Ancak koşullar zorlanmadığı sürece A ve B grubu şeklinde (1,2,3. sınıflar ayrı, 4 ve 5. sınıflar ayrı) eğitim öğretim görülmelidir.

İki öğretmenden biri aday ya da vekil öğretmen ise, A grubu asıl öğretmen B grubu aday ya da vekil öğretmen tarafından okutulmalıdır (okulweb.meb.gov.tr, Erişim: 01.05.2010).

2.1.1.5.3. Üç Öğretmenli Üç Derslikli Okullar

Üç öğretmen ve üç dersliğin olduğu okullarda A grubundaki 1. sınıf öğrencileri bir öğretmen tarafından, 2 ve 3. sınıf öğrencileri bir öğretmen tarafından ve B grubu öğrencileri başka bir öğretmen tarafından okutulmalıdır.

Ancak okulda 3 öğretmen 2 derslik varsa 1. sınıf öğrencileri tüm gün, diğerlerinden biri sabahçı diğeri öğlenci olmalıdır. Yani ayrı zaman çizelgesi uygulanmalıdır.

A ve B grubundaki öğrenci sayıları birbirinden çok farklı olması halinde A grubundaki 3. sınıf öğrencileri B grubu ile birlikte eğitim öğretim görürler. Bu durumda A grubundan gelen 3. sınıf öğrencileri için A grubuna ait yıllık plan aynı şekilde uygulanmaya devam edilmelidir.

2.1.1.5.4. Dört Öğretmenli Dört Derslikli Okullar

Dört öğretmen ve dört dersliğin olduğu okullarda A grubundan 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin sayısı fazla ise 1, 4 ve 5. sınıflar ayrı öğretmenler tarafından bağımsız sınıflarda, 2. ve 3. sınıflarda bir öğretmen tarafından birleştirilmiş sınıfta okutulur.

B grubundan 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sayısı diğerlerinden fazla ise 1, 2 ve 3. sınıflar ayrı öğretmenler tarafından bağımsız sınıflarda, B grubu ise bir öğretmen tarafından birleştirilmiş bir sınıfta okutulur.

Şema-1: Birleştirilmiş Sınıfların Oluşturulma Şeması

Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	Şube Sayısı	GRUPLAR			
			I	II	III	IV
1*	1	5	(1+2+3+4+5)	-	-	-
2	2	5	(1+2+3)	(4+5)	-	-
2	2	5	(1+2)	(3+4+5)**	-	-
3	3	5	1	(2+3)	(4+5)	-
4	4	5	1	(2+3)	4	5
4	4	5	1	2	3	(4+5)

(*) Gerektiğinde öğretmen rızasıyla ikili öğretim yapılabilir.

(**) Zorlayıcı durumlarda başvurulacaktır.

Öğretmen, öğrenci ve derslik sayısına göre başka uygulamalar yapılması gerektiğinde, okul müdürü ile öğretmen anlaşarak en uygun şekli seçerler. Bu maksatla bölge müfettişlerinin görüşlerinin de alınması uygun olur.

2.1.1.6. Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim Faaliyetlerinin Uygulanması

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, genel olarak, öğretmenin yönetimin de yapılan etkinlikler ve öğrencilerin kendi kendilerine yaptıkları ödevli çalışmalar biçiminde gerçekleşir. Böyle bir eğitim sisteminde başarıya ulaşmada öğrencilerin öğrenme isteği taşınmaları ve öğretmenin hazırlığı önemli rol oynar (Akbaşlı ve Pilten, 1999: 21).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan öğretmen öğretimi öğretmenli ve öğretmensiz dersler olarak yapmaktadır.

2.1.1.6.1. Öğretmenli Dersler

Birleştirilmiş sınıflarda “öğretmenli saatler” öğretmenin öğrencilerle doğrudan doğruya ilgileneceği saatlerdir. Öğretmenli derslerde öğretmen öğrencilere kılavuzluk eder, kazandırılmak istenen bilgi, tutum ve beceriyi kazandırıcı etkinlikleri öğrencilerle birlikte yapar (Erdem, 2002: 34).

Öğretmen birlikte bulunduğu öğrencilerle ders yaparken diğer öğrencilerin dikkatini üzerine çekmeden derste kazandırılması istenen davranışların öğrenci tarafından yapılmasına yol gösterir. Öğretmenli derslerin, öğretmensiz geçen ders saatleriyle bir bütünlük oluşturması beklenir. Bu amaçla öğretmenli ders saatinde öğretmen öğrenci için kendi kendine çalışma yapacakları saatlerdeki ödev ve çalışmalarına açıklık getirir. Çeşitli örnekler vererek, öğrencilerin benzer durumlarda kendi kendilerine daha güvenli ve rahat çalışmalarını sağlayabilir (Ceyhun, Savaş ve Tosun, 1999: 43)

Öğretmenli derslerde öğretmen, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmekte güçlük çekecekleri derslere (Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji gibi) öncelik vermesi gerekir. Öğretmenli derslerde:

- Öğretmen öğretim için çok iyi hazırlık yapmalıdır

- Yapılacak öğretimin planı ayrıntılı bir şekilde hazırlanmalıdır.
- Öğretmen, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmeleri güç olan konulara öncelik vermelidir.
- Öğrencilerin öğretmensiz derslerde yapacakları çalışmalara yol gösterici bir strateji takip edilmelidir.
- Öğretmensiz derslerle bir bütün oluşturacak biçim düzenlenmeli ve işlenmelidir (Akbaşlı ve Pilten, 1999: 20).

2.1.1.6.2. Öğretmensiz Dersler

Birleştirilmiş sınıflarda öğretimde asıl başarı öğretmensiz geçen derslerde öğrencilerin kendi kendilerine yaptıkları çalışmaların verimliliğine bağlıdır (Akbaşlı ve Pilten, 1999: 20). Öğretmen, öğretmensiz geçen derslerin planlarını önceden çok iyi hazırlamalıdır ve bu planını öğrencilere ne şekilde uygulayacaklarını neler yapacaklarını ayrıntılarıyla anlatmalılardır. Öğretmensiz derslerde:

- Öğretmen çalışmaları çok iyi planlamalıdır.
- Bir eksiklik olarak değil, öğrencilerin kendi kendilerini etkin kılmaya yarayan özel bir fırsat olarak değerlendirilmelidir.
- Öğrencilere ne yapacakları ve nasıl çalışacakları konusunda örneklerle ayrıntılı bir açıklama yapılmalıdır.
- Öğrenciler kendi kendilerine meşgul olacakları bu saatlerde sadece öğrendiklerini tekrarlama değil, aynı zamanda yeni öğrenmelere, çalışmalara hazırlanma imkanı verilmelidir.
- Çalışmalar mutlaka öğretmenle birlikte grupça ödevli saatin amacına ulaşıp ulaşılmadığını anlamak üzere değerlendirilmelidir (Erdem, 2002: 35)

2.1.1.6.3. Grup Çalışmaları

2.1.1.6.3.1. Seviye Grupları

Belli bir bilgi ve beceri alanında birbirlerine yakın düzeyde bulunan öğrencilerin birlikte çalışmak üzere oluşturdukları gruba seviye grubu denir. Birleştirilmiş sınıflı okullarda A ve B grubunda öğrencilerin ifade ve beceri

derslerindeki (ki özellikle Matematik ve Türkçe derslerindeki) başarı durumlarına göre seviye grupları oluşturulmalıdır.

Çocukların sınıf esasına veya okula geliş yıllarına bakılmaksızın ifade ve beceri derslerinde seviye gruplarına ayrılmalıdır. Örneğin: A grubundan ikinci yılın (2. sınıfın) bazı çocukları üçüncü yılın bazı çocuklarıyla aynı seviyede okuyabildikleri zaman onlarla birlikte bir okuma seviyesi kurulmalıdır. Matematikten ileri görülen birkaç çocukla (bu çocuklar 1. sınıf çocukları olsun) matematik dersinden geri kalmış 2. sınıf çocukları bir grupta toplanabilirler. Bu öğrencilerle ikinci sınıf matematik dersi konuları işlenebilir. İkinci sınıftaki çok geri çocukların birinci sınıf öğrencileri ile beşinci sınıf geri öğrencilerinin de dördüncü sınıf öğrencileri ile matematik dersi konuları işlemesi gerekebilir. Diğer ifade ve beceri derslerinde de aynı yöntem uygulanabilir (Ceyhun, Savaş ve Tosun, 1999: 30).

Seviye kümesinde belli sayıda öğrenci olması gerekmez. Seviye kümesi derslere göre yapılır. Bir öğrenci bir derste ileri, bir başka derste orta düzeyde seviye kümesinde bulunabilir. Öğrenci, bir seviye kümesinde başarı gösterdikçe daha ileri düzeydeki kümeye geçirilmelidir. Seviye kümeleri etkinliklerinde öğretmen, grupta birlikte öğrencileri izler, yol gösterir ve yeni seviye kümeleri oluşturabilir. Seviye kümelerinde ki çalışmalar öğretmen tarafından sürekli değerlendirilmek şartıyla daha etkili duruma getirilir (Akbaşlı ve Pilten, 1999: 22).

Bu şekildeki gruplamaların kısa süreli ve öğrencilerin gelişimine katkı sağladığını hem çocuklara hem de velilere anlatılmalıdır. Eğer bu durum anlatılmazsa eksiklik duygusu gelişebilir ve öğretmene olumsuz tepkiler olabilir.

Seviye gruplarının oluşturulma nedenleri ise şu şekildedir:

- Benzeşik kümelerde öğretim daha kolaydır.
- Her birey kendiliğinden her şeyi öğrenemeyeceğinden gruplama kaçınılmazdır.
- Öğrencilerin ilgi, tutum ve yeteneklerinin aynı olmaması, sosyo-ekonomik statüleri ve kalıtsal özelliklerinin farklılığı da seviye grupları oluşturmayı zorunlu kılmaktadır.

Seviye grupları yapılırken, demokratik eğitim ve bireysel farklılıkların esası olan “her birey kendi yeti ve yeteneklerine göre eğitilmelidir.” ilkesi göz önüne alınmalıdır (www.okulweb.meb.gov.tr, Erişim: 01.05.2010).

2.1.1.6.3.2. İlgi Grupları

Birleştirilmiş sınıflarda A ve B gruplarında mihver derslerde, ifade ve beceri derslerinde öğrencilerin ilgi duydukları alanlarda, konularda derinlemesine çalışma fırsatı hazırlamak için ilgi grupları oluşturulur. İlgi gruplarının çalışmalarında çevrenin özelliğine göre:

- Projeler oluşturmak
- Deneysel çalışmalar yapmak
- İncelemeler yapmak
- Gözlemler yapmak
- Araştırma yapmak

için öğrencileri motive etmek gerekmektedir (Erdem, 2002: 36). Bu şekildeki çalışmalar öğrencilerin yeteneklerini ve yaratıcı güçlerinin gelişmesini sağlayacağından öğretmen bunları desteklemeli ve kılavuzluk etmelidir. Seviye gruplarının faydalı olabilmesi için öğretmen öğrencilerini çok iyi tanımalıdır.

2.1.1.6.3.3. Küme Çalışmaları

Ünitelerin işlenmesinde küme çalışmalarına yer verilmesi kararlaştırılmış ise öğrenciler ortak ilgi, üniteye çözülecek problemler ve öğrenilecek konular esas alınarak gruplandırılabilir. Böyle bir grup amaçları aynı olan ve farklı yetenek ve seviyelerdeki öğrencilerden oluşur. Grubun amacı yapacakları ortak ve bireysel çalışmalarla ilgi ve ihtiyaç duydukları problemleri çözmek, konuları öğrenmek, öğrendiklerini küme ve sınıf arkadaşlarının yararına sunmaktır. Ünitelerin işleniş çalışmalarında üniteye çözülecek problemler ve konulardan ilgi ve ihtiyaçlara göre genel olarak amaçları aynı olan farklı yeteneklerdeki 3–7 öğrenciden oluşan gruba küme denir (MEB, 1997: 19).

2.1.1.6.3.3.1. Küme Çalışmalarının Faydaları

- Çocuklar sorumluluk üstlenme kendine güven duyma, iş başarma, düşünme, kıyaslama, tartışma, inceleme, eleştirme, duygu ve yetenekler kazanırlar.
- Hayat boyu başvuracağı öğrenme yolları kazanırlar.
- Çocuk ilgi ve ihtiyacına uygun bir konuyu öğrenmek için kendi isteği ile bir kümede görev alırsa daha istekli çalışır.
- Çocuk ilgi ve ihtiyacına uygun bir konuyu öğrenmek için kendi isteği ile bir kümede görev alması en pasif çocukların bile yapabilecekleri işleri ortaya çıkarır.
- Çalışmalar sırasında çocuklar birbirlerini daha iyi tanırlar.
- Paylaşmayı, başkasının hakkına saygı göstermeyi öğrenirler.
- Küme çalışmaları dersin sevilmesini ezbere kaçmadan bilgilerin sindirilerek öğrenilmesini sağlar ve olumlu davranış değişikliklerine imkan hazırlar.
- Kümenin üyesi bulunmaktan ve kümeye yararlı olmaktan ötürü kendine güveni artar. Kıvanç ve mutluluk duyar (MEB, 1997: 20).
- Demokratik tutum ve becerileri öğrenirler.

2.1.1.6.3.3.2. Küme Çalışmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Küme çalışmaları, bu çalışmayı yapmış olmak için değil, bir konu etrafında öğrencileri karşılıklı iş birliği, dayanışma ve yardımlaşmaya dayanarak çalıştırmak, daha doğru sonuçlara varabilmek için yapılmalıdır.
- Küme çalışmalarının demokratik bir ortamda yapılması sağlanmalıdır. Bu çalışmalarda öğretmenin bir amacında demokratik yaşama yollarını öğretmek olmalıdır.
- Öğretmen hep aynı öğrencilerin aynı görevlere seçilmesi için gerekli rehberliği yapmalı, fakat seçim hakkını öğrencilere bırakmalıdır. Bunun için kümede iş bölümü yapılırken başkan, sözcü, yazıcı, resimci ve araç toplayıcının seçilmesi seçimle olmalıdır.

- Küme çalışmalarında öğrencinin gücü ve kapasitesi göz önünde bulundurulmalıdır. Bütün öğrencilerin faal olması sağlanmalıdır.
- Küme çalışmalarında iş birliği esas alınmalıdır. İş birliği bireysel çalışmalarda da yapılmalı ve ortaya çıkarılan ürün kümenin ürünü olmalıdır.
- Tartışma ve çalışmalarda ana konunun bütünlüğü bozulmamalıdır. İyi bir küme çalışmasında ortaya çıkan sorunlar, hoşgörü ve uyumla çözümlenmelidir.
- Küme çalışmalarında düşünceye saygı esas olmalı; kendi düşüncemize zıt düşünceler söylendiğinde de bu düşünceleri saygıyla karşılama anlayışı kazandırılmalıdır.
- Küme çalışmalarında rehberlik esas olmalıdır. Kendi kendine çalışan bir öğrenci ya da küme hata yapabilir. Konunun önemli noktaları yeterince kavranmamış olabilir. Bir küme çalışmasında öğretmen, kümenin yaptığını bilmek, çalışmalarını izlemek zorundadır. Çalışmaların verimli olması için bunların yapılması gereklidir (MEB, 1977: 21).

2.1.1.6.3.3.3. Kümelerin Oluşturulması

Kümeler oluşturulurken öğretmen rehberliğinde şu yollar takip edilir:

1- Tema, küme çalışmaları ile işlenecekse öğrencilere ünitenin adı ve kısaca konuları öğretmen tarafından tanıtılır. Bu konuda öğrencilerin ne öğrenmek istedikleri konusunda soru hazırlamaları söylenir. Öğretmende tema hakkında çeşitli sorular hazırlar.

2- Öğrenciler tarafından hazırlanan sorular tahtaya yazılır. Aynı olan sorular birleştirilir. Genel olarak sorular konunun tamamını kapsayacak şekilde tespit edilmelidir. Hazırlanan bu sorulara, öğrencilere verilecek süre içerisinde (örneğin 3 gün gibi) cevap hazırlamaları istenir. Bu konuda faydalanılacak kaynaklar verilir. Süre sonunda sınıfta bu soruların cevapları tartışılır. Doğru cevaplar bulunur. Bu cevaplar tahtaya ve deftere yazılır. Çocuklar tarafından sorulara cevap verilirken çevre özelliğine göre yanlış bilgi ve inanışlar varsa bunların uygun bir dille yanlışlığı anlatılmalıdır.

3- Bu çalışmalardan sonra ünite konu başlıkları tahtaya yazılarak konu (kaç küme olacaksa) küme sayısına göre zorluk ve çalışma bakımından eşit bölümlere ayrılır. Çocuklardan bu bölümlerden hangi bölümde çalışmak istedikleri sorularak eşit sayıda çocukların kümelere dağılması sağlanır. Her kümede değişik yetenek ve kişiliğe sahip öğrencinin olmasına dikkat edilir. Her kümede kız öğrencinin bulunması, iyi resim yapan öğrenci bulunması, güzel yazı yazan öğrenci bulunması gibi.

4- Kümedeki öğrenciler kendi aralarında demokratik seçimle; başkan, başkan yardımcısı, sözcü, yazıcı, araç toplayıcı üyelerini seçerler. Kümelerde öğrenci sayısı az ise bir kişiye birden fazla görev verilebilir (MEB, 1997: 22).

2.1.1.6.3.3.4. Küme Çalışma Planı

Oluşturulan kümeler, öğretmenin rehberliğinde örnek olarak verilen küme çalışma planından yararlanarak ortak çalışma planı yaparlar. Küme planı yapılırken:

- Her öğrencinin plan çalışmasına katılması sağlanır.
- Küme elemanlarının yapıcı teklifler getirmeleri istenir.
- Planlama çalışmalarının demokratik ortamda gerçekleşmesi sağlanır.

Örnek Küme Çalışma Planı Şeması

- 1- Küme No- Adı
- 2- Temanın Adı
- 3- Kümenin Konusu
- 4- Kümenin Çalışma Süresi
- 5- Kümede Görev Bölümü

Başkan

Sözcü

Yazıcı

Araç Sağlayıcı

Üyeler

6- Kümenin İş Bölümü (Kümedeki her bireyin aldığı alt konular)

7- Amaçlarımız (Öğrencilerin kazanacağı bilgi, beceri, davranış ve değer duyguları)

8- Yapılacak Çalışmalar

Gezi ve gözlemler

Deneyler

Yapılacak araştırma ve incelemeler

Okuma ve not alma

Resim, grafik, şema, koleksiyon gibi şeyler yapma

Kaynaklardan (canlı ve cansız) yararlanma

Küme raporu hazırlama

Değerlendirme (Durum saptama, eldeki ölçütle karşılaştırma, düzeltme ve geliştirme)

9- Yararlanılacak Kaynaklar

Gerçek hayat

Kaynak kişiler

Kitap ve yazılar

Araçlar

10- Değerlendirme Çalışmaları

Bireysel çalışmalar kümede görüşülür

Bireysel çalışmalar öğretmene kontrol ettirilir

Küme çalışması değerlendirilir

Küme çalışma raporu hazırlanır

Küme çalışması sınıfa sunulur

Böyle bir küme çalışma planı şeması öğrencilere kaynak olması amacıyla sınıf panosuna asılır.

Kümede Bireysel Çalışma Planı Örneği

- 1- Konu
- 2- Çalışma Sürem
- 3- Amaçlarım (Bu çalışmayı niçin yapıyorum)
- 4- Yapacağım Çalışmalar

Gezi ve gözlemler

Deneyler

Araştırma ve incelemeler

Okulda not alma

Resim, grafik, şema, koleksiyon gibi şeyler yapma

Bireysel raporu hazırlama

Küme raporu hazırlamasına yardım etme

Değerlendirme sonucu görülen eksiklikleri tamamlama

- 5- Yararlanılacak Kaynaklar

Gerçek hayat

Kaynak kişiler

Kitap ve yazılar

Araçlar

5- Değerlendirme Çalışmaları (Öğrenciler bireysel çalışmalarını gözden geçirir. Hazırladığı raporu kümeye sunar ve öğretmene incelettirir.)

2.1.1.6.4. Öğrencilerin Kendi Kendilerine Çalışmaları

Öğrencilerin kendi kendilerine çalışmaları birleştirilmiş sınıflı okullarda daha büyük bir önem taşır. Öğretmen bir grup çocukla meşgul olurken diğerleri zorunlu olarak kendi kendilerine çalışmaya mecburdurlar. Bu bakımdan, çocuklar

kendi kendilerine çalışmaya alıştırılmalıdırlar. Öğretmen, çocuklara ders vermekten çok onları kendi kendilerine çalışmaya ve öğrenmeye alıştırdıkları derecede başarı sağlamış olur.

Hayatta, her bireyin kendi kendine çalışması, öğrenmesi, karşılaştığı sorunları kişisel çabasıyla çözmesi ve hayatını bu biçimde sürdürmesi esastır. Okul aracılığı ile yaşama hazırlanan öğrencilere, okulda kendi kendine çalışma ve öğrenme, zamanını iyi kullanma davranışları kazandırılmalıdır. Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenin uygulamak zorunda olduğu kendi kendine çalışma zamanı iyi planlanırsa, kayıp zaman olmaktan çok, büyük bir kazanç ve fırsat olabilir (www.okulweb.meb.gov.tr, Erişim: 01.05.2010).

Kendi kendine çalışma saatleri, büyük çocukların küçük çocuklara yardım etmesini sağlayacak fırsatlar verir. Derslikler kalabalık ve günlük çalışmalar çok olduğu zaman yetişkin çocuklar öğretmenin yardımcısı olarak işe katılabilir. Büyük çocuklar kendi kendilerine okuyamayan küçük çocuklara hikayeler okurlar. Matematik ödevlerini kontrol ederler. Küçük çocukların sorularına cevap verirler ve çeşitli alanlarda beceri kazanmalarına yardım ederler. Büyük çocukların küçük çocuklara yardım etmesi:

- Büyük çocuklara sosyal bakımdan gelişme ve olgunlaşma fırsatı verir
- Öğretmene zaman kazandırır
- Büyük çocukların küçüklere rehberlik yapmalarına yol açar ve onların liderlik

yeteneğini geliştirir.

Bununla birlikte küçüklerin yararına büyük çocuklar kendi çalışmalarından uzun süre alıkonmamalı ve mümkün olduğu kadar çeşitli roller, başka başka çocuklara verilmelidir (Köklü, 2000: 40).

Kendi kendilerine çalışma saatlerinde öğretmen tarafından çocuklara nasıl çalışacakları iyi bir şekilde anlatılmalıdır. Öğrencilerin kendi kendilerine çalışmalarında öğretmen tarafından;

- Öğreneceği konuyu belirleme

- Konuyu planlama
- Kaynakları toplama

Grup ve küme içinde gerekli araçları kullanabilme hususlarında rehberlik yapılmalıdır (Akbaşlı ve Pilten, 1999: 13).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretmensiz geçen derslerde öğrenciler başıboş bırakılmamalıdır. Öğrenciler bir plana göre çalışmak, bir tür öğretim etkisi yapmalıdır. Bunun için hazırlayacağımız planlar bir kendi kendine öğrenme materyali niteliği taşımalıdır. Yoksa öğretimde şunu yapın, buna çalışın, falan sayfayı okuyun diye genel sözler söylemenin değeri yoktur (Binbaşoğlu, 1999: 73).

Birleştirilmiş sınıf öğrencilerinin ödevli derslerde yapacakları kendi kendine çalışmalardan verimli sonuçlar alabilmek için gerekli beceri ve alışkanlıkları kazanmış olmaları gerekir. Bu beceri ve alışkanlıklar şunlardır:

- Planlı çalışmak, neyi nasıl yapacağını, nelerden yararlanacağını anlamış olmak,
- Bilginin kaynağını bulmak,
- Araştırma, gözlem, deney ve incelemenin nasıl yapılacağını bilmek,
- Kitaptan nasıl yararlanılacağını öğrenmek,
- Kitap, defter, kalem ve araç-gereçlerini her an çalışmaya hazır bulundurmak,
- Kitabın nasıl okunacağını bilmek,
- Harita, atlas, sözlük, ansiklopedi ve benzeri kaynaklardan nasıl yararlanılacağını bilmek ve bunları kullanmak,
- Resim, şekil, grafik vb. görsel kaynaklardan bilgi edinmenin yollarını öğrenmek,
- Sessiz okuma alışkanlığını kazanmak,
- Düşüncelerini grafik, çizelge, harita, resim vb. yolları kullanarak

açıklayabilmek,

- Deney, gözlem, araştırma ve inceleme sonuçlarını düzenleyip, rapor hazırlayabilmek,
- Çalışırken çevreyi ve özellikle grubundaki arkadaşlarını rahatsız etmemek,
- Tertipli ve düzenli çalışmak,
- Zamanı iyi değerlendirerek çalışmak,
- Dikkatli ve sabırlı çalışmak.

Yeni program yaklaşımına uygun hazırlanan kitaplar, öğretmenlerinin işini oldukça kolaylaştırmaktadır. Özellikle birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin işi daha da kolaylaşmaktadır. 2005–2006 öğretim yılından itibaren öğretmenin, “öğretmen kılavuz kitabı”nın yanında, “öğrenci ders kitabı” ve “öğrenci çalışma kitabı” olacaktır. Öğrenci çalışma kitabı tümüyle etkinlikleri içermektedir. Dolayısıyla öğretmenin ödevli ders saatleri için etkinlik kâğıtları hazırlamasına fazla gerek kalmayacaktır. Ayrıca bu etkinlikler sıradan etkinlikler de değildir (www.okulweb.meb.gov.tr, Erişim: 01.05.2010).

Birleştirilmiş sınıfta okuyan öğrenciler, ödevli ders saatlerinde sadece “öğrenci çalışma kitabı”ndaki etkinlikleri yapmakla yetinmeyecek buna ek olarak aşağıdaki etkinlikleri de yapacaktır:

Yeni derse hazırlık; evlerinde uygun çalışma ortamı bulamayan öğrencilere, ödevli derslerde, bir sonraki derste işlenecek konu ödev olarak verilir. Böylece işlenecek olan konunun bu öğrenciler tarafından daha kolay anlaşılmasına yardımcı olunur.

Geçen derslerin tekrarı; geçmiş konularla ilgili ödevler verilerek, ödevli derslerde öğrenciler kendi kendilerine çalıştırılır. Bu çalışma, konuların tekrarlanmasını sağlar. Bu çalışmada çocuğa bıkkınlık veren ve onu ezberciliğe yönelten tekrarlardan kaçınılmalıdır. Konu birkaç kez tekrarlanacaksa, hep aynı

yöntemle tekrar edilmemelidir. Tekrar, daima öğrencilerin ilgisine dayanmalı ve onları düşünmeye sevk etmelidir.

Öğrenilen bilgilerin ölçülmesi; öğrencilerin bilgilerini yoklamak için, öğretmen testler hazırlar. Ödevli saatlerde bu testler öğrencilere verilir, cevaplandırıldıktan sonra toplanıp, değerlendirilir.

Okuma etkinlikleri; zevk ve eğlence için kitap ve dergilerden hikaye, şiir, masal okumak, eğitsel bulmacalar çözmek.

Yazma etkinlikleri; ödevli derslerde, mektup, dilekçe, tutanak, okul gazetesi için haber, makale, öykü yazmak. Gezi, bayram tatilleri, hafta sonu tatilleri ile ilgili gözlem ve anıları yazmak.

Derslik ve okulla ilgili işler yapmak; temizlik yapmak, kitaplığı düzenlemek, araç- gereçleri yerleştirmek, bozuk olanları onarmak.

Sosyal etkinliklere hazırlık, bayram hazırlıkları yapmak, sınıf ve okul müsamerelerine hazırlanmak, gezi hazırlıkları ve planını yapmak.

Uygulama bahçesinde çalışmalar; bahçeyi temizlemek, ekilecek alanları hazırlanmak, ağaçların bakımını yapmak.

Değerlendirme etkinlikleri; okul gazetesine konulacak yazı, resim, şiir ile bayramlarda ve özel günlerde okunacak konuşma ve şiirlerin seçimini yapmak (www.okulweb.meb.gov.tr, Erişim:01.05.2010).

2.1.1.7. Birleştirilmiş Sınıflarda Koşul ve Araçlar

- Birleştirilmiş sınıflarda, öğretmenin kendisini ruhsal yönden birleştirilmiş sınıfların öğretimi için hazırlaması gerekir.
- Birleştirilmiş sınıflara öğretmen, öğretim yöntemlerini sınıflara, derslere, konulara ve öğrencilerin zihin düzeylerine ve yeteneklerine göre çeşitlendirebilecek bir beceriye sahip olmalıdır.
- Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerin kendi kendine çalışma alışkanlığı kazanmaları, öğretimin başarı ile yürütülebilmesi için çok gereklidir.

- Her çeşit sınıfta olduğu gibi, birleştirilmiş sınıfların öğretiminde de bireysel çalışma esastır; ancak bireysel çalışmalar küme çalışmaları ile desteklenmelidir.
- Birleştirilmiş sınıflarda, sınıfların ortamı birlikte eğitim yapılmasını elverişli olmalıdır.
- Birleştirilmiş sınıflarda okutulacak ders ya da bunun yerine geçecek çalışma kitapları, diğer öğretim araç ve gereçleri, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerine yardım edecek nitelikte hazırlanmalıdır.
- Birleştirilmiş sınıflarda öğrencilerin etkinlikte bulunacağı, geniş çalışma oyun ve iş alanlarına gerek vardır.
- Birleştirilmiş sınıflarda, öğretim konuları, mümkün olduğu kadar benzer konulardan seçilir; birlikte işlenir. Bu yapılmadığı zaman (diğer sınıflara ödev vererek) bir sınıfla konu üzerinde derinleşir.
- Birleştirilmiş sınıflardaki öğrenme güçlüğü olan ve üstün zekalı çocukların çalışmaları, özel bir dikkatle gözlenmelidir.
- Birleştirilmiş sınıflı okullarda okul yönetiminin düzenli işleyebilmesi için, okulda sosyal kulüp çalışmalarına yer verilmesi ve bunların çok iyi çalıştırılması gerekir.
- Birleştirilmiş sınıflarda, öğretmen öğrencilere fazla yazılı ev ödevi vermemeli, bu çeşit çalışmalar okulda öğretmensiz geçecek saatlerde yapılmalıdır.
- Her normal sınıfta olduğu gibi, birleştirilmiş sınıflarda da öğretim sonuçları, dersin sonunda öğrencilerin defter ya da dosyalarına düzgünce geçirilir (Binbaşoğlu, 1999: 55-61).

2.1.1.8. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Birleştirilmiş Sınıflar

Cumhuriyet öncesinde ki eğitim kurumları milli olmaktan uzaktı. Birbirinden bağımsız ve yetiştirme, düşünce şekliyle farklı olan üç ayrı okul tipi vardı. Bunlar:

1. Mahalle Mektepleri ve Medreseler

2. Azınlık Okulları

3. Tanzimat Okulları

Türkiye Cumhuriyeti kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde 3 Mart 1924'de çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Eğitim-Öğretimin Birleştirilmesi Yasası) ile eğitim öğretim tek çatı altında toplanmıştır. Bu yasayla; eğitim sistemi demokratikleştirilmiş ve laiklik eyleme dönüştürülmüştür. 1 Kasım 1928 yılında ise harf inkılabının gerçekleşmesiyle Millet Mektepleri uygulanmaya başlanmıştır.

Türkiye'de köye (birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okulları için) öğretmen yetiştirme işi Cumhuriyetin ilk yıllarında ele alınmış ve biri 1926 yılında Denizli'de diğeri 1927 yılında Kayseri'de olmak üzere, zamanın Maarif Vekili Mustafa Necati Bey tarafından iki köy öğretmen okulu açılmıştır (Karagöz, 2005; Aydoğan: 2007). Ancak bu okulların kurucusu olan zamanın maarif vekili Mustafa Necati Bey'in ölümü üzerine yeterli ilginin gösterilmemesi, 1929 yılındaki dünya ekonomik bunalımının Türkiye üzerindeki olumsuz etkisi, öğretmen okullarından mezun olanların köylerde en az beş yıl görev yapma zorunluluğunun getirilmesi, şehir öğretmeni, köy öğretmeni ayrımının yapılması (Karagöz,2005:234) gibi nedenlerle istenilen verim alınamadığından kısa süre sonra (Kayseri Zincidere, 1931; Denizli, 1932) kapatılmıştır.

1930 yılında Köy Mektepleri Müfredat Programı yürürlüğe konmuştur (T.C. Kültür Bakanlığı,1938). Bu programda, bir, iki ve üç öğretmenin bulunduğu köy okullarında (Bu tarihte köy okullarında öğretim süresi üç yıldır) derslerin nasıl yürütüleceği ile ilgili esaslar belirtilmiş ve ayrıca programda örnek haftalık ders çizelgelerine yer verilmiştir (Şahin, 2007).

1939'da toplanan Birinci Milli Eğitim Şurasında köy okullarının üç yıldan beş yıla çıkarılmasıyla tek öğretmenli ve beş sınıflı köy ilkokulunda öğretim konusu ile köye öğretmen yetiştirme işi yeniden gündeme oturmuştur. Baltacıoğlu (1939) şura hazırlık dokümanı olarak hazırladığı "Tek öğretmenli beş sınıflı ilkokul" adlı broşürde "beş sınıf talebesini toplayan, fakat yekunu 40'ı geçmeyen bir dershaneyi tek öğretmenle idare etmek teknik bir imkândır" diyerek hem köy ilkokulunun beş yıla çıkması için olumlu görüş belirtmiş hem de birleştirilmiş sınıfta bulunması

gereken en çok öğrenci sayısına dikkat çekmiştir. 17 Nisan 1940'da çıkarılan 3803 sayılı Köy Enstitüleri kanunu ile köye öğretmen yetiştirme işi özel bir önem kazanmıştır. (Bilir, 2008: 5)

1952 yılında 25 eğitimci köy eğitimi üzerine seminer çalışmaları yapmak ve incelemelerde bulunmak üzere bir yıllık süre ile Amerika Birleşik Devletleri'ne Florida Üniversitesine gönderilmiştir. Grup, Prof. Wofford'un nezaretinde tamamladıkları çalışmalarını raporlaştırmışlardır. Raporda "Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okulu Program Taslağı" da yer almıştır (MEB, 1954).

1965-1966 öğretim yılı istatistiklerine göre Türkiye'de 30.681 ilkokul bulunmakta ve bu okullara 4.000.065 öğrenci devam etmektedir. Bu ilkokulların 27.423'ü birleştirilmiş sınıflı olup, buralarda 52.393 öğretmen çalışmakta ve 2.436.951 öğrenci okumaktadır. Bu rakamların yüzdeleri alınınca, Türkiye'deki ilkokulların % 90'ının birleştirilmiş sınıflı olduğu; İlkokul öğretmenlerin % 54'ü birleştirilmiş sınıflarda çalıştığı ve ilkokullara devam eden öğrencilerin % 60'ının birleştirilmiş sınıflı okullara devam ettiği görülür (Mıhçı ve Tekışık: 1966). MEB tarafından hazırlanan Cumhuriyetin 50. Yılında Rakam ve Grafiklerle Milli Eğitimimiz' deki köy ve şehir okulları olarak aktarılan veriler ise şu şekildedir:

Tablo-4: 1923-1924 ile 1972-1973 Yılında Şehir ve Köylerdeki İlkokul Sayıları ve Yüzdeleri

Yıllar	Şehir	Köy	Toplam	%Şehir	%Köy
1923-1924	-	-	4894	-	-
1927-1928	1105	4707	5813	19	81
1931-1932	1151	5329	6480	18	82
1935-1936	1184	4928	6112	19	81
1940-1941	1259	9203	10462	12	88
1945-1946	1394	12496	13890	10	90
1950-1951	1505	11580	17305	9	91
1955-1956	1787	16806	18593	10	90
1960-1961	2240	22004	24244	9	91
1965-1966	2735	27955	30690	9	91
1970-1971	3455	34837	38292	9	91
1972-1973	3688	36466	40154	9	91

(MEB, 1973)

1963 ve 1971 yılları arasındaki Milli Eğitim Bakanlığının Cumhuriyetin 50. Yılında Rakam ve grafiklerle Milli Eğitimimiz kitabındaki öğretmen sayısına göre birleştirilmiş sınıflı okulların sayısı ise şu şekildedir:

Tablo-5: 1963-1971 Öğretim Yılları Arasında Resmi İlkokullarda Öğretmen Sayısına Göre Birleştirilmiş Sınıflı Okul Sayıları

Yıllar	1 Öğret.	2 Öğret.	3 Öğret.	4 Öğret.	5 Öğret.	Top
1963-1964	12569	8361	3402	907	3376	27615
1964-1965	12902	9128	2128	986	3698	29353
1965-1966	12980	9621	2920	1073	4096	30690
1966-1967	13127	10165	3127	1358	4449	32226
1967-1968	13438	10485	3288	1490	4948	33649
1968-1969	13844	10724	3688	1705	5568	35529
1969-1970	13408	11355	4002	2052	6295	37112
1970-1971	13167	11414	4293	2328	7090	38292

(MEB, 1973)

1968 programı hazırlanırken 1948 programındaki kimi konular çıkarılarak kimi konular eklenerek bir takım değişiklikler yapılmıştır. 1968 programı, çevrenin sorunları, öğrencilerin ilgi ve istekleri, bu çerçevenin doldurulmasına yardım etmiştir. Bu programla bazı yerlerde ayrıntıya giderek bu konuları saptama da öğretmene görev ve sorumluk verilmiştir. Bu programda birleştirilmiş sınıfların ikinci kademesindeki (4. ve 5. sınıflardaki) mihver derslerin işlenişini (Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler) öğretmene bırakılmıştır. Yani öğretmen isterse bu iki dersi paralel yürütebilecek ya da derslerin ünitelerini sırayla işleyebilecek. 1968 İlkokul Programı'nın 1 yıl uygulanmasından sonra 1969 da bir genelgeyle mihver derslerin paralel olarak değil dönüşümlü olarak ele alınmasına karar verilmiştir.

Birleştirilmiş sınıflarla ilgili programlar geliştirilmeye devam ederken yıllar içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre birleştirilmiş sınıfları giderek azalmıştır ve azalmaya devam etmektedir.

Tablo-6: 1963-2005 Öğretim Yılları Arası Birleştirilmiş Sınıflı Okul Sayıları ve Yüzdeleri

Yıllar	Birleştirilmiş Sınıflı Okullar	% Yüzde	Tüm Okullar
1963-1964	24.329	87,77	27.615
1964-1965	25.655	87,70	29.353
1965-1966	26.594	86,65	30.690
1966-1967	27.777	86,19	32.226
1967-1968	28.701	85,29	33.649
1968-1969	29.961	84,32	35.529
1969-1970	30.817	83,03	37.112
1970-1971	31.202	81,48	38.292
1994-1995	28.234	58,02	48.658
2002-2003	17.682	51,33	34.447
2004-2005	16.379	47,09	34.782

(MEB, 2003-2005)

18.08.1997 tarih ve 4306 sayılı yasa ile 1997-98 öğretim yılından itibaren 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçilmiştir. 2006-2007 istatistiklerine göre ise ülkemizde 34.656 faal okul, 402.829 kadrolu ilköğretim öğretmeni, 10.846.930 öğrenci bulunmaktadır. Yurt genelinde ilköğretim okullarında uygulanan birleştirilmiş sınıflarda 26 bin 363 öğretmen görev yaparken, 268 bin 614'ü erkek, 255 bin 88'i kız toplam 523 bin 702 öğrenci eğitimlerini sürdürüyor. Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerden 214 bin 210'u iki sınıf bir arada, 169 bin 137'si üç sınıf bir arada, 13 bin 715'i dört sınıf bir arada, 126 bin 640'ı da beş sınıf bir arada öğrenim görüyor (MEB, 2006-2007).

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının yapıldığı okul sayısı en yüksek illerin başında 939 okulla Şanlıurfa ve 726 okulla da Erzurum geliyor. Şanlıurfa'da birleştirilmiş sınıflarda toplam 51 bin 951, Erzurum'daki birleştirilmiş sınıflarda 22 bin 313 öğrenci okuyor. Bu illeri 717 okulla Samsun, 680 okulla Diyarbakır, 521 okulla Adıyaman takip ediyor. İstanbul'da birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan 42 ilköğretim okulunda bin 515, Ankara'da 134 ilköğretim okulunda 3 bin 233, İzmir'de de 244 ilköğretim okulunda 7 bin 794 öğrenci öğrenim görüyor (MEB, 2006-2007).

Tablo-7: 2006-2007 Yıllarında Milli Eğitim'de Mevcut Durum

EĞİTİM KADEMESİ	OKUL / SINIF KURUM SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI			ÖĞRETMEN SAYISI
		TOPLAM	ERKEK	KIZ	
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ	20.675	640.849	334.252	306.597	24.775
İLKÖĞRETİM	34.656	10.846.930	5.684.609	5.162.321	402.829
ORTAÖĞRETİM	7.934	3.386.717	1.917.189	1.469.528	187.665
GENEL ORTAÖĞRETİM	3.690	2.142.218	1.156.418	985.800	103.389
MES-TEK ORTAÖĞR.	4.244	1.244.499	760.771	483.728	84.276
TOPLAM	71.199	18.261.213	9.853.239	8.407.974	802.934

(MEB, 2007)

2.1.1.9. Çeşitli Ülkelerdeki Birleştirilmiş Sınıf Uygulamaları

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim sadece ülkemizin değil gelişmekte olan ülkeler hatta gelişmiş ülkelerinde önemli sorunlarından. 19. yüzyılın sonlarında, dünya genelinde, ilkokulların büyük bir bölümü tek sınıflıydı. 20. yüzyılda bu model yerini kademeli olarak 5 veya 6 sınıftan oluşan, sınıfların aynı türden tasarlandığı, klasik model tabir edilen okullara bıraktı. 1960'ların sonlarında, eğitimin etkisinin artması ve kaynak yönetiminin iyileşmesiyle beraber, birleştirilmiş sınıflardan oluşan küçük okulları kaldırma girişimleri başladı. Fakat 1980'lerden itibaren bu anlayış tersine döndü ve bu "küçük okullar" dünyanın her yerinde tekrar işlevsel hale getirilmeye başlandı (Bayar,2009). Örneğin 1918 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde 196.037 tek sınıflı okul olduğu ve bunun Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bütün halk okullarının % 70,8'ini temsil ettiğini, 1980'lere kadar tek sınıflı okul sayısının bin (1000) in altına düştüğü belirtilmektedir(Muse, Simith ve Barker, 1987).

1988 yılında Avustralya'da Territories'in kuzeyindeki okulların % 40'ı birleştirilmiş sınıftır. 2000 yılında İngiltere'de ilköğretimdeki bütün sınıfların % 25,4'ü birleştirilmiş sınıflı okullardır. Bu okulların iki ve daha fazla düzeydeki öğrencileri bir öğretmen tarafından öğretilmektedir. Hindistan'da ise 1999 yılı verilerine göre, ilkokulların % 84'ü üç ve daha az öğretmenlidir. Peru'da 1998 yılında kamu ilkokullarının % 78'i birleştirilmiş sınıflıdır. Kırsal alandaki kamu ilkokullarının % 89,2'si birleştirilmiş sınıflı ve bu okulların % 42'si tek öğretmenlidir (Unesco, 2005).

Finlandiya gibi bazı ülkelerde birleştirilmiş sınıf öğretimi hâlihazırda öğretmen eğitimi programı içersine yerleştirilmiştir. İngiltere'de birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, birleştirilmiş sınıflar için program desteği ve hizmet içinde yetiştirmeyi; fakat genellikle onların birleştirilmiş sınıfların istemleri ile baş etmelerini, farklılık ve farklılaşmanın ilkelere yetişmelerinin desteklenmesi zorunluluğunu vurgular (Little, 2004).

Dünya genelinde, her ne kadar, zaman zaman birleştirilmiş sınıflara olumsuz bir bakış açısıyla bakılsa da, bu sınıfların gerekli eğitimsel şartlar sağlandığı

takdirde etkili olacakları düşünülmektedir. İnsan kaynaklarının ve bütçenin sınırlı olduğu yerlerde, eğitime erişebilme açısından, birçok ülkede, birleştirilmiş sınıflar, can alıcı bir rol oynamaktadırlar (Bayar, 2009).

2.1.2. Kültür Kavramı ve Özellikleri

Kültür, insanın yaptığı ve yarattığı şeylerdir. Kültürü, maddi ve manevi olmak üzere iki şekildedir. Maddi kültür; bir toplumdaki kılık kıyafetler, kullanılan araç-gereçler, her türlü aletler ve teknik araçlardır. Manevi kültür ise toplumların öncelikle dili, sanatı, edebiyatı, halk inançları, örf ve adetleri, ahlak kuralları, yemekleri, düğünleri, normlarıdır.

Kültür sözcüğü Latince Colere fiilinden türetilmiştir. Bu fiil, ekip biçmek anlamına gelmektedir. 17. yüzyıla deli Fransa da bu anlamda kullanıldı. İlk kez Voltaire insan zekasının oluşturulması, geliştirilmesi, yüceltilmesi anlamında kullanılmıştır. Etnolog G. Klemm İnsanın Genel Kültür Tarihi adlı yapıtında Cultur sözcüğünü uygarlık ve kültürel evrim karşılığında kullanmaktaydı. 19. yüzyıl sonlarında antropologlar buldukları hiçte vahşi olmayan küçük, basit, barışçı toplulukları kültür olarak adlandırdılar. Marx kültürel içeriğin çok geniş bir tanımını veriyor: Kültür doğanın yarattıklarına karşılık insanoğlunun yarattığı her şeydir (Güvenç, 1999: 96).

Her şeyden önce, kültürün varlığı için bir doğal fizikî çevreye ihtiyaç vardır. Bu sayede kültür, gelişeceği ve yaygınlaşacağı ortamı bulmuş olur. Ardından kültürün diğer oluşturucuları ve bu oluşumda hem etkileyen, hem de etkilenen durumundaki diğer unsurlar devreye girer. İbni Haldun'un teorilerinden biri, fiziksel çevrenin insanın ahlaki, dini ve psikolojik yapısı üzerinde tesirinin bulunduğu noktasında yoğunlaşmaktadır. İnsan üzerindeki bu tesirin, onun her türlü üretimi olan sosyo-psikolojik davranış ve kurumları üzerinde de etkide bulunmasını mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla, kısaca insanın her türlü üretimi anlamına gelen kültür, bu etkilenmenin bariz bir şekilde görüleceği alan olmaktadır (Eren, 2007: 140).

Kültür; bir halkın ya da bir toplumun maddi ve manevi alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü; yiyecek, giyecek, barınak, korunak gibi temel ihtiyaçların elde edilmesi için kullanılan her türlü araç gereç, uygulanan teknik;

fikirler, bilgiler, inançlar; geleneksel, dinsel toplumsal, politik düzen ve kurumlar; düşünce, duyuş, tutum ve davranış biçimleri; yaşama tarzıdır (Örnek, 1971: 148). Kültür içgüdüsel ya da kalıtımsal değildir; öğrenilir. Bir kuşaktan diğerine aktarılır; tarihidir ve süreklidir. İdeal ya da idealleştirilmiş kurallar sistemidir. Temel ve biyolojik ihtiyaçları önemli ölçüde karşılar; doyum sağlayıcıdır. Yayılma, ödünç alma, öykünme vb. yollarla komşularına benzerler, kültürel sistemi oluşturan bireylerin psikolojik istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde uyum gösterirler; kültür değişir. Uyum sürecinin sonucu olarak, belli bir kültürün öğeleri uyumlu ve bir araya gelmiş bir sistem oluşturmak eğilimindedir; bütünleştiricidir. Maddi, gözlemlenebilir bir şey ya da olgu değildir; kültür bir soyutlamadır (Güvenç, 1996: 101–104).

Kültürü muhtevasına göre tanımlayan Tylor kültür veya medeniyet, toplumun bir ferdi olarak insanın sonradan edindiği alışkanlıklar, yetenekler, gelenekler, ahlaki ilkeler, sanat, hukuk, inanç, bilgi gibi unsurların oluşturduğu bir bütündür demiştir (Kroeber ve Kluckhohn, 1952; Aktaran: Kantarcıoğlu, 1990).

Kültürün sosyal bir miras olduğu gerçeğini vurgulayan Kroeber, kültürü bir toplumu oluşturan fertlerin içgüdüsel ve fizyolojik olmayan, öğrenme ve şartlanma yoluyla bir kuşaktan diğerine geçilen faaliyetlerin bütünü olarak tanımlamaktadır (Kroeber ve Kluckhohn, 1952; Aktaran: Kantarcıoğlu, 1990).

Yaşama şekli olarak kültürü Bennet ve Tumin Kültürü bir toplumun içindeki bütün sosyal grup veya sınıfların paylaştığı bir yaşama şekli olarak tanımlamış ve bir toplumdaki değer yargılarını yansıtan davranış kalıplarının, o toplumu diğerlerinden farklı kıldığını ifade etmiştir (Kroeber ve Kluckhohn, 1952; Aktaran: Kantarcıoğlu, 1990).

Bidney kültürün, bir toplumun fertleri tarafından öğrenme yoluyla kazanılan işlenmiş davranış ve düşünce sistemi olduğunu, o toplumu entelektüel, sosyal ideallerini ve sanatını içine aldığı ifade etmiştir. Yani kültür, ideal anlamda bir toplumun bütün maddi ve manevi potansiyellerini gerçekleştirdikten sonra eriştiği sosyal şahsiyettir. Small değişen çevre ve toplum şartlarına göre, toplumun kendi ideallerini gerçekleştirmek için, kendi kültüründe sürekli bir şekilde değişiklik

yapmak mecburiyetinde olduğunu ifade etmiştir (Kroeber ve Kluckhohn, 1952; Aktaran: Kantarcıoğlu, 1990).

Kültürü, taşıyıcısına göre, egemenlik alanına göre, çıkış, yaratılış kaynaklarına göre, görünüşüne, biçimine, bir başka anlatımla, kültürü kanıtlayan araca göre, iş görüşüne göre değişik kullanım alanlarına göre tanımlanabilir. Bu görelilikleri daha çoğaltmak, dahası değişkenleri kendi içinde bile sınıflamak olasıdır. Bu değişkenlerden, taşıyıcısına ve egemenlik alanına dayanarak, dört çeşit kültür kavramı oluşturulabilir:

1- Bireysel kültür; esasında bireysel kültür, bir yakıştırma sıfattır. Yani bir bireye, içinde bulunduğu toplumun üyelerince, karşılaştırma yöntemiyle yakıştıran bir kimliktir, o bireyin içinde bulunduğu, yaşamını sürdürdüğü toplumun niteliğiyle birlikte bir anlam taşır.

2- Yöresel (bölgesel) kültür; ulusal kültürün tabanını oluşturur.

3- Ulusal kültür; bir toplumda yemek, giyinmek, barınmak, eğlenmek gibi gereksinmelerin elde edilmesinde kullanılan bilgi, inanç, teknik, davranış duyuş ve ifade biçimlerini içeren ve toplumun yapısını oluşturan kültüre, ulusal kültür denilmektedir.

4- Evrensel kültür; bilim, teknik, felsefe ve din gibi kültür öğelerini içeren e bir topluma özgü olmayan, genel geçerlikli kültüre evrensel kültür denir (www.turkcebilgi.com, Erişim: 05.02.2011).

Kültür, bir toplumun kimliğini oluşturarak onu diğer toplumlardan farklı kılar. Çevre faktörleri, fiziksel şartlar, gelenek ve görenekler, inançlar, değer sistemleri gibi birçok neden kültürler arasındaki farkları oluşturmakta ve yaşam biçimlerini şekillendirmektedir. Kültür bir toplumun yaşayış ve düşünüş tarzıdır. Toplumlar arasındaki etkileşimler sonucunda kültürler de değişime sürekli açık olmakta ve değişmektedir.

2.1.2.1. Kültür Öğeleri

Belli bir kültür içinde bulunan, tanımlanabilen ve çözümlenebilen en küçük birimdir (Örnek, 1971: 151). Kültür genel olarak 2 öğeden oluşur:

a) Maddi Kültür Öğeleri: Binalar, her türlü araç ve gereçler, giysiler, yemek vs.

b) Manevi Kültür Öğeleri: inançlar, gelenekler, normlar, düşünce biçimleri vs.

Kültürün maddi ve manevi öğeleri arasında sürekli bir etkileşim vardır. Birinde meydana gelen bir değişim diğerini de etkiler. Özellikle manevi kültürün maddi kültür üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Örneğin manevi kültür öğeleri olan inançlar, gelenekler, görenekler toplumların kıyafetlerini, yemek yeme şekillerini hatta yaşam alanlarını dahi etkilemektedir.

2.1.2.2. Kültür Özellikleri

1-Kültür Toplumsaldır

Her nesil kendisinden önceki nesillerden öğrendiklerini ve kendisinin kültürün bütününe katkılarını bir sonraki nesile aktarmaktadır. Bu nedenle kültür insan için kendi toplumunun bir mirasıdır. Yani birey kültürü daha önceki kuşakların çaba ve tecrübelerinin bir ürünü olarak devralmaktadır. Kültür bir toplumsal üründür. İnsanlar arası etkileşimden doğar ve gelişir.

2- Kültür Öğrenilir

Kültür öğrenme ile kazanılır ve sosyal kalıtım yoluyla nesilden nesile aktarılır.

3- Kültür Değişebilir

Kültürün eski nesilden yeni nesile aktarılan bir miras olması onun değişmediği anlamına gelmez. Çünkü miras devralan yeni kuşak yaptığı yenilik ve değişmelerle kültürün zenginleşmesine yardım eder. Mevcut kültüre yeni bazı unsurlar eklendiği gibi bazı unsurlarda çıkarılır. Kültür durgun olduğu kadar değişkendir. Kültür belli bir kişi veya toplumca oluşturulmaz. Kültür zamanla değiştiği gibi, gruptan gruba da farklılık gösterir. Kültürün bütün parçalarının değişme hızı ve temposu aynı değildir. Kültür değişir ama bu değişim uyum yoluyla gerçekleşir. Her ne kadar doğal şartlar kültürü değiştirecek kadar güçlü olmasa da, kültürler zaman boyutu içinde doğal çevreye uyum gösterirler. Toplumsal şartlar ve

ihtiyaçlar değıştikçe geleneksel çözüm yollarının sağladığı doyum düzeyi de azalır ve değışir. Değışen şartlar karşısında ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayacak ve sorunları çözecek yeni yol ve yöntemler veya araçlar oluşturulur. Kültür, yeni ihtiyaçlar ve sorunlar karşısında insanların geliştirdikleri yeni fikirler ve icatlarla değışime uğrar.

4-Kültür Aktarılır ve Süreklidir

Kültür öğrenilir, alışkanlık haline getirilir ve sonuçta sosyal kalıtım yoluyla nesilden nesile aktarılır. Bütün hayvanlar öğrenme yeteneğine sahiptir. Ancak öğrendiklerini bütünüyle yavrusuna bilinçli öğretebilen tek canlı insandır. Kültürün temel aktarma aracı dildir. Çünkü toplumda oluşturulan bütün kültür unsurları sözlü veya yazılı dille daha sonraki nesillere aktarılır. Kültürden söz edildiğinde insanlar öncelikle töreleri düşünür. Çünkü kültürün sürekliliğini gelenek ve görenekler oluşturur.

5- Kültür İhtiyaç Gidericidir

Kültür çeşitli ihtiyaçları giderici bir özelliğe sahiptir. Kültür insanların hem fizyolojik hem de sosyal ihtiyaçlarını giderir. Kültür, insanların temel biyolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılıyorsa, demek ki, bütün kültürlerde ortak kültürel unsurlar ve kurumlar mevcuttur. Kısaca kültürün ihtiyaçları karşılması bize kültürün bazı ortak noktalarının varlığını ispatlamaktadır. Çünkü biyolojik ihtiyaçlar hemen hemen bütün insanlarda aynıdır.

6-Kültür Öğeleri Arasında Bir Ahenk Mevcuttur

Her kültür. Kendi unsurlarıyla tutarlı ve dengeli bir bütünlük teşkil eder. Yani toplumlarda aile, hukuk, sanat, ekonomik hayat, örf, adetler, ahlaki değer yargıları adeta birbirini tamamlayan bir bütün halinde görülür.

7- Kültür Kurallar Sistemidir

Kültür, toplumca benimsenen ideal kural ve davranışlardan oluşmaktadır. İnsanların toplum halinde yaşamalarını belirleyen yazılı ve yazılı olmayan kurallar kültürün bütünlüğünü ve devamlılığını sağlar. Çünkü kurallar sayesinde kültürel

birikim sağlanır ve yeni nesillere aktarılır. İnsanlar kurallar sayesinde çalışır ve kültür öğelerini oluştururlar.

8- Kültür Bütünleştiricidir

Kültürün Oluşturulan Bütün öğeleri, uyumlu ve bütünleşmiş bir sistemi oluşturma özelliği taşır. Kültürel bütünleşme sağlamadıkça toplumda sosyo-kültürel ve ekonomik alanlarda önemli uçurumlar taşır (www.donusunkonagi.net, Erişim: 02.06.2010).

2.1.2.3. Kültür Süreçleri ve Diğer Kavramlar

2.1.2.3.1. Üst Kültür

Bir toplumda geçerli olan dil, inanç, örfler, adetler, yemekler gibi genel kültür özellikleridir. Toplumun her kesimi tarafından bilinir ve benimsenir. Yani genel olarak bir arada yaşayan toplumların kültürlerinin birleşiminden oluşmuş ortak bir kültürdür. Örneğin Türkiye kültürü, Çin kültürü, Yunanistan kültürü gibi. Örnekteki her bir kültürün inanışları, örfleri, adetleri, düğünleri, daha birçok kültürel etkinlikleri birbirinden farklılıklar gösterir. Bu nedenler bunlar birer üst kültür olarak gösterilebilmektedir.

2.1.2.3.2. Alt Kültür

Aynı kültür ve coğrafya bölgesindeki köylerin geleneksel benzerlikleri yanında etnografya folklor bakımından anlamlı farklılıklar vardır. Her yerleşme biriminin kendine özgü kültürel özellikleri vardır. Büyük bir kent yerleşmesinin farklı semt ve mahallelerinde bile farklı kültürel özellikler bulunur. Milli sınırlar içindeki bu farklı birimlere ve sentezlere de alt kültür adı verilir (Güvenç, 1999: 111)

Geleneksel olarak alt kültür terimi, ulusal sınırlar içinde yer alan farklı kültürel var oluş biçimleri ve sentezleri ifade etmek için kullanılır. Burada ulus devletin sınırları büyük kültürün sınırları olmakta ve onun içinde yer alan farklılıklarda birer alt birim olarak tanımlanmaktadır (Emiroğlu ve Aydın 2003: 38). Yani kısaca alt kültür içindeki dil, din, töre ve etnik köken bakımından kendine özgü özelliklere sahip toplulukların kültürüdür.

2.1.2.3.3. Kültürleme

Kişinin doğduğu andan itibaren içine doğduğu kültür tarafından, o kültürün değer, anlam ve normlarıyla öğrenilmesi süreci (Emiroğlu ve Aydın, 2003: 537). Kültürleme; İnsanoğlunun çocuk veya ergin olarak kendi kültüründe etkinlik kazanması ve eğitim süreci sırasında karşılaştığı bilinçli ve bilinçdışı şartlandırmalar olarak tanımlanır (Güvenç, 1999: 125).

İnsanlar, sosyal münasebetler sırasında, bir sonraki nesle, değerleri devrediyor, aşıyor. Bu bir kültürleme faaliyetidir. Değerlerin, sonraki nesillere devri, öncelikle aile içinde başlamak üzere ya okullar yoluyla, örgün denilen teşkilatlı eğitim şeklinde, veya cami, kışla, gazete, dergi, kitap, radyo, televizyon, sinema gibi yaygın eğitim vasıtalarıyla oluyor (Tural, 1988: 55).

2.1.2.3.4. Kültürlenme

Belli bir toplumda, o toplumun farklı farklı kesimlerinden gelen ve o kesimlere özgü farklı tutum, davranış, değer ve yaşam biçimi özelliklerine sahip grupların, yeni bir toplumsal çevreye girmeleri durumunda daha önce sahip oldukları özelliklere benzemeyen ama yeni girdikleri toplumsal çevreye de ait olmayan, ancak o toplumsal çevreye uyumlarını kolaylaştıran yeni kültürel tutum, davranış, değer ya da yaşam biçimi öğeleri yaratmalarıdır (Emiroğlu ve Aydın, 2003: 536).

Toplumların kültürel özelliklerini yeni nesillere çeşitli sosyalleşme yolları ile aktarmasıdır.

2.1.2.3.5. Kültürel Yayılma

Kültür unsurlarının bir toplumdan bir topluma geçerek yeni ortamda var olan kültür içinde erimesi yayılma olarak adlandırılır (Koku, 2006: 16). Belli bir toplumda kültürün maddi ve manevi öğelerinin ülkelerin dışından içine ya da içinden dışına doğru genişlemesi yani yayılmasıdır. Geçmiş dönemlerde kültürel yayılma misyonerler, tüccarlar, göçmenler aracılığıyla gerçekleşirken günümüzde bu durum yerini kitle iletişim araçlarına bırakmış ve bu şekilde yayılma göstermektedir.

Bir toplumun kültüründe ortaya çıkan maddi veya manevi kültür öğelerinin dünyadaki başka kültürlerle yayılmasını ifade etmektedir. Yani yoğurdun dünyaya

Türkiye'den yayılması, pizzanın dünyaya İtalya'dan yayılması, milliyetçilik fikrinin dünyaya Fransa'dan yayılması kültürel yayılmanın örnekleridir.

2.1.2.3.6. Kültürel Gecikme

Bir toplumdaki maddi kültür öğelerinde meydana gelen değişim hızına, manevi kültür öğelerinin uyum sağlayamamasından dolayı oluşan uyumsuzluk ve görgüsüzlük durumunu ifade etmektedir. Yani bir kültürün maddi ve manevi unsurları arasında oluşan farklılıktan dolayı oluşmaktadır. Toplumlarda maddi kültür hızla gelişmektedir fakat insanların buna uyum sağlamasın da yani manevi kültür olarak benimsemelerinde bu hız aynı şekilde olmamaktadır. Bu durumda ikisinin arasında bir uçurum yani farklılık oluşturmaktadır. Örneğin maddi bir kültür olan cep telefonları hızla gelişmekte ve günlük hayatımızda yaygınlaşmaktadır. Ancak yüksek sesle konuşma, sinema ve tiyatrolarda sesini açık bırakma ya da konuşma gibi kullanma görgüsü yani manevi kültürü aynı hızda gelişmemektedir.

2.1.2.3.7. Kültürel Şok

Bir kültüre mensup bireylerin, tanımadıkları ya da daha önce içinde yaşamadıkları farklı bir toplumsal çevreye girdikleri zaman, o çevreye ait kültür öğeleri karşısında uyum yapmakta zorlanmaları sonucunda içine girdikleri sıkıntı, bunalım ve gösterdikleri tepkiler (Güvenç, 1999: 122).

Kendi kültür ortamlarından başka bir kültür ortamına katılan bireylerin yaşadıkları bunalım ve uyumsuzluk durumunu ifade etmektedir. Örneğin şehirde yetişmiş bir öğretmenin ilk görev yerinin köy olmasından kaynaklanan uyumsuzluk ve bunalım durumu gibi. Kültürel şokun aşamalarının uzunluğu ve şiddeti bireyden bireye farklılık gösterebilmektedir.

2.1.2.3.8. Kültürel Özümseme

Belirli bir kültürün başka bir kültür içinde giderek erimesi ve özelliklerini kaybederek yok olması. Bu kültürel süreç zorla kültürlenme sürecine özgü görünür baskı araçları olmaksızın işler. Çeşitli yönlerden belirli alanlarda egemen hale gelmiş bir kültürün başka bir kültürün özellikleri karşısında cazip hale gelmesi ya da uyarlanmayı kolaylaştırması gibi nedenlerle, diğer kültürü yavaş yavaş özelliklerini

kaybedecek şekilde içinde eritmesidir yani asimile etmesidir (Emiroğlu ve Aydın, 2003: 534).

Bir kültürün, kendi içindeki azınlık kültürü eritmesi ve kendine benzetmesidir. Asimilasyon normal bir süreçte gelişebildiği gibi devlet tarafından zorla da yapılabilmektedir.

2.1.2.3.9. Kültürel Yozlaşma

Yabancı kültürlerin olumsuz etkisi ile toplumun kendi öz değerlerine yeterince sahip çıkılmaması sonucu meydana gelen kültürel bozulmaları ifade etmektedir. Kültürlerin birbirleriyle etkilenmesiyle sınırlı kalmayan, başka kültürlerinde birbirleriyle ilişkileri sonucu i ie girerek eriyip bozulmasıdır. Bir milletin, toplumun yıllardır ortak paylaşımları sonucunda elde ettikleri kültürel miraslarının yabancı kültürlerin etkisi altına girerek zgn kültürünü kaybetmesi hatta daha ileriki aşamalarda yok olma durumuna gelmesidir. Yozlaşma ilk olarak dilin bozulması ile başlar ve zaman içinde ülkenin dinini, tarihini ve eğitimine zarar verir.

2.1.2.3.10. Etnisite

Belirli dinsel, dilsel, meknsal ve/veya kültürel özellikler bakımından hem kendisini diğerlerinden “ayrı” gören hem de diğerleri tarafından “başka” sayılan, bütünlüklü bir kimliğe ve kendine özgü kültürleme sürecine sahip, içerden evlenmek suretiyle bu grup kimliğini koruyan ve grubun sürekliliğini sağlayan toplumsal/kültürel ve bazen de siyasal oluşum (Emiroğlu ve Aydın, 2003: 276).

2.1.2.3.11. Etnik Grup

Kendi mensupları arasında paylaşılan kültürel benzerliklerle bu grupla diğerleri arasındaki farklılıklarla ayırt edilen grup. Etnik grup yeleri inanç, değer, adet ve normlarla ortak bir dil, din, tarih, coğrafya, akrabalık ve/veya ırkı paylaşırlar. Bir etnik grupla özdeşleşme, kendini ona ait duyumsama ve bu bağlılık nedeniyle bazı başka grupların dışında kalma isteğine ise Etnik Aidiyet adı verilir (Kottak, 2001: 86).

2.1.2.3.12. Sosyal Normlar

Toplumsal yaşam, bireyler, gruplar ve cemaatler arasındaki ilişkilerin düzenli bir biçimde sürdürülmesi bir dizi beklentiyi, kalıp davranışı, işlemi kaçınmayı ve yasağı getirir. Bu türden davranış ve beklentiler sosyal normlar kavramı içinde kümelenmektedir. Toplumsal yaşam içerisinde neredeyse yasalar ile aynı işlevi üstlenen “örfler”, bir kuşaktan ötekine geçirilebilen bilgi, tasarım, boş inanç, yaşantı biçimi; daha geniş anlamıyla maddi olmayan kültürleri kapsayan “gelenekler”, gelenek ve örf'e göre yaptırım gücü daha zayıf olan “bir şeyi görüle geldiği gibi yapma alışkanlığı” içeren “görenekler” ve açıklanan tüm bu ve bunun gibi kavramların tümünü içine alan “töreler” sosyal normlara örnektir (Örnek, 2000: 153)

2.1.2.3.13. Kültür Değişmeleri (Kültürleşme)

Kültür değişmesi, bir toplumun mevcut düzenini, yani toplumsal, maddi ve manevi medeniyetini bir tipten başka bir tipe çeviren bir süreçtir. Böylece kültür değişmesi, bir toplumun siyasi yapısında, idari müesseselerinde, toprağa yerleşme ve iskan tarzında, iman ve kanaatlerinde, bilgi sisteminde, terbiye cihazında, kanunlarında, maddi alet ve araçlarında, bunların kullanılmasında az çok meydana gelen değişimleri içerir İnsan medeniyetinin daimi bir faktörüdür (Koku, 2006: 15)

Kültürel değişme uyum yoluyla gerçekleşir. Kültürler zaman içinde doğal ve biyotik çevreye uyum gösterirler. Ayrıca yayılma, ödünç alma, öykünme vb. yollarla komşularına da benzerler (Emiroğlu ve Aydın, 2003: 523). Kültürel yayılma süreciyle gelen maddi ve manevi öğelerle, başka kültürden birey ve grupların, belli bir kültürel etkileşime girmesi ve karşılıklı etkileşim sonunda her ikisinin de değişmesidir (Güvenç, 1996: 122).

Bir topluma giren farklı kültürdeki bir bireyin toplumdaki insanlarla etkileşimi ya da kültürleri farklı toplumların karşılıklı etkileşim içinde olması kültürel değişmelere neden olmaktadır. Bu değişimler kalıcı ya da geçici olabilmektedirler. Kültürleşme, bir kültürün zorlamasına dayalı olarak gerçekleşmez. Toplumsal, ekonomik, düşünsel gelişmeler yoluyla olur. Kültürleşme ile her iki kültür ögesi de

değişime uğrar. Kültürleşme kavramının önemi, etkileşim halinde bulunan kültürler arasında değişimler meydana getirmesi ve bireylerin karar, tutum ve davranışlarını etkileyerek değiştirmesidir.

Kültürleşme süreci için en az iki ayrı kültür sistemi gereklidir; fakat bu yeterli değildir. Yeterlik şartı sürekli ilişki ve etkileşimle yerine gelir. Kültürleşme süreci içinde, insanlar değiştiği gibi, tüm kültürel öğeler, araçlar ve kurumlar da değişikliğe uğrar. Kültürleşmenin bir ön koşulu da difüzyondur. İki ayrı kültürel sistem, doğrudan bir ilişki kurmasalar da, difüzyon yoluyla ve başka kültürler aracılığı ile birbirlerini etkileyebilirler. Kültürleşme genel anlamıyla, başka bir kültürle ilişki veya alışveriş sonucu ortaya çıkan bir tür kültür değişmesidir. Yabancı ülkelerde uzunca süreler kalan birey ve gruplarda gözlemlenen değişimler, kültürleşmedir. Kültürleşme, bireysel planda, zorla yapılıyorsa trans-kültürasyon, bir toplumun diğerini yutması, sindirmesi sonucuna varıyorsa, asimilasyon adını alır (Güvenç, 1979: 135-136).

Kültürleşme süreci sonunda meydana gelecek değişmeyi belirleyen öğeler şunlardır:

- 1- Kültürel farkların derecesi
- 2- Kültürler arası temasın hangi koşullar altında meydana geldiği ve yoğunluğu
- 3- Yeniliklerin akış yönü
- 4- Teması kuran ve devam ettiren varlıklar

Kültürleşme sürecinin sonuçları da:

- 1- Birleşme ya da erime; iki kültürün tek kültür haline gelmesi.
- 2- İçine alma; bir kültürün içinde bağımsızlığını kaybeden ikinci kültürün varlığını alt kültür halinde devam ettirmesi.
- 3- Yok olma; bir kültürün öteki kültür içinde erimesi.
- 4- Uyum; içte ve dışta değişmeyi müsaade eden bir denge durumunun gerçekleşmesi şeklinde özetlenebilir (Kongar, 2002: 90).

2.1.2.3.14. Serbest Kültür Değişimi

Bir toplum veya grubun, yabancı bir kültüre sahip toplum veya grup ile teması geçmesi durumunda, hiçbir baskı altında kalmadan değişik unsurları ya da o kültürün belirli bir kısmını alıp benimsemesi ve bunun sonucu kendi kültüründe meydana gelen değişimler serbest kültür değişimleridir (Koku, 2006: 18).

Uyma, mevcut kültürle uyuşma, uzlaşma faktörüyle yabancı bir kültür unsurunun kolayca kabul edilmesi için onun toplumda mevcut toplumsal eğilimlerle beslenmiş olması şartı; ve bir kültürün dışardan değişmeyi meydana getiren etkiler karşısında homojen bir cephe, her yerinde eşit bir tepki göstermeyip yumuşak veya sert noktalar ihtiva eder. Değişmelerin hangi kısmında daha önce başladığı; kültür değişmelerini meydana getiren şartlara, psikolojik faktörlere, karşılaşılan kültür çeşidine ve seviyesine bağlıdır (Koku, 2006: 18).

2.1.2.3.15. Zoraki Kültür Değişimi

Aynı kültürlere sahip iki toplumdan birinin kendi kültürünü veya kültür unsurlarından bazılarını kabul etmesi için diğerine baskı yapması veya bir toplumda nüfus ve iktidara sahip zümrenin, yabancı bir kültürün ya da bunun belirli bazı unsurlarını, çoğunluğunun arzusu dışında kendi toplumuna ettirmeye çalışması sonucu kültürde oluşan değişime zoraki kültür değişimi denir. Zoraki kültür değişmelerinde, yeni bir unsur kabul edilmeden eski unsurun devamlılığı ve yeninin eskisinden daha iyi olması koşulu aranmaz. Yerlerine yeni kültür unsurları konmadan eski kültür unsurları yok edilebilmektedir. Bazen de alınan kültür unsuru o topluma adapte edilerek kullanılır (Koku, 2006: 19).

2.1.3. İlgili Araştırmalar

İlgili araştırmalar başlığı altında yurt içinde birleştirilmiş sınıflar ile ilgili yapılan araştırmalar ve araştırmalar sonucunda ulaşılan sonuçlara değinilmiştir.

Akbaşlı ve Meydan (2009) tarafından gerçekleştirilen “Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Okul-Aile-Toplum İlişkileri Sürecinde Karşılaştığı Güçlükler” adlı araştırmada İlköğretim birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin, okul-aile-toplum ilişkilerinin yeterliliklerini gerçekleştirmeleri kendi algıları bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine okulu yönetmede, kültür

merkezi haline getirmede, bütün köyü ve aileleri tanımada ve işbirliği yapmada, güven sağlamada karşılaştıkları güçlükler belirlenmiştir. Araştırma, Mersin’de birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlere karşılaşılan güçlükleri belirlemek amacıyla hazırlanan anket uygulanarak yapılmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin, müstakil sınıflarda görev yapan öğretmenlere oranla daha ayrı bir yetenek, bilgi, tecrübe ve gayret göstermeleri gerektirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin çevreyi bir bütün olarak tanımada karşılaştıkları güçlüklerin başında kültür farklılıkları, köy halkının yaklaşımları, cinsiyet ayırımından kaynaklanan güçlükler gelmekte olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenler uygulama süreci ve sonuçları dışında ulaşım, barınma, sosyal yaşam, temel gereksinimlerin karşılanmasında da birtakım güçlükler yaşamakta olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin eğitim-öğretime aile katılımı ve işbirliği sağlamada ailelerin ilgisizliği, okul-aile birliği katılımlarının az olması, okula gitmekten daha önemli işlerinin olduğu anlayışı, okula ve öğretmene karşı önyargılı olma, velilerin çocuklarıyla ilgilenmemesi, devamsızlık sorunu olması, kızların okula gönderilmemesi, sağlık problemleri gibi güçlüklerle karşılaşıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin (2010) tarafından gerçekleştirilen “Kırsal Kesimde Görev Yapan Öğretmenlerin İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Karşılaştıkları Problemler” adlı araştırmasında Kırşehir’de kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin ilk okuma ve yazma da karşılaştıkları sorunları belirlemek amaçlanmıştır. Öğretmenler mesleki gelişimle ilgili yetersizliklerinden dolayı ilk okuma ve yazma öğretimi sürecinde çeşitli problemlerle karşılaştıkları belirtilmiştir. Öğretim programının öğrencileri ve öğretmeni zorladığını, ayrıca kırsal bölgeye uygun olmayan yönlerinden dolayı problemler yaşandığını ifade etmiştir. Kırsal kesimdeki okulların fiziki şartlarının ve çevresel faktörlerinin yeterli olmadığı ve bu durumun ilk okuma yazma öğretimi sürecini olumsuz etkilediği öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda saptanmıştır. Velilere de bu programda öğretmenle işbirliği içerisinde olması gerekliyken iş birliği içine girmemekteler ve bu durum ilk okuma yazma sürecini sınırlandıran

etkenlerdendir. Okul idaresinin ve öğretmenlerin kendilerinden kaynaklanan nedenlerin bu durumu sınırlandıran etkenler olmadığı belirtilmektedir.

Sağ, Sezer ve Savaş (2009) tarafından gerçekleştirilen “Burdur” daki Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri, Sorunları ve İhtiyaçları” adlı çalışmada, Burdur’daki birleştirilmiş sınıf uygulamasını yürüten sınıf öğretmenlerinin özellikleri, sorunları ve ihtiyaçları incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine anket düzenlenmiştir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri kişisel özellikleri, mesleki özellikleri, çalıştıkları okulla ilgili özellikleri, sorunları, mesleki ihtiyaçları bağlamında incelenmiştir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin önemli bir kısmının çalışmakta olduğu okulun teknoloji donanımı, okulun giderlerini karşılama ve öğretmenliği okul yönetimi ile birlikte yürütme, mesleki rehberlik hizmetlerine, öğretim materyallerine erişim sıkıntısı, maaş yetersizliğinin sorun oluşturduğunu belirtmektedir. Öğretmenler eğitim-öğretim sürecini yönetirken teknik kullanmakta sorun yaşadıkları ve programında uygulanma sıkıntıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İhtiyaçların sorunlara göre çeşitlilik gösterdiği, sosyo-ekonomik çevredeki düşük yoğunluklu hareketlilik, meslektaşları ile etkileşimin az olması, fiziki çevre olarak sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Genelde birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sorunlarının ve mesleki ihtiyaçlarının eğitim durumları ve öğretim programları üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür.

Sezer (2010) tarafından yapılan “Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki İhtiyaçları Analizi” adlı çalışmada hizmetiçi eğitim seminerlerine katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin mesleki ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada öğretmenlere mesleki ihtiyaçlarını öğrenmeye yönelik anket uygulanmıştır. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin okul yönetimi işleri, program okur yazarlığı değerlendirme konularında çeşitli mesleki ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir. Bu ihtiyaçların cinsiyete, öğretmenlikteki deneyim süresine, mesleki konuma, hizmetiçi eğitimlere katılma durumlarına göre, birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapma isteklerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Mesleki ihtiyaçların ise çalışılan okulun bölge düzeyi, bulunulan okulda çalışma süresi,

okutulan sınıflar, okulun materyal durumları, okulun bulunduğu sosyal çevrenin özelliklerine bağlı olarak okula dayalı özelliklerde farklılıklar görülmemiştir.

Özben (1997) tarafından gerçekleştirilen “Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar” adlı araştırmada birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunları tanımlamıştır. Araştırma birleştirilmiş sınıf öğretmenleri ve müfettişlerle birlikte yürütülerek anket uygulanmıştır. Öğretmenlerin ilköğretim amaçlarını gerçekleştirebilmeyi yetersiz buldukları, ilkokul programında belirlenen metodların birleştirilmiş sınıflara uygulanmasında yetersiz olduğu belirtilmiştir. Müfettişler ve öğretmenlerin yanıtlarına göre okullara ayrılan ödeneğin yetersiz olduğunu ve okul aile işbirliğinin yetersiz olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Şahin (2003) tarafından yapılan “Birleştirilmiş Sınıflar Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmada Ankara ilinde birleştirilmiş sınıf okutmakta olan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerini elde etmek amaçlanmıştır. Öğretmenlerle görüşmeler yapılarak birleştirilmiş sınıflı okullarla ilk kez karşılaşmalarından dolayı yeterli olamama korkusu, mesleki yalnızlık, kendine güvensizlik duyguları yaşadıkları ve bunun da motivasyonlarını olumsuz yönde etkiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflara son verilmesi istekleri ve bunun gerekçeleri olarak da ulaşım, barınma, sosyal yaşam, temel ihtiyaçların karşılanmasındaki güçlükler belirlenmiştir.

Yıldız ve Köksal (2009) tarafından gerçekleştirilen “Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmada birleştirilmiş sınıfları daha etkin ve verimli kullanma yollarını aramayı amaçlamıştır. Ankara ilindeki birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine birleştirilmiş sınıfların avantajlarını, birleştirilmiş ve bağımsız sınıfların aynı programın uygulanmasını, birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran durumları belirlemek amacıyla anket uygulanmıştır. Öğretmenler birleştirilmiş sınıfların avantajlarına ilişkin görüşlere katılmayarak avantajlarının gerçekleşmediği, birleştirilmiş sınıf ile bağımsız sınıf programlarının aynı olmaması gerektiği, kitapların birleştirilmiş sınıflara uygun şekilde hazırlanması gerektiği ve birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim sürecini sınırlandıran pek çok neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini; öğretmenlerin

sorumluluklarının fazla olması, dersler ve hazırlıklar için zaman ve materyal yetersizliği, öğrencilerin araştırma imkanlarının yetersizliği, yetkililerden gerekli yardım ve desteği görememeleri, deneyim eksikliği, sosyal yaşam sınırlılığı ve rehberlik ihtiyaçlarının yeterli düzeyde sağlanamaması gibi durumların sınırlandırdığını göstermiştir.

Kılıç ve Abay (2009) tarafından yapılan “Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Öğretmenlerin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada Erzurum’da birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde karşılaştığı sorunları tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmada; birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlere uygulanan anketler neticesinde öğretmenin yetersiz olması, okul olanaklarının sınırlı olması, programın birleştirilmiş sınıflı okullara uygunsuzluğu, okul-aile işbirliğinin tam olarak yapılamaması ve öğrenci kaynaklı sorunların olduğu sonucuna varılmıştır.

Dursun (2006) tarafından yapılan “Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Sorunları ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmada birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasında karşılaşılan sorunları saptayarak, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüş ve çözüm önerilerini belirleyerek karşılaştırmak amaçlanmıştır. Araştırma Tokat’ta görev yapan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine ve Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği 4.sınıf öğrencilere anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin araç-gereç yetersizliği, birleştirilmiş sınıf programının müstakil sınıf programlarıyla aynı olması, görev yapan öğretmenlerin tecrübe eksikliği ve gerekli eğitimi tam olarak almadıkları belirlenmiştir. Birleştirilmiş sınıflardaki öğretmenliğin müstakil sınıftaki öğretmenliklere göre daha yetenekli, bilgili, tecrübeli ve gayretli olmaları gerektiği belirlenmiştir.

Delaney (2010) “Tohum ve Toprak” adlı eserinde 1980-1982 yılları arasında Ankara’nın bir köyünde kalarak çeşitli incelemelerde bulunmuştur. Okul ve köylünün okula bakış açısını ise şu şekilde değerlendirmiştir; Kadınların davranış ve tutumlarında, okula devamlarında iki mahalleden oluşan köyde bu iki mahalle arasında ciddi farklar bulunduğunu belirtmektedir. Mahallenin birisinde çok sayıda kız ortaokula devam ederken bazıları da köyün dışındaki liseye gitmek için sınavlara

hazırlanmakta olduklarını gözlemlemiştir. O mahalledeki kızlar köyde rahat gezip, istedikleri gibi giyinip, okuyup, dolaşırken ve de erkeklerin oyun oynadığı yerlerde oyun oynayabilmekte olduklarını söylemektedir. Öte yandan diğer mahallenin kızları ise bu durum neredeyse tam tersi olması sebebiyle bu mahallenin kızları tarafından aşağılanıp dalga geçilmektedir. Diğer mahallede ise okuyan kızlara da kadınlara da kitaplığa (kütüphaneye) gitmelerine izin verilmemektedir. Özellikle kadınların kütüphaneye gitmeleri erkekleri için boşanma sebebi olacak kadar önemli bir durum haline gelebileceğini belirtmektedir. Eğitimin çatışmaların çoğunda merkez olduğu ve ideolojik amaçlar için kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır. Siyaset, eğitim ve din birbirine sınımsız dolanmıştır; ortak tehdit ise cinsellik ve cinsiyet ayrımı olduğunu belirtmektedir.

Bilir (2008) tarafından gerçekleştirilen “Birleştirilmiş Sınıflı Köy İlköğretim Okullarında Öğretmen ve Öğretim Gerçeği” adlı araştırmasında birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarındaki öğretim ve öğretmen gerçeğini incelemek amaçlanmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim stratejilerinin başarısı, bireysel ve grup temelli öğrenmeye verilecek desteğe ve yeterli öğrenme materyallerinin sunulmasına bağlı olduğu belirlenmiştir. Birleştirilmiş sınıflardaki öğretmenlerin destek hizmetler ve donanım bakımından daha fazla desteklenmesi gerektiğini öğretmen yetiştiren kurumların, Milli Eğitim Bakanlığı karar örgütleri ve ailelerin okulla daha fazla işbirliği ve önlem almaları gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin daha başka olumlu ve olumsuz yanlarının olduğunu; sınıf yönetimi, farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak öğretim ortamları hazırlamak, uygun yöntem ve araç bulmak gibi zorlukların yanı sıra, öğrenciler kendi kendilerine ve bir başkasına nasıl yardım edeceklerini öğrenmeleri gibi. Küme ve grup çalışmaları yoluyla öğrencilerin sosyalleşmesine, sorumluluk duygularının gelişmesine ve liderlik özelliklerinin ortaya çıkmasına olanak sağlaması gibi pek çok olumlu yanları bulunmaktadır. Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin, bilgi ve deneyimlerinin yanında köy koşullarına göre yetiştirilmeleri, mesleklerini sevmeleri ve birleştirilmiş sınıflarda isteyerek çalışmalarını için özendiricilerin olmasının yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Dağdeviren (2009) tarafından yapılan “Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim-Öğretim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar (Sivas İli Örneği)” adlı araştırmasında köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitim-öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini önem derecelerine göre belirlemek amaçlanmıştır. Öğretmenlere uygulanan anketlere neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır; eğitim-öğretim sonucunda veliniz ilgisiz olması, çocukları ile ilgilenmemeleri, yöneticilerin köy öğretmenleri ile ilgilenmemeleri, müfettişlerin mevcut şartları göz ardı ederek değerlendirme yapmaları ve beklentilerinin yüksekliği, meslektaşları açısından ise birbirleri ile anlaşamama sorunlarıdır.

Erdem, Kamacı, Aydemir (2006) tarafından yapılan “Birleştirilmiş Sınıfları Okutan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar: Denizli Örneği” adlı çalışmada birleştirilmiş sınıflı okutan sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Denizli ilinde birleştirilmiş sınıflı okutan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri cinsiyete, öğrenci sayısına, mezun olunan okula, göreve, mesleki kıdeme, birlikte görev yapılan öğretmen sayısına, okutulan birleştirilmiş sınıf grubuna, birleştirilmiş sınıflı okuttuğu yıla, ikametgâha göre farklılık göstermemektedir.

İzci (2008) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretime İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Sınıf öğretmenliği programında yer alan “birleştirilmiş sınıflarda öğretim” dersinin haftada iki saat olarak okutulması yeterli bulunmamıştır. Öğretmen adayları mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıflarda göreve başladıklarında öğrencilere nasıl davranılacağını bilmemektedirler. Sınıf öğretmeni adayları, birçok dezavantajına rağmen bu uygulamanın ülkemiz açısından yararlı olduğuna inanmaktadırlar. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı ortaya koymaktadır.

Çalık (2007) tarafından yapılan “ Okul-Çevre İlişkisinin Okul Geliştirmedeki Rolü: Kavramsal Bir Çözümleme” adlı araştırmasında okul-aile

ilişkilerinin var olan durumu, sorunlar ve okul-aile ilişkilerinin giderilmesi için öneriler vermek amaçlanmıştır. Velilerin katılımı öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Ancak araştırmaların sonuçları okul aile ilişkilerinin hem yetersiz hem de sorunlu olduğunu göstermektedir. Okul ile aileler arasındaki sorunların özünde bu iki paydaşın birbirinden uzak olması ve yeterli etkileşimi gerçekleştirememesi vardır. Okul aile ilişkileri gelişirse okul ve aile arasındaki sorunları çoğu kendiliğinden ortadan kalkacak niteliktedir. Bu anlamda okul yöneticileri ve öğretmenlerin velilerle ilişkiler konusunda bilgilendirilmesi gerekirken, velilerin de okula nasıl katkı sağlayabilecekleri konusunda isteklendirilmesi ve bilgi sahibi olması gerekmektedir. Veliler okulun, eğitim-öğretim etkinliklerinin, okul yönetiminin doğal bir parçası olmalı, veliler okula sıklıkla uğramalı sonuçlarına ulaşmıştır.

Doğru, Ataalkın, Şahin (2010) tarafından yapılan “Fen ve Teknoloji Dersinin Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanması İle İlgili Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmada hazırlanan anketle öğretmenlerin Fen ve Teknoloji dersinin birleştirilmiş sınıflarda uygulanması ile ilgili görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Öğretmenler birleştirilmiş sınıflar için özellikle öğrencilerin zorlandığı Matematik ve Fen ve Teknoloji derleri için programın yenilenmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğretmen birleştirilmiş sınıflardaki seviye gruplarının ve seviye grupları arasındaki farkın fazla olmasının öğrenme-öğretme sürecini olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Birleştirilmiş sınıfların tamamen kapatılarak taşınmalı eğitime geçilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Çevre koşullarının programa uymaması, zamanın yetersiz olması ve materyal eksikliğinin birleştirilmiş sınıflardaki önemli sorunlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akdoğan (2007) tarafından gerçekleştirilen “Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar” adlı araştırmasında Şanlıurfa’daki birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin yönetim sürecinde karşılaştıkları sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Birleştirilmiş sınıflı İlköğretim okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin personel hizmetlerinde nadiren sorunlarla karşılaştıkları belirtilmiştir. Öğrenci hizmetlerinde ise öğrencilerin devamının izlenmesi, öğrencilerin okula kaydedilmesi ve öğrenci

kimlik işleri şeklinde olmakla birlikte bunlar süreklilik arz etmemektedir. Eğitim hizmetlerinde isen çok karşılaşılan problemin kız çocuklarının okula yollanmama durumu olduğunu ve bunu çok sık yaşadıkları belirtilmiştir. Diğer sorunlar şu şekildedir; Okul-aile birliğinin kurulmaması, veli toplantılarına katılın yeterli olmaması ve çevre gezileri yapmakta sorunlar yaşamaları da nadiren de olsa yaşanan problemler olarak belirtiliyor. Öğretim hizmetlerinde karşılaşılan problemler; ders araç-gereçlerinin temini ve okul kütüphanesinin oluşturulması ve işletilmesi ile ilgili konularda bazen problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Okulun işletme hizmetlerinde müdür yetkili öğretmenlerin okula kaynak sağlanması ve okul binasının onarım işleri ile ilgili konularda genellikle problem yaşanmadığı tespit edilmiştir. Okul binasının donatım, sivil savunma, güvenlik, temizlik, okulu koruma, güzelleştirme ve okulun lojman işleri ile ilgili bazen sorunlarla karşılaşıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım (2008) tarafından yapılan “Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Ses Temelli Cümle Öğretimi Yönetimi İle İlk Okuma Yazma Öğretimi Sırasında Karşılaşılan Güçlükler” adlı çalışmada Adana’daki birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ses temelli cümle yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında karşılaşılan problemleri anketler uygulanarak tespit etmek amaçlanmıştır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara dayanarak dikkat dağınıklığı problemi, üst sınıfların alt sınıflara yardımının kazandırdıkları, ilk okuma yazma dersine yeterli sürenin ayrılamaması, her sınıf için ayrılan sürenin azlığı, ilk okuma yazma süresinin bağımsız sınıflara göre çok daha uzun süreceğini, programda uygulanması gereken görsel sunu araçlarının okullarda bulunmaması, araç-gereçlerin eksikliği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Tek öğretmen olarak çalışanlar kendilerini yalnız, başarısız ve gelişime kapalı olarak hissetmelerine neden olmuştur. Öğrencilerin keyfi devamsızlıklarının ilk okuma yazma sürecini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. İlk okuma yazma da hazır bulunuşluğun büyük avantajlar sağladığı fakat birçok köyde anasınıfı olmamasının dezavantaj sağladığı belirtilmiştir. Sınıf ortamı tamamen ilk okuma yazma için kullanılamamakta, ailelerin yanlış öğretimleri ya da ilgisizlikleri, müfettişlerin rehberlik eksiklikleri, ilk okuma yazma sürecini değerlendirmek güç olmakta sonuçlarına ulaşılmıştır.

Abay (2007) tarafından gerçekleştirilen “ Birleştirilmiş Sınıflarda Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Sorunlar” adlı araştırma da anket uygulamalarıyla Samsun’daki birleştirilmiş sınıflarda sosyal bilgiler öğretimindeki sorunları belirlemek amaçlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmediği, bu karşılık içeriğin öğrencilerin kültürel gelişimini sağladığı, olaylara ve olgulara karşı bakış açısını geliştirip içeriğin öğrenciler tarafından anlaşıldığı belirlenmiştir. Haftalık ders saatinin yetersizliği, öğretmenlerin değişik öğretim yöntem ve teknikleri kullanamadığı, öğrencilerin seviye grupları yapılamadığı, öğrenci etkinliklerinin hepsinin yapılamadığı ve etkinliklerin zamanında yapılamadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Okuldaki araç gereçlerin yetersizliği, öğrenci materyallerinin yetersizliği, öğretmenlerin kendilerinin hazırladığı materyallerinde yetersiz olduğu belirlenmiştir. Teknolojik aletlerden faydalanılmamaktadır. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmede sınırlı olanaklara sahip olduğu ve ölçme değerlendirme yöntemlerinin hepsinin kullanılmadığını, öğrenci ürün dosyasının nasıl oluşturulacağını kavranmadığını, bu ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin seviyelerine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tekışık ve Mıhçı (1964) de yapılan “Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okullarında Öğretim” adlı çalışmada köy öğretmenin verimsizlik sebeplerini belirlemiştir. Köy öğretmenin verimsizlik sebepleri olarak ise şu şekilde sonuçlara ulaşılmıştır; öğretmenin mesaisinin dağılması, köy okullarında yıllık öğretim süresinin kısa olması (daha sonraki programlarda bu durum değiştirilmiştir ancak yine de bazı köylerde bu sorun devam etmektedir), ilkökul programının getirdiği sorunlar, ders kitaplarından kaynaklanan sorunlar, öğretmenlerin dersleri planlama problemleri, metod ve tekniklerde yeterli bilgiye sahip olmama ve kullanamama, birleştirilmiş sınıflara uygun öğretmenlerin yetiştirilmemesidir. Ayrıca teftiş kontrol sistemindeki bozukluk, öğretmenlerin mahrumiyet ve imkansızlıktan dolayı motivasyonunun azalarak başarının düşmesi ve bu durumdan kurtulma istekleri, öğrenci mevcudunun kalabalıklığı, araç-gereç eksikliği, derslik eksikliği, çevreden meydana gelen problemler, öğrenci devamsızlığı, köy posta teşkilatının yeteri kadar işlememesi gibi sorunları da belirlemiştir.

Sınmaz (2009) tarafından gerçekleştirilen “Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Programının Uygulanmasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Düzce İli Örneği)” adlı araştırmasında Düzce’deki birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin anket kullanma yoluyla yeni ilköğretim programının uygulamasına yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. İlköğretim programının kuramsal olarak iyi hazırlandığını ancak birleştirilmiş sınıf da uygulama sürecinde öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve bilişsel düzeylerine uygun olmadığı belirtilmiştir. Etkinlikleri uygulamadaki zaman problemi, araç-gereçlerdeki eksiklikler, maddi olanaksızlıklar, çevresel koşulların elverişsiz olması sonuçlarına ulaşılmıştır. Programın birleştirilmiş sınıfların ekonomik, sosyal ve kültürel koşulları ile araç-gereç ve donanım olanaklarına uygun olmadığı, ölçme değerlendirme sürecinin yeterince açık olmadığı, sınıfların kalabalıklığı, hizmetiçi eğitimin yetersizliği belirtilmekle birlikte eski programlardan çok daha iyi olduğu ve verimi artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Tecrübeli öğretmenlerin ders saatlerini daha etkili kullandığını, birleştirilmiş sınıflara özel bir program hazırlanması gerektiği, programdaki kazanımların fazla olması sınıf kalabalıklığı, araç-gereç eksikliği gibi nedenlerden dolayı tamamının gerçekleştirilemediği belirtilmiştir. Ölçme değerlendirmede ise değerlendirme formalarının fazla ve çeşitli olduğunu bundan dolayı da ayrıca bir zaman sorunu daha yaşadıklarını, ölçme değerlendirme çalışmalarının amacına ulaşmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanmasında kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Araştırmada birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerlerin kültürleri ile etkileşimleri derinliğine araştırılmıştır. Bu durum öncelikle bütüncül olarak ele alınmıştır. Daha sonrasında ise öğretmenlerin, öğrencilerin ve köy halkının bu durumdan yani kültür etkileşimlerinden nasıl etkilendikleri ve etkiledikleri üzerine odaklanılarak araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu araştırma “Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalıştıkları Yerlerin Kültürü İle Etkileşimlerinin Değerlendirilmesi” amacıyla tasarlanmış tarama modelinde betimsel bir çalışma olmakla birlikte nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz kullanılarak desteklenmiştir. “Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.” (Karasar, 2005: 79). Dünyanın ve ülkemizin birçok yerinde bulunan birleştirilmiş sınıflar ile ilgili genel bir yargıya ulaşmak amacıyla ülkemizde belirli şehirlerden seçilen örneklem üzerinde tarama düzenlemeleri yapılarak genel bir yargıya ulaşılmıştır. Betimsel analiz yöntemi ile de araştırma bulguları desteklenerek genelleştirilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2009-2010 eğitim öğretim yılında Konya, Mersin ve Isparta illerinde farklı okullarda görev yapan birleştirilmiş sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Örneklem yöntemi olarak amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örneklem, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 112).

Bu araştırmada ise ölçütlerimiz, sınıf öğretmenlerinin en az 1 (bir) öğretim yılı boyunca birleştirilmiş sınıf okutmuş olmalarıdır. Bu ölçütü sağlayan öğretmenler ile görüşülerek gönüllülük esasını temel alınmış ve çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunu oluşturacak öğretmenlerin her üç ilden de birbirine yakın sayıda olmasına dikkat edilmiştir. Çalışma grubunu oluşturacak öğretmenlerin araştırmadaki bütün problemlerin çalışılabileceği ortamlarda ve durumlarda olmasına özen gösterilmiştir.

3.3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Tablo 8’de araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo-8: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	21	35
Erkek	39	65
Toplam	60	100

Araştırmaya 60 öğretmen katılmıştır. Katılan öğretmenlerin % 65’i erkek, % 35’i ise kadın öğretmenlerden olmaktadır.

Tablo 9’da araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımları belirtilmiştir.

Tablo-9: Öğretmenlerin Yaşlara Göre Dağılımları

Yaş Aralığı	f	%
20-25	8	13,3
26-30	21	35
31-35	9	15
36 yaş ve üzeri	22	36,6
Toplam	60	100

Tablo 9’da göre araştırmaya katılan öğretmenlerin %13,3’ü 20-25 yaş aralığındayken %35’i 26-30 yaş aralığında bulunmaktadır. Öğretmenlerin yaşları 31-35 aralığında olanlar % 15’lik kısmını oluşturmakta ve % 36,6’lık kısmını da 36 yaş ve üzerindedir.

Tablo 10’da araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımları belirtilmiştir.

Tablo-10: Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımları

Kıdem Yılı	F	%
1-5 yıl	26	43,3
6-10 yıl	15	25
11-15 yıl	9	15
16-20 yıl	5	8,3
21 yıl ve üzeri	5	8,3
Toplam	60	100

Tablo 10’a göre araştırmaya katılan öğretmenlerin % 43,3’ünün meslekteki kıdemleri 1-5 yıl arasındadır. Kıdem yılı 6-10 yıl arasında % 25, 11-15 yıl arasında % 15, 16-20 yıl arasında % 8,3 ve 21 yıl üzerinde ise % 8,3 oranlarındadır.

Tablo-11: Öğretmenlerin Birleştirilmiş Sınıf Deneyimlerine Göre Dağılımı

Birleştirilmiş Sınıf Deneyimi	f	%
1-3 yıl	35	58,3
3-5 yıl	11	18,3
5-7 yıl	7	11,6
7-10 yıl	4	6,6
10 yıl ve üzeri	3	5
Toplam	60	100

Tablo 11’e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 58,3’ünün birleştirilmiş sınıf deneyimleri 1-3 yıl arasındadır. Birleştirilmiş sınıf deneyimi 3-5 yıl arasında olanlar % 18,3, 5-7 yıl arasında olanlar 11,6, 7-10 yıl arasında olanlar % 6,6 ve 10 yıl üzeri deneyimi olanlar ise % 5 oranındadır.

Öğretmenlerin mezun oldukları okul türüne göre dağılımları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo-12: Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımları

Okul Türü	f	%
Sınıf Öğretmenliği	53	88,3
Eğt.Fak.diğer bölümler	5	8,3
Diğer Fakülteler	2	3,3
Toplam	60	100

Tablo 12'ye göre öğretmenlerin % 88,3'ü Sınıf öğretmenliği mezunu, % 8,3'ü Eğitim fakültesi diğer bölümler mezunu, % 3,3'ü diğer fakültelerden mezundur.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Briggs (1986) görüşmenin, sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda kullanılan en yaygın veri toplama yöntemi olduğunu savunmakta ve bu durumun, görüşme yönteminin; bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem olmasından kaynaklandığını belirtmektedir (Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu amaçla, Konya, Isparta ve Mersin illerinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerle görüşülerek çalıştıkları köylerle karşılıklı etkileşimlerinin olumlu ve olumsuz yansımaları hakkında bilgiler edinilmiştir. Gözlem yöntemi ile birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin okulları ve köyleri ziyaret edilerek öğrenci, öğretmen, köy halkı arasındaki etkileşime ilişkin veriler toplanmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında, konu ile ilgili literatür taranarak kuramsal temel oluşturulmuştur ve literatür bilgilerinden yararlanılarak yarı yapılandırılmış bir mülakat formu geliştirilmiştir. Hazırlanan sorular amaç doğrultusunda cevaba ulaşmaya yönelik olup uzman görüşü alınarak tamamlanmıştır. Öğretmen görüşme formu iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. İkinci bölüm ise; Hayat Bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeyleri hakkında öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik olmuştur. İki bölümde toplam 14 soru bulunmaktadır.

Geliştirilen ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için tüm sorular kaynaklara dayandırılmıştır, ilköğretim programının genel amaçları ve birleştirilmiş sınıf şartları göz önünde tutulmuştur. Daha sonra geliştirilen ölçme aracı üzerinde eğitim bilimi uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur ve sınıf öğretmenleriyle pilot çalışma çerçevesinde değerlendirilmiştir. Pilot çalışmadan elde edilen sonuçlar eğitim bilimi

uzmanları ve Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretim üyeleri ile paylaşılmıştır ve ölçme aracına son şekli verilmiştir.

Görüşme formları Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı onayı ile örneklem olarak alınan 2009-2010 Eğitim Öğretim yılında Konya, Mersin ve Isparta illerinde görev yapan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Öğretmenlere uygulanan görüşme formu EK 1’de verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan nitel verilerin analizinde betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorulara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Betimsel analiz yapılarak, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmak amaçlanmıştır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce mantıklı ve anlaşılır bir biçimde betimlenmiş, daha sonra bu betimlemeler yorumlanmıştır.

Betimsel analiz Yıldırım ve Şimşek’in (2005) ifade ettikleri gibi 4 adımda gerçekleştirilmiştir;

1- Araştırma sorularından ve görüşme ve/veya gözlemden elde edilen verilerden yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur.

2- Bu çerçeveye göre veriler işlenmiştir. Daha önce oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunmuş ve organize edilmiştir. Bu aşamada veriler tanımlama amacıyla seçilmiş, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmiştir. Ayrıca bu aşamada, sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılar da seçilmiştir.

3- Bulgular ve organize edilmiş veriler tanımlanmıştır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

4- Bulgular yorumlanmıştır. Bulgular arasında neden sonuç ilişkileri açıklanmıştır.

Araştırma soruları, görüşme ve gözlemden elde edilen bulgularla veri analizi yapabilmek için genel hatlarıyla her bir soru için bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçevelere göre veriler analiz edilerek organize edilmiş ve tablolara işlenmiştir. Verilerin daha anlaşılır biçimde okunabilmesi için alt başlıklara ayrılarak anlamlı ve mantıklı

bölmelere ayrılmıştır. Böylece araştırmadaki her problem için elde edilen veriler ışığında anlamlı alt başlıklar oluşturulmuştur. Bu alt başlıklara da elde edilen verilerden yararlanarak bulgular özetlenerek işlenmiştir. Bulgular ve organize edilmiş verilerin tanımlanması sırasında betimsel analizin bir parçası olan doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Böylece elde edilen verilerin doğrudan alıntılar vasıtasıyla desteklenmesi sağlanmıştır. Betimsel analiz yönteminin bir parçası olarak son aşamada da bulgular yorumlanarak bulgular arasındaki neden sonuç ilişkileri kurularak bu ilişkiler açıklanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular her bir görüşme formundaki soru sırası dikkate alınarak verilmiştir.

4.1. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları

Öğretmenlere birinci soru olarak, “Çalıştığınız köyde size farklı gelen kültür etkinlikleri nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo ..’de gösterilmiştir.

Tablo-13: Öğretmenlerin “Çalıştığınız Köyde Size Farklı Gelen Kültür Etkinlikleri Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Farklı Kültür Etkinlikleri	f
Düğünlerdeki kültür etkinleri farklılıkları	27
Yemek kültüründeki farklılıklar	16
Cenaze işlemleri ve taziye ziyaretlerindeki farklılıklar	13
Kılık kıyafetlerdeki farklılıklar	8
Önemli Günler ve Yapılan Etkinlik Türleri Bayram etkinliklerindeki farklılıklar	7
Sünnet düğünlerindeki farklılıklar	6
Asker uğurlamalarındaki farklılıklar	4
Düğünlerde oynanan halk oyunları farklılıkları	4
Ağıtlar ve türkülerdeki farklılıklar	2
Kına geceleri farklılıkları	2
Düğünlerde gelen hediyelerdeki farklılıklar	1
Doğum sonrasındaki farklılıklar	1
Dini uygulamalardaki farklılıklar	1
Konuşma Farklılıkları Konuşmalardaki şive ve kelime farklılıkları	21

Yaşam Biçimleri	Aile yapılarının kalabalıklığından kaynaklanan farklılıklar	3
Cinsiyet Ayrımcılığı	Kadınların ve kız çocuklarının ikinci planda tutulması	4
İnsan İlişkileri	Misafirperverliklerinin fazla olması	4
	Köy odaları kültürünün varlığı	4
	Kahvehane kültürünün çok olması	3
	Öğretmene verilen değerdeki farklılıklar	3
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma	Komşuluk ilişkilerinin sıcak olması	1
	Yardımlaşma ve iş birliğinin fazla olması	2
Ekonomik Etkinlikler	Dayanışmalarının üst düzeyde olması	1
	Balıkçılık kültürünün getirdiği farklılıklar	1
Sosyal Etkinlikler	Yağlı Güreş Etkinlikleri	1
	Süt Şöleni	1
	Bağ bozumu şenlikleri	1
	Kiraz festivali	1
	Yaylaya Çıkış ve İnişteki Etkinlikler	1
	Hıdrellez Etkinlikleri	1
Diğer	Farklılık yok	8

Tablo 13’de görüldüğü gibi; öğretmenlerin “Çalıştığımız köyde size farklı gelen kültür etkinlikleri nelerdir? “ sorusuna önemli günler ve yapılan etkinlik türleri başlığı altında; öğretmenlerin 27’si gibi büyük bir çoğunluğu görev yaptıkları yerlerin düğün kültürlerinde farklılıklar bulunduğunu, 16’sı yemek kültüründeki çeşitli farklılıkların olduğunu, 13’ü cenaze işlemleri ve taziye ziyaretlerinde kendi kültürlerinden değişik farklıları, 8’i kılık kıyafetlerde kendilerine yabancı gelen farklılıkları, 7’si bayramlarda

yapılan etkinliklerdeki ve kutlamalardaki farklılıkları, 6'sı sünnet düğünlerindeki gelenek ve göreneklerdeki farklılıkları, 4'ü asker uğurlamalarında yapılan farklı kültür etkinliklerini, 4'ü düğünlerde oynanan halk oyunlardaki yani yöresel oyunlardaki farklılıkları, 2'si ağıt ve türkülerindeki farklılıkları, 2'si kına gecesindeki etkinliklerdeki farklılıkları ifade etmişlerdir. Farklı bölgelerde çalışan pek çok öğretmen önemli günlerde uygulanan gelenek ve göreneklerdeki değişik etkinliklerden söz etmişlerdir. Her bölgenin kendine has ve birbirinden farklı kültür etkinlikleri olduğu görülmüştür. Konuşma farklılıkları başlığı altında birleştirilmiş sınıflı öğretmenlerin 21'i şive ve kelimelerde farklılıklar bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu da görev yapılan her bölgeye göre farklılık gösterdiği ve kelimelerin, şivelerin kendilerine özgü olduğu belirlenmiştir. Yaşam biçimleri yönünden ise öğretmenlerin 3'ü aile yapılarının kalabalıklığından kaynaklanan farklılıklardan bahsetmiştir. Kalabalık ailelerin yaşam tarzlarındaki önemli farklılıklar öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Cinsiyet ayrımcılığı başlığı altında 4 öğretmen kadınların ve kız çocuklarının ikinci planda tutulması nedeniyle oluşan kültür farklılıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda öğretmenler en çok kız öğrencilerin okula devamlılığı konusundaki sorunları farklılık olarak dile getirmişlerdir. İnsan ilişkileri yönünden ise öğretmenlerin; 4'ü misafirperverliklerinin fazla olmasından kaynaklanan farklılıkları, 4'ü köy odalarının olmasından kaynaklanan farklılıkları, 3'ü kahvehane kültürünün çok olmasından kaynaklanan farklılıkları, 3'ü öğretmene verilen değerdeki farklılıkları ifade etmişlerdir. Özellikle köylerde misafir kültürünün fazla olmasının, kendilerini ağırlamada üst düzeyde çaba gösterilmesinin öğretmenlere farklı geldiği bulguları elde edilmiştir. Köy odaları ve kahvehane kültürünün köy halkının sosyalleşmesi açısından önemi vurgulanarak pek çok öğretmen bu şekildeki etkinlikleri ilk kez çalıştıkları köylerde gördüğü bulgularına ulaşılmıştır. Sosyal sorunların çözümü yönünden 2 öğretmen yardımlaşma ve iş birliğinin fazla olmasının getirdiği farklılıkları ve 1 öğretmende dayanışmanın üst düzeyde olmasının getirdiği farklılıkları belirtmişlerdir. Ekonomik etkinlik olarak da 1 öğretmen balıkçılık kültürünün getirdiği farklılıklardan bahsetmiştir. Sosyal etkinlik yönünden ise öğretmenlerden; 1'i yağlı güreş etkinliklerinden, 1'i süt şöleni etkinliklerinden, 1'i bağ bozumu şenliklerinden, 1'i kiraz festivalinden, 1'i yaylaya çıkış ve inişteki etkinlikten, 1'i hıdrellez de yapılan etkinliklerden ve bunları oluşturdukları farklılıklardan bahsetmişlerdir. Burada her öğretmen buldukları bölgenin geçim kaynağına göre oluşturulan etkinliklerden söz etmişlerdir. Bu etkinlikler her yerin kendine özgü bir eğlence anlayışının oluştuğunu göstermiştir. Diğer başlığı altında ise 8 öğretmen hiçbir farklılık olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 13 incelendiğinde birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerlerde çok farklı şekillerde kültür etkinlikleri ve farklılıklar ile karşılaştıkları görülmüştür. Öğretmenler verdikleri yanıtlarda bu farklılıkların daha çok düğünlerde, kelime ve şivelerinde, yemeklerinde, cenaze törenleri ve taziye ziyaretlerinde, kılık ve kıyafetlerinde odaklandığı görülmektedir. Ayrıca verilen cevaplardan görev yapılan yerlerin coğrafi yapılarına göre etkinliklerin ve farklılıkların daha da özelleştiği aynı zamanda da çeşitlendiği görülmektedir. Farklılık olmadığı belirtilen öğretmenler ise ya görev yaptığı yerde doğup büyümüş olan ya da görev yaptığı yerin yakın çevresinde doğup büyümüş olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu konuda katılımcıların belirttikleri görüşlerden örnekler verecek olursak:

K.1. “ *Düğünlerde oynanan oyunlar, öğretmene gösterilen saygı ve itibar üst düzeydedir, misafirperverlikleri oldukça fazladır, komşuluk ilişkilerinin daha sıcak ve samimi olması (hal hatır sorma), farklı yemek kültürleri var ve yardımlaşma ve işbirliği gelişmiştir.*”

K.12. “ *Bende civar ilçelerden (Ereğli) birinde doğup büyüdüğüm için bana çok fazla farklı gelen bir kültür etkinliği bulunmamaktadır.*”

K.13. “ *Çalıştığım köyde düğün kültüründe farklılıklar gözlemledim. Yörük kültürüne has düğün geleneklerini hala devam ettirdiklerini gördüm. Ramazan aylarında farklı yemekler (özellikle bu yörenin yemekleri) yapılır. Hıdrellez şenliklerinde yapılan eğlenceler de köyün kültürünü yansıtmaktadır. Bazı kelimelerinde ve konuştukları şivelerde de farklılıklar bulunmaktadır”*

K.24. “*Düğünlerde gelen hediyeler farklılık göstermektedir. Örneğin düğün yapan kişilere koyun, keçi, inek gibi hediyeler verilmektedir. Yaylalara çıkış ve iniş zamanlarında çeşitli etkinlikler düzenleniyor. Bayramlarda da baba farklı gelen etkinlikleri bulunmaktadır.*”

K.27. “*Bu köyde dört yıldır çalışıyorum. Bana en çok farklı gelen köyde düğünlerde eğlencenin olmaması düğünlerin sadece adına pilav koydukları yemekler yiyerek geçirmeleridir. Farklı olan başka bir şeyde köyde ki erkeklerin her yaş grubuna göre ayrı ayrı odalarının olmasıdır. Oda, tek odadan yapılmış birde tuvaleti olan için de oturmak için halısı yastığı ve televizyonu olan yapılardır. Köyün erkekleri kışın zamanlarının hemen hemen tamamını burada geçirirler. Bulduğum köyde bu iki şey dışında farklı bir kültürel etkinlik bulunmamaktadır.*”

K.31. “Çalıştığım köy göl kenarına kurulmuş bir Yörük köyü. Yörük kültürüyle, geçiminin büyük bir bölümünü karşıladığı balıkçılık kültürel etkinliklerini şekillendiriyor.”

K.56. “Dışarıdan gelen insanlara gösterdikleri misafirperverlik, yemek kültürü, giyinme tarzları, konuşma şekilleri, düğün kültürleri ve taziye kültürleri bana farklı gelen kültür etkinlikleridir.”

4.2. Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumları

Öğretmenlere ikinci soru olarak, “ Köyde bu kültür etkinliklerinin ne kadarının içinde bulunuyorsunuz? “ sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.2.’de gösterilmiştir.

Tablo-14: Öğretmenlerin “Köyde Bu Kültür Etkileşimlerinin Ne Kadarının İçinde Bulunuyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	Kültür Etkinliklerine Katılım	f
Hepsine Katılıyorum	Bütün kültür etkinliklerinin içinde bulunuyorum	26
	Düğünlere katılmaya çalışıyorum	15
	Cenazelere katılıyorum ya da taziye ziyaretlerinde bulunuyorum	9
	Dini bayram etkinliklerine katılıyorum	5
Bazılarına Katılıyorum	Kandil ve mevlit yemeklerinde bulunuyorum	4
	Kahvehane ya da odalara gidiyorum	4
	Hasta ziyaretlerine gidiyorum	2
Hiçbirisine Katılmıyorum	Hiçbir kültür etkinliğinin içinde bulunmuyorum	10

Tablo 14’de görüldüğü gibi; öğretmenlerin “ Köyde bu kültür etkinliklerinin ne kadarının içinde bulunuyorsunuz?” sorusuna 26 öğretmen bütün kültür etkinliklerinin içinde bulduklarını ifade etmişlerdir. Hepsine katıldığını belirten öğretmenlerin bu etkinliklere katılmalarında oldukça istekli ve bu durumdan keyif aldıkları bulgularına ulaşılmıştır. Bazılarına katılıyorum başlığı altında öğretmenlerin 15’i düğünlere katılmaya

çalıştıklarını, 9'u cenazelere katılmaya çalıştığını ya da taziye ziyaretlerinde bulunmaya gayret ettiklerini, 5'i dini bayramlardaki etkinliklere katıldıklarını, 4'ü kandil ve mevlit yemeklerin de bulunmaya çalıştıklarını, 4'ü kahvehane ya da odalara gittiklerini ifade etmişlerdir. Bazılarına katıldıklarını ifade eden öğretmenlerin ise daha çok köy halkı tarafından çağırılmaları durumunda katıldıklarını ve bu katılımlarında hem olumlu hem de olumsuz yönlerinin olduğu şeklinde ifadeleri olmuştur. Öğretmenlerden 10'u ise çeşitli sebeplerden dolayı hiçbir kültür etkinliği içinde bulunmadıklarını ifade ettiler. Bu durumun ise öğretmenlerin daha çok uyum sorunu ve köy halkından uzak durmak gibi nedenlerden kaynaklandığı görülmüştür.

Tablo 14'ü incelediğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun çalıştığı yerlerdeki kültürel etkinliklerin bir kısmının içinde bulduklarını görüyoruz. Özellikle düğün ve cenazelere önem verdiklerini özellikle belirtiyorlar. Çağırıldıkları müddetçe de diğer etkinliklerin içinde de mümkün olduğunca yer aldıklarını belirtiyorlar. Katılamayanların ise hemen hemen hepsi çalıştıkları yerlerde ikamet etmediklerini ifade ediyorlar ve bundan dolayı da zaman ya da ulaşım probleminden dolayı çok etkileşim içinde olamadıklarını ifade ediyorlar. Kahvehane ya da odalara giden öğretmenlerin belirttiklerinde ise şu dikkat çekiyor; öğretmenlerin velilerle görüşebilmek için özellikle bu ortamlara girdikleri başka türlü velilerle iletişime geçemediklerini belirtiyorlar. Kültür etkinliklerinin hepsinin içinde bulunduğunu ifade edenler ise bunun okul, öğrenci ve öğretmen açısından olumlu sonuçlar doğurduğunu ve eğitim öğretimin bu iletişimle daha da iyi sonuçlar verdiğini belirtmektedirler. Bu konuda katılımcıların verdiği cevaplardan birkaç örnek verecek olursak:

K.7. *“Köydeki kültür etkinliklerinin tamamının içinde bulunuyorum. Özellikle nişan, düğün, mevlit merasimlerinin tamamına katılıyorum. Zaman zaman dini bayramlarda da burada bulundum. Özellikle hasta ziyaretleri ve cenaze törenlerinin tamamına gitmeye özen gösteririm.”*

K.10. *“Burada yaşamadığım için kültür etkinliklerinin içinde pek bulunamıyorum. Ancak kendi öğrencilerimin sünnet düğülerine katılıyorum.”*

K.12. *“Genellikle kültürel etkinliklerin içinde yer alırım. Çünkü köyde özellikle öğretmenler devletin temsilcisi hatta kendisi olarak görülür. Ayrıca öğretmenler köyde kültürel etkinliklere girmeden başarılı olma şansları yoktur.”*

K.22. “Düğün ve şenliklere katılıyoruz. Zevkli aktiviteler olarak görüyoruz. Velilerle etkileşimi ve işbirliğini artırdığına inanıyoruz. Bazen şive ve kelime farklılıklarından dolayı konuşulanları anlamakta zorluk çekiyoruz.”

K.25. “Köyde kalmayıp gidiş geliş yaptığım için etkinliklerin hepsine katılamıyorum. Ancak zaman müsait olursa düğün ve cenaze evine uğramaya çalışırım.”

K.30. “Köyde 3 sene ikamet ettim ve düğün, ölüm, doğum vs hepsinde buldum ama 1 yıldır ilçe merkezinde oturup geliş gidiş yapıyorum bu yüzden bu sene pek katılamadım.”

K.32. “Köydeki kültürel etkinliklerin içinde olabildiğince bulunmaya çalışıyoruz bazen düğünlere, bazen dini törenlere (Cenaze töreni yada kandil yemekleri gibi) katılıyoruz. Onun dışında zaten köyde kültürel ve sosyal faaliyetler çok kısıtlı olduğundan çok fazla etkileşim söz konusu olmuyor.”

4.3. Alt Probleme Ait Bulgular Ve Yorumları

Öğretmenlere üçüncü soru olarak “ Görev yaptığınız yerin kültürü ile etkileşiminizi en çok neler etkiliyor? “ sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.3.’te verilmiştir.

Tablo-15: Öğretmenlerin “Görev Yaptığımız Yerin Kültürü İle Etkileşiminizi En Çok Neler Etkiliyor? “ Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	Görev Yapılan Yerin Kültürü İle Etkileşiminin Etkileri	f
Olumlu Etkiler	Sıcaklık ve samimiyetlerinden etkilenme	10
	İletişimlerinin iyi olmasından etkilenme	8
	Düğün kültüründen etkilenme	6
	Hasta ve ev ziyaretlerindeki etkileşim	5
	Yemek kültüründen etkilenme	4
	Gelenek ve göreneklere bağlılıklarından etkilenme	4
	Sünnet düğünlerindeki kültürden etkilenme	
	Öğretmene verdikleri değerden etkilenme	3
	Yardımlaşma ve paylaşımın çok iyi olmasından	3
kaynaklanan etkilenme	2	

	Kelime ve şive farklılıklarından etkilenme	15
	İletişimdeki problemlerden etkilenme	6
	Kılık kıyafetten etkilenme	6
	Öğretmen, öğrenci, veli ilişkilerinden etkilenme	2
	Karşılıklı ön yargılardan kaynaklanan etkilenmeler	2
Olumsuz Etkileri	Karşı cinslerin öğretmenlerden uzak durmasından kaynaklanan etkilenme	1
	Sosyo-ekonomik yapıdan etkilenme	1
	Kahvehane kültüründen etkilenme	1
	Temizlik kültüründen etkilenme	1
	Görev yaptıkları yerde ikamet etmedikleri için etkilemiyor	6
Diğer	Kendi memleketleri olduğu için etkilemiyor	4

Tablo 15’de görüldüğü gibi; “Görev yaptığınız yerin kültürü ile etkileşiminizi en çok neler etkiliyor?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar olumlu, olumsuz ve diğer etkilenmeler olarak üç gruba ayrılarak incelenmiştir. Olumlu etkilenmelere öğretmenlerin verdiği cevaplar şu şekildedir; öğretmenlerden 10’u görev yaptıkları yerdeki insanların sıcaklık ve samimiyetlerinden etkilendiklerini, 8’i karşılıklı iletişimlerinin iyi olmasından dolayı etkilendiklerini, 6’sı katıldıkları düğünlerdeki farklı kültür etkilerinden hoşlanmalarından dolayı etkilendiklerini, 5’i hasta ve ev ziyaretlerinde karşılaştıkları farklılıklardan etkilendiklerini, 4’ü yemek kültüründen etkilendiklerini, 4’ü gelenek ve göreneklerine olan bağlılıklarından etkilendiklerini, 3’ü katıldıkları sünnet düğünlerindeki farklı kültür etkinliklerinden etkilendiklerini, 3’ü öğretmene verdikleri değerden ve bakış açılarından etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler özellikle küçük yerleşim yerlerinde görev yaptıkları için köy halkı ile karşılıklı etkileşimlerinde sıcaklık ve samimiyetin olumlu özellikleri üzerinde durmuşlardır. Pek çok etkilendikleri kültür etkinlikleri içinde bulunmaya çaba sarf ettikleri bulgularına ulaşılmıştır. Yine aynı soruya öğretmenler tarafından verilen cevaplardan yararlanarak belirlenen olumsuz etkilenmeler ise şu şekildedir; öğretmenlerin 15’i kelimelerin ve şivelerin farklı olmasından dolayı olumsuz etkilendiklerini, 6’sı velilerle ve görev yaptıkları yerdeki diğer insanlarla olan iletişimlerdeki problemlerden olumsuz etkilendiklerini, 6’sı kılık ve kıyafetleri açısından etkilendikleri, 2’si öğretmen, öğrenci ve veli etkileşimlerinin olumsuzluğundan ya da olmamasından etkilendiklerini, 2 öğretmen karşılıklı ön yargılardan kaynaklanan etkilendiklerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin önemli olumsuz etkilenmelerinin başında

kelime ve şive farklılıklarından dolayı kendi şive ve kelimelerinin de onlara benzemesi gelmektedir. Bu nedenlerden dolayı da iletişimde de olumsuz şekilde problem yaşadıkları gözlemlenmiştir. K Aynı soruya verilen cevaplar diğer başlığı altında ise şu şekildedir; öğretmenlerden 6'sı görev yaptıkları yerlerde ikamet etmedikleri için etkilenmediklerini belirtirken 4'ü de kendi memleketleri ya da çevre ilçelerden olduğu için etkilenmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 15 incelendiğinde öğretmenlerin görev yaptıkları yerlerde içinde buldukları kültür etkinliklerinden belirli ölçülerde etkilendikleri görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara dayanarak, olumlu etkilenmelerin olumsuz etkilenmelerden küçük de olsa bir farkla daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle görev yaptıkları yerlerdeki insanların sıcaklıkları ve samimiyetlerinden, iletişimlerinin oldukça iyi olmasından olumlu yönde etkilendiklerini belirtmişlerdir. Özellikle konuşmalarındaki farklı kelimelerinden, şivelerinden etkilendiklerini hatta öğrencilere düzelttirmek için başlangıçta uğraştıklarını ancak daha sonraları kendi ağızlarının, şivelerinin onlardan etkilendiğini belirtmişlerdir. Kılık kıyafet hususunda da küçük yerleşim yerlerinde ve geneli tek öğretmen olduğu için çok dikkatli davranmadıklarını belirtmişlerdir. İletişimdeki olumlu ve olumsuz etkileşimlerden özellikle çok etkilendiklerini ve olumlu olması halinde daha keyifli mesleklerini sürdürdüklerini, olumsuz olması durumunda ise mesleklerini daha zor sürdürdüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenin bir kısmının özellikle üstünde durduğu konu ise köy şartlarını bilen öğretmenlerin daha rahat ve çok etkileşime girdiklerini dolayısıyla da daha çok etkilendiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ve görev yapılan yerlerdeki kişilerin karşılıklı birbirlerine ön yargıları olmaları etkileşimi olumsuz yönde etkilemekle birlikte eğitim öğretimi de olumsuz etkilediğini belirtmektedirler. Bu konuda öğretmenlerin verdikleri yanıtlara örnekler verecek olursak:

K.10. *“Onlar gibi konuşmaya eğilim gösteriyorum. Kıyafetlerime daha az özen gösteriyorum.*

K.12. *“Giyim tarzımız (köy öğretmenleri) daha dağınık. Merkeze nazaran özellikle tek öğretmenli yerlerde giyim, kuşam, konuşma her zaman en son dikkate alınır.”*

K.27. *“İlk zamanlar bir etkileşim yaşamıştım. Bunda köyde okuma oranının çok düşük olması yüksek öğrenim görmüş kimsenin bulunmaması insanlarla etkileşimi zorlaştırmıştı. Köydeki insanlarda bundan dolayı çekingen davranıyorlardı. Birde daha önceki görev yerim güneydoğu bölgesiydi. Güneydoğuda dört yıl çalıştım daha sonra bu*

köye geldim. Güneydoğu ile burası çok çok farklı bir kültürel yapıya sahip bu farklılıkta uyum ve etkileşim sürecinin uzamasına neden oldu.”

K.29. “Orada oturmayıp geliş gidiş yapmam kültürel etkileşim de bulunmakta sıkıntı yaratıyor.”

K.32. “Çalıştığım yerin kültürü ile etkileşimimizi en fazla etkileyen faktörlerin başında sosyo – ekonomik yapı geliyor. Bir tarafta Üniversite tahsilli bir öğretmen diğer tarafta çat pat okuma yazma bilen askerlik dışında neredeyse köyden dışarıya çıkmamış bir grup. Anlayış farklı bakış açısı farklı hatta yaşamdan beklentiler farklı. Kısacası insan ilişkilerinin olmazsa olmazı ortak nokta çok az.”

K.33. “Öncelik Dil ve yöresel şive ağız etkili oluyor. Giyim kuşam bile bu etkileşime etken olabiliyor. Ayrıca köylünün örf adet ve geleneklerine sıkı sıkı bağlı kalması yardımlaşma ve paylaşmanın çok iyi işlemesi.”

K.47. “Düşünceleri, ilgi alanları, aile yapıları, espri anlayışları, yemeklerinin yağlı olması, temizlik anlayışının çok zayıf olması, ailelerdeki çocuk sayısının fazlalığı, her şeyi devletten beklemeleri etkileyen unsurlardır. Ayrıca önyarguların karşılıklı fazlalığı da her iki tarafı da etkileyen en önemli unsurdur. “

4.4. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları

Öğretmenlere dördüncü soru olarak “Bu etkileşim hayatınız da ve davranışlarınızda ne gibi değişiklikler oluşturuyor?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.4.’de verilmiştir.

Tablo-16: Öğretmenlerin “ Bu Etkileşim Hayatınızda ve Davranışlarınızda Ne Gibi Değişiklikler Oluşturuyor?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	Görev Yapılan Yerin Kültürü İle Etkileşimin Hayatta ve Davranışlardaki Değişiklikleri	f
Olumlu Değişiklikler	İletişim kurmayı öğrendim	11
	Farklı kültürlere bakış açım değişti	9
	Ortama göre davranmayı öğrendim	8
	Yemek kültürlerini öğrendim	4
	Yardımlaşma duygum gelişti	4
	İnsanlara karşı daha duyarlı olmayı öğrendim	4
	Köy hayatında olmayanların değerini öğrendim	3
	Yeni dostluklar edindim	3

	Misafirperverlik anlayışını geliştirdi	3
	Ön yargılı davranmamayı öğrendim	3
	Empati yapmayı öğrendim	2
	Herkesi aynı görüp belli bir mesafe koymayı öğrendim	1
	Konuşma dilimde değişiklikler oluştu	10
	Kıyafetlerimde değişiklikler oluştu	7
	Olumsuz ruh haline girdim	3
Olumsuz Değişiklikler	Uyum sorunu yaşadım	3
	Kahvehane alışkanlığım oluştu	2
	Daha plansız ve dağınık yaşam biçimim oluştu	1
	Görev yaptığım yerde ikamet etmediğim için değişiklik olmadı	6
Değişiklik Olmaması	Kendi memleketim olduğu için değişiklik olmadı	4
	Değişiklik olmadı	3
	Burada henüz yeni olduğum için herhangi bir değişiklik olmadı	2

Tablo 16’da görüldüğü gibi; öğretmenlere “ Bu etkileşim hayatınızda ve davranışlarınızda ne gibi değişiklikler oluşturuyor?” sorusunu yöneltilmiştir ve alınan cevaplara göre olumlu değişiklikler, olumsuz değişiklikler, değişiklik olmaması olarak üç başlık altında toplanmıştır. Olumlu değişiklikler olduğunu düşünen öğretmenlerden 11’i iletişim kurmayı öğrendiklerini, 9’u farklı kültürlere bakış açılarının değiştiğini, 8’i buldukları ortama göre davranmayı öğrendiklerini, 4’ü yemek kültürlerinden hoşnut kalarak öğrendiklerini, 4’ü köy halkından gördükleri yardımlaşma duygularının geliştiğini, 4’ü insanlara karşı daha duyarlı olmayı öğrendiklerini, 3’ü köy hayatında olmayanların değerini daha iyi anladıklarını, 3’ü yeni ve kalıcı olacağına inandıkları dostluklar edindiklerini, 3’ü misafirperverlik anlayışlarının geliştiğini, 3’ü ön yargılı davranmamayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin özellikle çalıştıkları yerlerin kültürleri ile olumlu etkiler içinde olmasıyla köy halkı ile iletişimlerinde, diyaloglarında hiçbir sorun yaşamadıklarını ve bu durumun onları pozitif yönde etkilediği görülmüştür. Uyum sağlamayı hayatlarının bir parçası olarak öğrendiklerini belirten öğretmenler bu şekilde ortama göre de davranmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bayan öğretmenlerin daha çok yemek kültürlerini benimsedikleri bulgularına ulaşılmıştır. Olumsuz değişiklikler

yönünden ise öğretmenlerin 10'u kullandıkları kelimelerin onlara benzediğini ve şivelerinin onlara benzediğini yani konuşma dilinin değiştiğini, 7'si kıyafetlerine daha az önem gösterdiklerini ve olumsuz yönde değiştiğini, 3'ü olumsuz ruh haline girdiğini, 3'ü uyum sorunu yaşadığını belirtmişlerdir. Olumsuz etkilenmelerde özellikle konuşma dillerinde değişiklikler oluştuğunu ve bunu günlük hayatta sık sık kullandıkları görülmüştür. Tek öğretmenli okullarda çalışan öğretmenlerin kılık kıyafet yönetmeliğine ya uymadıklarını ya da kendilerine özen göstermediklerini belirtmişlerdir. Bu durumda tek ya da iki öğretmenli köylerde amirin olmaması, tek başlarına görev yapmalarından ve çevre şartlarından dolayı olumsuz olarak etkilendiklerini belirtmişlerdir. Değişiklik olmadığını belirten öğretmenler ise şu sebepleri söylemişlerdir; 6'sı görev yaptığı yerde ikamet etmediği için herhangi bir değişiklik olmadığını, 4'ü kendi memleketleri olmadığı için herhangi bir değişiklik olmadığını, 3'ü ise herhangi bir sebep olmadan değişiklik olmadığını, 2'si ise görev yaptıkları yerde henüz yeni oldukları için bir değişiklik olmadığını yanıtlarını vermişlerdir.

Tablo 16 incelendiğinde olumlu değişikliklerin olumsuz değişikliklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı farklı insanlar ve kültürler tanıdıkça her çeşit insanla iletişim kurmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca dışardan bakınca uzak görünen farklı kültürler için de kalıp o kültürleri yaşamaya başladıkça farklı kültürlere bakış açılarının değiştiğini belirtmişlerdir. Buldukları yerin kültürünü öğrendikçe onlar gibi davranmaya başladıklarını ve ortam ne gerektiriyorsa o yapmaya başladıklarını söylemişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı da başlangıçta ön yargılı olduklarını fakat çalıştıkları yerleri ve o yörenin insanlarını tanıdıkça ön yargılı olmamaları gerektiğini anladıklarını ifade ettiler. Öğretmenlerin büyük bir kısmı da görev yaptıkları yerlerdeki şive ve kelime farklılıklarını başlangıçta düzeltmeye çalıştıklarını ancak daha sonraları farkında olmadan kendilerinin şivesinin ve kelimelerinin onlara benzemeye başladığını belirtmişlerdir. Çalıştıkları okullarda tek öğretmen ya da iki öğretmen olmalarından dolayı kılık kıyafet yönetmeliğine dikkat etmediklerini ya da yönetmelik dışında da küçük yerleşim alanlarında yaşamaları sebebiyle merkez öğretmenleri kadar kıyafetlerine özen göstermediklerini ifade etmişlerdir. Görev yaptıkları yerlerin kültürüne uyum sağlayamayan öğretmenler hem olumsuz ruh haline girmişlerdir hem de değişik değişik olumsuz alışkanlıklar edinmişlerdir. Kültür etkinliklerinin içinde bulunmayanlar, o bölgede ya da çevrede doğup büyümüş yaşamış olanlar ise bir değişiklik olmadığını ifade etmişlerdir. Meslekte yeni olduğunu ifade edenler ve yeni tayini çıkanlar daha görev

yaptıkları yeri tanımadıkları, çok fazla etkileşim içinde bulunmadıkları için hiçbir değişiklik olmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden birkaç tanesi de değişik kültürlerin kendilerini etkilemediğini ifade etmişlerdir. Bu konuda öğretmenlerin verdikleri yanıtlara örnekler verecek olursak:

K.1. *“Daha kalıcı dostlukların oluşmasına vesile oluyor. İletişim kurmakta daha başarılı olmaya başladım. Yardımlaşma duygum gelişti. Bu ortamlardaki yoklukları görmekle şehir ortamındaki imkanların değerlerin daha iyi anlayabiliyorum.”*

K.9. *“Yemek kültürümde, farklı kültürlere bakış açımda, konuştuğum dilin bazı kelimelerde ve konuşma tarzımda (şivemde) kısmen de olsa değişiklikler oluşturmuştur.”*

K.13. *“Farklı kültürleri tanımam insanı ve hayatı yorumlamamı değiştirdi. Farklı kültürlerin bilinmesinin insanın düşünce ufkunu genişlettiğini düşünüyorum. Artık insanlarla olan iletişimim de bu kültür farklılıklarını göz önünde bulundurarak hareket ediyorum. Kültürleri ve insanları tanıdıkça önyargılarımdan kurtulmayı öğrendim.”*

K.35. *“Zamanla kendi kişiliğinden bazı tavizler vererek onlar gibi davranıyorum. İlk başta yadırgadım bana garip gelen bazı davranışları ben de yapar duruma geldim. Yapmasam bile doğal karşıladım.”*

K.45. *“Daha önceden bilmediğimiz davranışları az da olsa kendimizde görüyoruz. Yaşantımızda farkında olmadan bazı değişiklikler yapmamıza neden olabiliyor. Zaman zaman kendimizle çelişen fakat yaşadığımız bölgedeki insanlarla benzerlik gösteren davranışlarımız oluyor. Yaşantımızı da köy yaşantısına yakın sürdürmemiz gerekiyor. Yani ortama göre davranmayı öğrendim. O toplumun yapısına aykırı davranışları olan öğretmenler pek saygı görmüyor.”*

K.47. *“Ben onları değiştiremiyorum, kendim de onlar gibi olmak istemiyorum. 5 senedir birleştirilmiş sınıf okutuyorum. Kültürel farklılık gerçekten eğitimi de yaşantınızı da çok etkiliyor. Konuşmalarında bile kabalaşma seziyorum. Kıyafetlerime ve kendime özen göstermiyorum. Buradaki değişik kültür etkinliklerine ve kişilere uyum sağlayamıyorum ve bundan dolayı da olumsuz bir ruh halinden kurtulamıyorum.”*

K.53. *“İlk geldiğim zamana göre kıyaslayacak olursak; kullandığım kelimelerin yörede kullanılan kelimelere benzediğini ve konuşmamın yörenin ağız özelliklerinden etkilendiğini söyleyebilirim.”*

4.5. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları

Öğretmenlere beşinci soru olarak “ Köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmeniz eğitim-öğretim etkinlikleri üzerinde ne gibi etkiler oluşturmaktadır?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.5.’te verilmiştir.

Tablo-17: Öğretmenlerin “Köyün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısını Bilmeniz Eğitim-Öğretim Etkinlikleri Üzerinde Ne Gibi Etkinlikler Oluşturmaktadır?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	Köyün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısını Bilmenin Eğitim-Öğretim Etkinlikleri Üzerinde Oluşturduğu Etkinlikler	f
	Yapılacak etkinliklerin belirlenmesinde etkili	23
	Yöntem ve teknik belirleme etkili	9
	Eğitim-öğretimin planlanmasında etkili	7
	Hangi ders araç-gereçlerine ulaşacaklarında etkili	7
	Öğrencilerin daha iyi tanınmasında etkili	7
	Görevlerin ekonomik düzeylere göre verilmesinde etkili	6
Sosyo-Ekonomik Yapının Etkileri	Çevre olanaklarından yararlanma	4
	Eğitim-öğretimde devletten ve öğretmenden beklentilerinin olması	3
	Öğretmene özveri kazandırma	2
	Çiftçilikle uğraşan velilerle iletişim problemleri	2
	Ders konusunda yardım alabilecekleri kişiler	1
	Değerlendirme aşamasında öğrencilerin koşullarını dikkate alma	1

Kültürel Yapının Etkileri	Kültürlerine uygun eğitim-öğretim programları belirleme ve uygulama	9
	Öğrencilerin eğitimleri üzerinde olumlu etkiler	8
	Öğrencilerin daha iyi anlaşılmasında etkili	7
	Gülük hayatlarına ve çevre koşullarına uyumlu ders anlatmada etkili	6
	Okul-aile işbirliğini geliştirmekte	5
	Öğretmenin davranışlarını ayarlamasında etkili	4
	Köylünün eğitim-öğretime bakış açısında etkili	3
	Sık kullanılan kelimeleri bilmek iletişimi kolaylaştırıyor	2
	Dayanışma ve birlikteliği ön plana çıkartma da etkili	1
	Kızların okula gitmesini engellemek	1

Tablo 17’de görüldüğü gibi; “ Köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmeniz eğitim-öğretim etkinlikleri üzerinde ne gibi etkiler oluşturmaktadır?” sorusuna sosyo-ekonomik yapının etkileri olarak bakıldığında; öğretmenlerin öğretmenlerden 23’ü yapılacak etkinliklerin belirlenmesinde etkili olduğunu, 9’u yöntem ve teknik belirleme de etkili olduğunu, 7’si eğitim-öğretimin planlanmasında etkili olduğunu, 7’si hangi ders araç-gereçlerine ulaşabilecekleri konusunda etkili, 7’si öğretmenlerin öğrencileri daha iyi tanımada etkili olduğunu, 6’sı öğrencilere verilen görevlerin ekonomik düzeylere göre verilmesinde etkili olduğunu, 4’ü çevre olanaklarından yararlanmada etkili olduğunu, 3’ü velilerin eğitim-öğretimde her konuda devletten ve öğretmenden beklentilerinin olmaları şeklinde ifade etmişlerdir. Öğretmenler sosyo-ekonomik yapıyı bilmenin en çok ders esnasında yaptıracakları etkinlikleri belirlemelerinde etkili olduğunu vurgulamışlar ve öğrencilerin durumlarına göre bunu yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler çevre şartlarına göre yöntem ve teknik belirledikleri aynı zamanda planlamalarını da bu şekilde yaptıkları üzerinde durmuşlardır. Araç-gereçler konusunda ise öğretmen öğrencilerin ulaşabilecekleri şekilde seçmekte ya da öğretmen bir kısmını kendisi tarafından karşılanmakta olduğunu ifade etmiştir. Kültürel yapının etkilerine ise öğretmenler şu şekilde cevaplar vermişlerdir; öğretmenlerden 9’u görev yaptıkların yerin kültürlerine uygun bir şekilde eğitim-öğretim programları belirlediklerini ve

uyguladıklarını, 8'i kültürel yapıyı bilmenin öğrencilerin eğitimleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu, 7'si öğrencilerin daha iyi anlaşılmasında etkili olduğunu, 6'sı günlük öğrencilerin hayatlarına ve çevre koşullarına uyumlu ders anlatmada etkili olduğunu, 5'i okul-aile işbirliğini geliştirmede etkili olduğunu, 4'ü kültürün bilinmesi ile öğretmenlerin görev yaptıkları yerin kültürlerine uygun davranışlarda bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler özellikle çalıştıkları yerlerin kültürlerine uygun bir şekilde eğitim-öğretim planlaması yapmalarının hem öğrenciye kolaylık sağladığını hem de okul-aile işbirliğinin gelişiminde etkili olduğu konusunu ifade etmişlerdir. Öğretmenin kültürel yapıyı bilmeden bunu gerçekleştirmenin mümkün olmadığı ve bilinmediği takdirde öğretmenin, öğrencilerle ve ailelerle arasında bir mesafe oluşmasına neden olacağını vurgulanmıştır.

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin eğitim-öğretim uygulamaları üzerinde sosyo-ekonomik yapının ve kültürel yapının etkisinin oldukça fazla olduğu ve eğitim-öğretimi şekillendirdiği görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı görev yaptıkları yerlerdeki sosyo-ekonomik yapının oldukça düşük seviyelerde olduğunu özellikle vurgulamışlardır. Özellikle sosyo-ekonomik yapının düşük olması yapılan etkinlik türlerini belirlemede çok etkili olduğunu öğretmenler ifade etmişlerdir. Eğitim-öğretim sırasındaki yöntem ve teknikleri belirleme de, planlama yapmada, ders araç-gereçlerine ulaşmada sosyo-ekonomik düzeyin belirleyici olduğunu söylemişlerdir. Öğrencilerin hangi şartlarda eğitim-öğretime devam ettiklerini bilme, aile problemlerini bilme yani öğrenciyi tanıma öğretmenlerin daha anlayışlı olmalarında ve şekillendirici olmalarında fayda sağlar. Öğrencilere görev verilirken de bu şartları göz önünde bulundurarak, öğrenciyi tanıyarak, sosyo-ekonomik durumlarına göre verilmesine dikkat ettikleri yanıtlarını vermişlerdir. Öğretmenler araç-gereç eksikliğini kapatarak yaptıracağı etkinliklerde yaratıcı olup çevre şartlarından yararlanmaya çalıştığını belirtmişlerdir. Eğitim-öğretimde ya sosyo-ekonomik düzeyin düşük olmasından ya da okula karşı bakış açılarından dolayı veliler birçok şeyi devletten ve öğretmenden beklemektedirler ki burada da öğretmene çok görev düştüğü ve özverili olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Çiftçilikle uğraşan velilerle belirli aylarda iletişime geçmenin zor olduğu yanıtını vermişlerdir. Kültürel yapının etkisi ise en çok, öğretmenin eğitim-öğretim programını görev yaptığı yerin kültürüne uygun bir şekilde belirlemede ve uygulanmasında etkili olmaktadır. Özellikle eğitimleri üzerinde olumlu etkiler sağlamaktadır. Birçok öğretmende öğrencilerin kültürlerini bilmekle her yönden onları anlayıp daha başarılı olunacağını vurgulamaktadır. Görev yapılan yerin kültürünü bilmek oradaki insanlarla daha kolay iletişime geçileceğini, daha çok ortak konu edinilip

iletişimlerini geliştireceğini ve okul-aile işbirliğini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler davranışlarını, konuşmalarını bunlara göre ayarladıklarını ve sık kullandıkları bazı kelimeleri bilmenin de iletişimlerini daha iyi hale getirdiğini belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumu destekler nitelikteki bazı öğretmenlerin ifadelerine yer verilmiştir:

K.13. *“Köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmem eğitim-öğretim etkinlikleri için yapabileceğim etkinlikleri büyük ölçüde etkilemektedir. Köy halkının eğitim öğretime bakış açısı yapılacak etkinliğin çeşitliliğini de etkilemektedir.”*

K.19. *“Köyün sosyo-ekonomik yapısını bilmemiz çocukların eğitimini etkiliyor. Derslerde istenen ödevler ve etkinliklerde, alınacak malzemelerde azalma veya aldırma gibi sonuçlar doğuruyor. Yeterli miktarda kaynak aldırıyoruz. Köy ortamının kültürel yapısını bilince bazı davranışlarımız değişiyor. Hangi davranış ve söylemlerimizin olumlu ya da olumsuz karşılanabileceğini biliyorsunuz.”*

K.27. *“Öncelikle köyün sosyo-ekonomik özellikleri hakkında kısa bir bilgi vereyim. Köyün tamamı tarıma dayalı bir ekonomiye sahiptir. Hayvancılıkla sadece kendi ihtiyaçlarını karşılamak için uğraşıyorlar. Bu durum eğitim ve öğretimi çok etkilemektedir. Köyde aile yapısı ataerkil bir yapıya sahip olduğu için ailenin reisi olan baba her şeyi yönlendirmekte ve her şeye o karar vermektedir. Evlenen erkek çocukları babaları hala yaşıyorsa ona bağlılıklarını devam ettirmektedirler. Ne yazık ki aile reislerinin hemen hemen hepsinde de erkek çocuk okursa “tarlalara kim bakacak”, kız çocukları içinde tahmin edeceğimiz gibi “kızlar okumaz” anlayışı hakimdir. Bu anlayış “bizim çocuklar okumaz, bizde çocuklar okumaz” gibi söylemlere neden oluyor ve bunun aile içinde de sürekli tekrarlanması çocukların etkilenip okula ve derslere karşı ilgisiz olmasına neden oluyor ve bu anlayışı değiştirmekte zorlanıyorum. Bu nedenlerden dolayı burada eğitim öğretim sadece ilköğretimle sınırlı kalıyor.”*

K.28. *“Velilerin öğrencilere karşı maddi olarak ne gibi olanaklar sağlayıp sağlayamayacakları konusunda bilgi sahibi oluyorum. Onların yapamayacağı, alamayacağı şeyleri önceden ben alarak ya da hazırlayarak geliyorum. Böylece derslerin daha verimli olmasını sağlamaya çalışıyorum.”*

Kültürel olarak: köylünün hangi konuda esnek hangi konuda tutucu olduklarını, örf adetlerini öğreniyorum. Bunlara uygun eğitim programlarını kullanıyorum. Hiç kimsenin rencide olmamasını sağlıyorum.”

K.47. “Köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmemiz hem velilerle işbirliği imkanını artırmakta hem de derslerde öğrencilerin bu özelliklerine göre örneklendirme yapabilirsiniz. Derslerde verilen örnekler köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına uygunlaştırılırsa öğrenmenin de daha verimli olacağını düşünüyorum.”

K.57. “Çocuklara nasıl yaklaşacağımı çok iyi biliyorum. Konuları sınıfıma nasıl aktaracağımı çok düşünmek zorunda kalmıyorum. Ayrıca doğru oturmadığını düşündüğüm davranışları nasıl düzelteceğim konusunda çok sıkıntı yaşamıyorum.”

K.60. “Köyün sosyo-ekonomik yapısını bildiğiniz zaman öğrencilerle etkileşiminiz artıyor. Öğrencileri daha iyi anlıyor ve öğreteceğiniz dersleri de ona göre şekillendiriyorsunuz.”

4.6. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları

Öğretmenlere altıncı soru olarak “Çalıştığınız köyün kültürü ile etkileşiminizin okul-aile işbirliği üzerinde etkileri nelerdir? Olumlu ve olumsuz etkileşimlerin etkilerini belirtiniz.” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.6.’da verilmiştir.

Tablo-18: Öğretmenlerin “Çalıştığınız Köyün Kültürü İle Etkileşiminizin Okul-Aile İşbirliği Üzerinde Etkileri Nelerdir? Olumlu ve Olumsuz etkileşimlerin Etkilerini Belirtiniz.” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar Ve Frekans Dağılımları

Öğretmenlerin Çalıştıkları Köyün Kültürü İle Etkileşimlerinin Okul-Aile İşbirliği Üzerinde Olumlu ve Olumsuz Etkileri		f
	İletişimin iyi olması ile işbirliğinin artması	20
	Kültüre uyum sağlama ile işbirliğinin artması	17
	Okula bakış açısını olumlu hale çevirme	6
	Sorunların çözümünde velilerin yardım etmeleri	6
	Karşılıklı güven duygusunun artmasıyla	5
Olumlu Etkiler	İşbirliğinin artması	
	Karşılıklı hoşgörünün artması ile işbirliğinin artması	4
	Öğrenci başarısının artması	4
	Velilerin okula yardımlarında artma	2
	Kız öğrencileri okula yollamayı kabullenme	1

	Sınıf motivasyonunu artırma	1
	Küçük ortamlardaki etkileşimin fazla olmasının okul-aile işbirliğinin artması	1
	Okula bakış açısındaki olumsuzluktan dolayı okul-aile işbirliğinin azalması	10
	Çeşitli sebeplerden dolayı iletişim problemleri ve bunun sonucunda okul-aile işbirliğinin azalması	9
	Öğretmenin uyum sağlama probleminin oluşmasıyla okul-aile işbirliğinin azalması	3
	Mesafeyi ayarlayamamaktan kaynaklanan olumsuzluk	2
Olumsuz Etkiler	Eğitim-öğretim faaliyetlerine daha az destek vermeleri	2
	Öğretmenin köyde ikamet etmediğinden işbirliğinin az olması	1
	Bayan velilerin okula gelmemelerinden kaynaklanan problemler	1
	Kız çocuklarının okula gelmeleri konusundaki olumsuz düşüncelerin değiştirilememesi	1
	Konuşmaları anlamakta güçlük çekmekten kaynaklanan problemler	1

Tablo 18’de görüldüğü gibi; “Çalıştığınız köyün kültürü ile etkileşimlerinizin okul-aile işbirliği üzerinde etkileri nelerdir? Olumlu ve olumsuz etkileşimlerin etkilerini belirtiniz.” Sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir ve olumlu etkiler, olumsuz etkiler olmak üzere iki başlıkta toplanmıştır. Olumlu etkilere öğretmenlerin verdiği cevaplar şu şekildedir; 20 öğretmen iletişimin iyi olması ile okul-aile işbirliğinin arttığını, 17’si öğretmenlerin görev yaptıkları yerin kültürüne uyum sağlamasıyla işbirliğinin arttığını, 6’sı görev yaptığı yerdeki kişilerle etkileşimleri vasıtasıyla okula bakış açısını olumlu hale çevirdiklerini, 6’sı sorunların çözümünde velilerin yardım etmeleriyle işbirliğinin arttığını, 5’i karşılıklı etkileşim ile birbirlerine olan güven duygularının artmasıyla işbirliğinin arttığını, 4’ü karşılıklı hoşgörünün artması ile işbirliğinin arttığını, 4’ü karşılıklı etkileşim

ile işbirliğinin arttığını ve bunun sonucunda da başarının arttığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin çalıştıkları bölgelerin konuşmalarını, kelimelerini bilmeleri ile iletişimlerinde ki sorunları en aza indirerek daha rahat anlaşarak işbirliklerini artırdıkları görülmüştür. Öğretmenler köyün kültürünü bilmeleri ve benimsemeleri ile iletişimde kolaylıklar sağladıklarını ve bu sayede karşılıklı işbirliklerinin sağlam bir şekilde arttığı ifade edilmiştir. Olumsuz etkiler olarak ise öğretmenlerden; 9'u okula bakış açısındaki olumsuzluktan dolayı okul-aile işbirliğinin olumsuz yönde etkilendiğini, 10'u çeşitli sebeplerden dolayı iletişim problemleri ve bunun sonucunda okul-aile işbirliğinin azaldığını, 3'ü öğretmenin uyum sağlama probleminin oluşmasıyla okul-aile işbirliğinin azalmasına sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Eğitim-öğretime ve okula karşı köy halkının üzerindeki olumsuz bakış açısı öğretmen her ne kadar o yörenin kültürünü bilse de uyum sağlasa da olumsuz yöndeki etkiyi değiştirememekte olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Bu ve bunun gibi nedenlerle iletişimde de çeşitli problemler yaşanmakta ve bunun neticesinde de okul-aile işbirliği tam olarak sağlanamamakta olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Tablo 18 incelendiğinde; öğretmenlerin büyük bir kısmı görev yaptıkları yerlerdeki kişilerle iletişimlerinin iyi olması sayesinde okul aile işbirliğinin gelişmesini sağladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler çalıştıkları yerin kültürüne uyum sağlayarak yani onların kültürünü bilip onlardan biri gibi davranarak da okul-aile işbirliğine olumlu yönde katkılar sağladıklarını söylemişlerdir. Köy halkının okula karşı bakış açılarının da okul-aile işbirliği üzerinde oldukça önemli etkilere sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin ifadelerine göre; okula bakış açısı olumlu olan yerlerde öğretmen, öğrenci veli iletişiminde ve işbirliğinde önemli çalışmalar yapıldığı ancak okula bakış açısı olumsuz olan yerlerde ise okul-aile işbirliğinin hiçbir şekilde gelişme göstermediği şeklindedir. Öğretmen bulunduğu yerin kültürü ile etkileşim içinde olması durumunda; okul ya da öğrenci sorunlarının çözümünde, karşılıklı güven ve hoşgörünün artması ile işbirliğinde olumlu gelişmeler gösterir. Bu şekilde de başarının artması sağlanır. Öğretmenin velilerle iletişimlerinin iyi olması, onları tanıyıp konuşarak kız çocuklarının da okula gitmelerini sağlayabilecek kadar işbirliğine olumlu etkiler sağlamaktadır. Bazı nedenlerden dolayı öğretmenle veliler arasındaki iletişim problemlerinden, her iki tarafından birbirinden uzak durmasından dolayı okul-aile işbirliğini olumsuz etkilenmektedir. Öğretmenlerin görev yaptıkları yerin kültürüne uyum sağlayamamaları, etkileşim içinde bulunamamaları, kendilerini buldukları yerden soyutlamaları okul-aile işbirliğini negatif yönde oldukça fazla etkilenmektedir. İletişim problemlerinde ya da uyum

sağlayamama probleminde ki nedenlerden bir tanesi de öğretmenlerin görev yaptıkları yerde değil de başka yerlerde ikamet etmesinden kaynaklanmaktadır. Cinsiyet ayrımcılığının da okul-aile işbirliği üzerinde olumsuz etkileri olmaktadır. Örneğin, bazı köylerde bayanların dışarıya fazla çıkmaması dolayısıyla da okula gelememeleri bayan velilerle iletişim kurmayı zorlaştırıyor. Kültürle etkileşim içinde olunmadığı zaman köy halkının ve öğrencilerin sık kullandığı bazı kelimeleri ve şiveleri anlamamakta işbirliğini güçleştirmektedir. . Bu konuda katılımcıların verdiği cevaplardan birkaç örnek verecek olursak:

K.10. *“Hoşgörülü olunca, onların gelenek göreneklerine saygı gösterince onlarda beni benimseyip seviyorlar. Dolayısıyla daha iyi ilişkiler kuruluyor. Kız çocuklarının hakları konusunda daha kısıtlı görüşlere sahip olmaları ilişkileri olumsuz etkiliyor.”*

K.14. *“Onların kültürlerine uygu davranmaya çalışıyorum. Davranışlarımı, giyimimi, konuşmalarımı onlara göre ayarlamaya çalışıyorum. Bu da onlarla olan iletişimimi olumlu olarak etkiliyor. Böylelikle okul-aile işbirliği de olumlu gelişmiş oluyor.”*

K.23. *“Aile ile görüştüğümüzde, çocuğun yaşadığı ortamı, çalışma düzenini, ailede yaşayan diğer bireyleri daha iyi tanıyorsunuz. Aile ile sürekli görüştüğünüzde samimiyet oluşması öğrenciyi sınıfta laubaliliğe sürüklüyor.”*

K.27. *“Olumlu olarak okulun bakım, onarım ve ihtiyaçları gibi işlerde velilerle iletişim içinde olmam bu işlerin yapılmasında velilerin duyarlılığını artırdı. Tabi ki köylünün eğitime öğretime bakışında çokta fazla bir değişiklik yaratmadı. Sohbetlerimizde eğitimin ve öğretimin yararlarını anlattığımda söylediklerime katılıyorlar ama “biz de böyleyiz işte” deyip geçiştiriyorlar.*

Olumsuz olarak çok fazla bir şeyle karşılaşmadım.”

K.28. *“Kişilere onların kültürleriyle davranmanız, konuşmanız, olaylara yorumlamanız samimiyeti arttırıyor. Size karşı olan güven duygusunu güçlendiriyor. Bunun sonucunda eğitim öğretim konusunda da, okulun diğer işlerinde de gayet iyi ve olumlu sonuçlar doğuruyor.”*

K.52. *“Okul aile işbirliği burada sadece resmiyette vardır. Okula bir yardım kesinlikle olmaz. Okul devlete aittir. Cami ise kendilerininindir. Burada öğrencileri okula göndermelerinin sebebi de büyük oranda para yardımı almak içindir. Okulun güzelleştirilmesi adına para yokluğundan hiçbir şey yapılamıyor.”*

K.57. “Aile onlarla etkileşim kurduğumu görünce bana daha çok inanıyor ve güveniyor. Fakat bunun da sınırını çok iyi belirlemek gerekiyor. Çünkü bazen istemediğiniz davranışlara da maruz kalabilirsiniz. Kendimi tanıtacak kadar etkileşime giriyorum. Ama onların okula olan saygılarını yok etmemeye çalışıyorum.”

4.7. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları

Öğretmenlere yedinci soru olarak “ Köy halkının yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerini geliştirmelerinde öğretmen faktörü nelerdir ve ne kadar etkilidir?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.7.’de verilmiştir.

Tablo-19: Öğretmenlerin “Köy Halkının Yeniliklere Uyum Sağlamasında, Kendilerini Geliştirmelerinde Öğretmen Faktörü Nelerdir ve Ne Kadar Etkilidir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	Köy Halkının Yeniliklere Uyum Sağlamasında, Kendilerini Geliştirmelerinde Öğretmen Faktörü ve Etkisi	f
Öğretmen Faktörü ve Etkisi	Öğretmenin lider görülmesi	12
	Öğretmenin yenilikler konusunda model olması	12
	Yeniliklerin öğretmen vasıtasıyla takibi	10
	Kültürleriyle uyumlu yenilikleri kabullenme	8
	Köylüyü yeniliklere adapte etmekte öğretmen aktif olmalı	6
	Öğretmene inanç ve güven ile yeniliklere açık olma	5
	Yeniliklere uyum da öğretmen sorunlara çözüm aramalı ve bulmalı	4
	Öğretmen yeniliklere uyum sağlamada cesaretlendirici olmalı	3
	Teknolojinin kullanıp yayılmasında öğretmen öncü	3
	Kılık kıyafet ve davranışlardaki yeniliklerde öğretmen etkili	3
Öğretmenin de yeniliklere açık olması etkili	2	

	Ticaret, tarım ve hayvancılıkla ilgili yeniliklere daha açıklar	2
	Ekonomik düzeyi iyi olan aileler yeniliklere daha çok açık	1
	Öğretmene, imam ve muhtar da eklenirse yeniliklere daha açık olunur	8
Öğretmen Faktörü ve Etkisinin Az Olması	Öğretmen etkili ancak yapabilecekleri kısıtlı	7
	Öğretmen, çocuklar vasıtasıyla aileye ulaşmakta	4
	Köyün yerine göre öğretmen etkisi değişir	1
	Kalıplaşmış düşüncelere ters olan yenilikleri kabullenmeme	10
Öğretmen Faktörü ve Etkisinin Olmaması	İletişim araçlarının yaygınlaşmasından dolayı etkisi yok	5
	Sadece öğrenciler yeniliklere açık	3
	Öğretmenin köyde ikamet etmemesinden dolayı etkisi yok	3
	Köylülerin öğretmene mesafeli durmalarından dolayı etkisi yok	2
	Ön yargılardan dolayı etkisi yok	1

Tablo 19’da görüldüğü gibi; “Köy halkının yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerini geliştirmelerinde öğretmen faktörü nelerdir ve ne kadar etkilidir?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar öğretmen faktörü ve etkisi, öğretmen faktörü ve etkisinin az olması, öğretmen faktörü ve etkisinin olmaması başlıkları altında toplanmıştır. Öğretmen faktörü ve etkisi başlığı altında toplanan sorulara öğretmenlerin verdiği yanıtlar şu şekildedir; öğretmenlerden 12’si köy halkının yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerini geliştirmelerinde öğretmenin liderlik yaptığını, 12’si öğretmenin yenilikler konusunda model olduğunu, 10’u köy halkının yenilikleri öğretmen vasıtasıyla takip ettiklerini, 8’i kültürleriyle, örf ve adetleriyle uyumlu olan yenilikleri kabullendiklerini, 6’sı köylüyü yeniliklere adapte etmekte öğretmenin aktif olması gerektiğini, 5’i öğretmene inanç ve güven ile köylünün yeniliklere daha çok açık olacaklarını, 4’ü yeniliklere uyum da

öğretmenin sorunlara çözüm araması ve bulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin çok az bir kısmı görev yaptıkları köylerde yeniliklere uyum sağlanmasında lider görüldüklerini ve köy halkına model olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenin köye getirdiği herhangi bir yenilik ya da yol gösterici çalışmaları ile yeniliklerin öğretmenler vasıtasıyla takip edildiği ve özellikle de öğretmene güven ve inançla daha kolay adapte olabildikleri bulgularına ulaşılmıştır. Kültürlerine uygun olmayan yenilikler konusunda ise öğretmen her ne kadar model de olsa yol da gösterse hiçbir şekilde kabul ettiremediklerini belirtmişlerdir. Öğretmen faktörü ve etkisinin az olması açısından ise öğretmenlerin verdiği yanıtlar şu şekildedir; öğretmenlerden 8'i öğretmene imam ve muhtar da eklenirse yenilikleri kabullenmenin daha kolay olacağını, 7'si öğretmenin etkili olduğunu ancak yapabileceklerinin kısıtlı olduğunu, 4'ü öğretmenin ancak çocuklar vasıtasıyla aileye ulaşabildiğini belirtmiştir. Öğretmenler kadar imam ve muhtarında etkisi olduğunu hatta zaman zaman imamın öğretmenden çok daha etkili olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bu durumda da öğretmenin yapabileceklerinin olduğu ancak bunların kısıtlı olduğu vurgulanmıştır. Öğretmen faktörü ve etkisinin olmaması başlığı altında ise şu yanıtları vermişlerdir; öğretmenlerden 10'u kalıplaşmış düşünelere ters olan yenilikleri köy halkı kabullenmemekte, 5'i iletişim araçlarının yaygınlaşmasından dolayı öğretmenlerin etkisinin olmadığını belirtmişlerdir. Kültürlerine, inançlarına, gelenek ve göreneklerine uygun olmayan hiçbir yeniliği kabullenmedikleri için öğretmen etkisinin hiç olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca günümüzde kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve her evde mutlaka bunlardan bir tanesinin olması sebebiyle öğretmenin etkisinin eskisi kadar olmadığı ya da hiç olmadığı vurgulanmıştır.

Tablo 19 incelendiği zaman öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerini geliştirmede öğretmen faktörünün ve etkisinin olduğu görüşündedir. Özellikle öğretmenin görev yaptığı köyde lider görülmesi ve model olarak alınmasının köy halkının yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerini geliştirmelerinde öğretmen faktörünün ve etkisinin çok olduğunu belirtmişlerdir. Bazı köylerin içine kapalı toplumlar olduğunu ve dışarıyla bağlantının büyük bir kısmını öğretmenin oluşturduğunu dolayısıyla da öğretmenin köye getirdiği her yeniliği öğretmen vasıtasıyla takip ettiklerini gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Küçük yerleşim yerlerinde gelenek ve göreneklere bağlılık çok olduğu için yeniliklerin kabul edilmesinde kültürlerine uyumlu olup olmamasının önemi büyüktür. Öğretmene olan inanç ve güven, öğretmenin cesaretlendirici olması, aktif olarak yenilikleri ve gelişmeleri köye getirme ve yayma çabası, uyum

sorunlarında çözüm arayıp bulması ve daha birçok davranışın köy halkı üzerinde oldukça fazla etkisi vardır. Bazı köylerde ise sadece öğretmenin çabası yetmemektedir. Öğretmenin yanında muhtar ve özellikle imamında etkisi oldukça çoktur. Okula bakış açısı olumsuz olan köylerde ise öğretmen aileye ancak öğrenciler vasıtasıyla ulaşabilmektedir. Öğretmenlerin bu soruya verdiği yanıtlarda, köyün merkeze uzak (ilçeye ya da ile uzak olması) ve kapalı bir toplum olması durumunda öğretmenin etkisinin daha fazla olduğu görülmektedir. Merkeze yakın olan köylerde yenilikleri ve gelişmeleri takip etmekte ise öğretmen etkisinin olmadığı yanıtlarda görülmektedir. Öğretmene her ne kadar saygı duyup güvenseler de eğer öğretmenin uygulamaya çalıştığı ya da getirdiği yenilik kültürlerine aykırı ise kabullenmemektedirler. İletişim araçlarının (özellikle televizyon ve internet) gelişmesinden dolayı öğretmen etkisinin giderek bu konuda azaldığı görülmektedir. Özellikle belli bir yaşın üzerindeki kişiler yeniliklere daha ön yargılı ve tutucu bakmaktadırlar. Bu durumda da sadece çocuklar yeniliklere açık olup daha çabuk adapte olabiliyorlar. Ancak bu durumda da çocukların bazı durumlarda aile ve okul arasında kaldıkları görülmektedir. Bazı köylerde ise memura olan ön yargılı yaklaşımlardan dolayı öğretmenden uzak durup fazla Öğretmenlerin iletişim eksikliğinden dolayı yeniliklere ve gelişmelere uyum da etkisi olmadığı görülmektedir. Bu konuda katılımcıların belirttikleri görüşlerden örnekler verecek olursak:

K.27. *“Öğretmen ne kadar bilgili olursa o kadar insanlar üzerin etkili olur. Öğretmen insanlar üzerinde olumlu bir etki yarattığı zaman örnek alınacak ve model olacaktır. Artık bundan sonra yeniliklere açık olan ve sürekli kendini geliştiren bir öğretmenin yaptıkları takip edilecek köy haklıda bunu yapmaya buna uyum sağlamaya çalışacaktır.”*

K.28. *“Bu konu köyün doğuda veya batıda olmasına göre değişir. Hatta köyün şehre uzaklığına veya yakınlığına göre bile çok fazla farklılıklar gösterir. Bu konuda öğretmenin etkisi şehre uzak yerlerde daha fazladır. Şehre yakın yerlerde daha azdır. Etkinin fazla olduğu yerlerde tüm köyün modelisinizdir. Teknolojik alanda, ticaret veya hayvancılık (arıcılık-sütçülük- ilaçlama vb.) alanında söyledikleriniz dikkate alınıp uygulaması mutlaka yapılır. Cep telefonu, uydu, televizyon, elektrikli eşyalar öğretilmekte görülür imkanlar çerçevesinde ona yakın olan alınmaya çalışılır. Öğretmen bunların ayarlanmasından tutun arızasına kadar her şeyinden anlayan bir tamirci kurulumcu gibidir. (Mesela teşviklerim sonucunda daha önce bulunduğum köyde üç köylünün 15 ile 50 kovan arasında değişen sayılarla arıcılığa başlamasını sağladım. Yumurtanın, peynirin,*

yağın aracıya verilerek satılması değil de kendilerinin veya kendi köylerinden birilerinin satarak faydalanmaları vb.)”

K.30. “Köyde öğretmenden çok imamın etkisi vardır. Öğretmen ne kadar anlatsa da okumanın önemini imam onlara H.z.Ali'nin sözünü söylediğinde kızları okuturlar. O nedenle imam ve muhtarla birlikte hareket edilmeli. Velilerle veli toplantısı sık yapılmalı, köy halkı okumuş insanı dinlemeyi çok sever. Ama alanlarında sadece ahır ve tarla olduğundan daha geniş ufka açılmaya korkarlar bu yüzden varsın çocuğum çoban olsun Konya'ya gitmesin der. Öğretmen her yönüyle örnek olmalı, okumanın önemini sürekli tekrarlamalı okuyan insanları örnek göstermeli.”

K.35. “Öğretmen faktörü çok etkili değildir. Özellikle çalıştığım bölge de kalıplaşmış kurallar vardır. Bu da öğretmenin değiştirebileceği şeyler değildir. Öğretmen buralarda sadece okula bakış açısını olumlu hale dönüştürebilmektedir.”

K.40. “Günümüz şartlarında köyde yaşayan herkes bütün yeniliklerden haberdar. Bunun nedeni ise artık televizyon gazete ve internet gibi iletişim araçların köyde bulunması. Bu araçlar sayesinde köy halkı dünyada olup biten her şeyden aynı anda haberdar olabiliyor. Bu yüzden günümüzde öğretmenin çok fazla etkisi olmuyor.”

K.47. Çok etkilidir. Öğretmen her zaman iyi bir model olmalıdır. Hem öğrencilerine hem de yaşadığı çevreye. Belki yaşlı kişileri değiştiremeyiz; ama köyün gençleri üzerinde olumlu etki bırakıp iyi bir model olabiliriz.”

K.51. Yeniliklere uyumda ve kendisini geliştirmesinde öğretmen başrolde fakat halk bu yenilikleri kolay benimsemeyecektir ve bu öğretmen içinde halk içinde sorun olacaktır. Bu nedenle etkili olabilmesi için öğretmen dayatmacı bir rol izlememeli aksine karşılıklı anlayışı sağlayarak problemleri ortadan kaldırmalı ve yeniliklere uyumu yavaşta olsa sağlamalı.”

4.8. Alt probleme ait bulgular ve yorumları

Öğretmenlere sekizinci soru olarak “ Birleştirilmiş sınıflı okullar ve bu okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri neler yapıyor? Yapılması gerekenler için önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.8.'te verilmiştir.

Tablo-20: Öğretmenlerin “Birleştirilmiş Sınıflı Okullar ve Bu Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Şartlarını Olumlu Hale Getirmek İçin Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri Neler Yapıyor? Yapılması Gerekenler İçin Önerileriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Şartlarını Olumlu Hale Getirmek İçin Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin Yaptıkları ve Öğretmenlerin Önerileri		f
Uygulamalar		
Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin Yaptıkları	Hiçbir şey yapmıyor	30
	Taşımali Eğitim Sistemiyle BSİO azaltılıyor	11
	MEB okullara teknolojik araç-gereçler gönderiyor	7
	Hizmet içi eğitim ve müfettiş rehberlikleri	2
	MEM toplantılarla sorunları dinliyor	2
	Kardeş okul kampanyaları düzenleniyor	2
	Az mevcutlu okulların öğrencileri YİBO'lara yönlendiriliyor	1
	Öğretmene ayda bir gün maaş izni veriliyor	1
	Öğretmenin seminer dönemini istediği yerde geçirmesi sağlanıyor	1
	Okulun fiziki yapısında değişiklikler yapıyor	1
	Kırtasiye yardımı yapıyor	1
	İhtiyaçları karşılıyor	1
	Öneriler	
Birleştirilmiş Sınıfların Kaldırılmasına Yönelik Öneriler	Taşımali Eğitim her yerde uygulanmalı	12
	Yatılı Bölge Okulları daha çok yapılmalı	9
Eğitim-Öğretim Programının Uygulanmasına Yönelik Öneriler	Birleştirilmiş sınıflara özel kitaplar hazırlanmalı	9
	Araç-gereçler ve kaynakların artırılması sağlanmalı	8
	MEB birleştirilmiş sınıflara özel eğitim-öğretim programları hazırlanmalı	6
	Teknolojik araç-gereçler artırılmalı	6

	Kullanılacak materyaller daha kolay bulunabilir olmalı	2
	Tek öğretmenli birleştirilmiş sınıflar için uygulama gerekli	1
	Elektronik ortamda kullanılan programlar güncellenmeli	1
	En az iki öğretmen birlikte çalışmalı	7
	Müdür yetkili öğretmenlerin görev yükü azaltılmalı	5
	BSİO öğretmenleri için farklı ücret uygulanmalı	4
	Öğretmen eksikliği giderilmeli	3
	Öğretmenler aynı okullarda uzun süre görev yapmalı	3
Öğretmenin Çalışma Şartlarına Yönelik Öneriler	Yeni atanan öğretmenlerin ilk görev yeri BSİO olmamalı	2
	Her öğretmen BSİO'da görev yapıp tecrübe edinmeli	1
	Öğretmenin ulaşım sorunu kaldırılmalı	1
	Öğretmenler MEM ile sürekli iletişim içinde olmalı	1
	Hizmet içi eğitimler sıklaştırılmalı	1
	Okul şartları iyileştirilmeli	7
Fiziki Yapıya Yönelik Öneriler	Öğretmen için yeterli lojman yapılmalı	6
	Okul ve lojmanın fiziki yapısı yenilenmeli	5
	Derslik sayısı çoğaltılmalı	4
	Gerekli ödenek verilmeli	2
	Denetimde ve yönetimde esnek davranılmalı	3
Diğer Öneriler	Denetimler artırılmalı	2
	BSİO'da öğrencilerin seviyeleri değerlendirilmeli	1
	Köyde sosyal etkinlikler düzenlenmeli	1

Tablo 20'de görüldüğü gibi; "Birleştirilmiş sınıflı okullar ve bu okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri neler yapıyor? Yapılması gerekenler için önerileriniz nelerdir?" sorusuna Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlüğünün yaptıklarına öğretmenler şu şekilde yanıtlar vermişlerdir; öğretmenlerden 30'u bakanlıkların ve müdürlüklerin hiçbir şey yapmadıklarını, 11'i taşınmalı eğitim sistemi ile birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarını azaltıyor, 7'si bakanlıkların okullara teknolojik araç-gereçler gönderdiğini ifade

etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı Milli Eğitim Bakanlıkları'nın ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin birleştirilmiş sınıflar için hiçbir şey yapmadığını ve hatta birleştirilmiş sınıfların yokmuş gibi sayıldığını belirtmişlerdir. Öğretmenler bu konuda yalnızlık ve umutsuzluk yaşadıkları gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin diğer yarısı ise kısmi olarak bir şeyler yapıldığını ancak bunların da yeterli olmadığı konusunda hemfikir olmuşlardır. Özellikle taşınmalı sistemle azaltmaya çalıştıklarını ama her yerde bunun uygulamasının mümkün olmadığını ifade etmişlerdir. Araç-gereç yollanması konusunda ise çok az öğretmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu soruya öğretmenlerin önerileri ise birleştirilmiş sınıfların kaldırılmasına yönelik öneriler, eğitim-öğretim programının uygulanmasına yönelik öneriler, öğretmene yönelik öneriler, fiziki yapıya yönelik öneriler ve diğer öneriler olarak beş başlık altında toplanmıştır. Birleştirilmiş sınıfların kaldırılmasına yönelik öneriler şu şekildedir; öğretmenlerden 12'si taşınmalı her yerde uygulanması gerektiğini, 9'u yatılı bölge okulları daha fazla yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Eğitim- öğretim programının uygulanmasına yönelik önerileri ise şu şekildedir; öğretmenlerden 9'u birleştirilmiş sınıflara özel kitaplar hazırlanması gerektiğini, 8'i araç-gereçler ve kaynakların artırılması sağlanması gerektiği, 6'sı Milli Eğitim Bakanlığı'nın birleştirilmiş sınıflara özel eğitim-öğretim programları hazırlaması gerektiğini, 6'sı teknolojik araç-gereçlerin artırılması gerekliliği yanıtlarını vermişlerdir. Öğretmenler kitapların mutlaka kırsal kesime uygun olarak özel hazırlanması gerekliliğini belirterek bu sayede başarının daha da artırılabilceğini savunmuşlardır. Öğretmenlerin bir kısmı ise araç-gereç ve kaynak konusunda eksiklikler olduğunu bunun da eğitim-öğretimde aksaklıklar yarattığını ifade etmişlerdir. Öğretmenin çalışma şartlarına yönelik öneriler ise şu şekildedir; öğretmenlerden 7'si en az iki öğretmenin birlikte çalışması gerektiğini, 5'i müdür yetkili öğretmenlerin görev yükünün azaltılması gerektiğini, 4'ü birleştirilmiş sınıflı okulların öğretmenleri için farklı ücret uygulanması gerekliliğini, 3'ü öğretmen eksikliğinin giderilmesi gerektiğini, 3'ü öğretmenlerin aynı okulda uzun süre görev yapmalarının sağlanması gerekliliğini belirtmişlerdir. Öğretmenin ruhsal yapısı açısından ise en az iki öğretmen çalışmalarının öğretmenlerin yalnızlık hissini azaltacağı vurgulanmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda çalışan öğretmenlerin aynı zamanda müdür yetkili de olmalarının görev yükünü fazlalaştırdığı bunun da eğitim-öğretimi güçleştirdiği belirtilerek bu durumda öğretmenin görev yükünün azaltılması gerekliliği araştırmaya katılan öğretmenler tarafından önerilmiştir. Fiziki yapıya yönelik öneriler ise şu şekildedir; 7'si okul şartlarının iyileştirilmesi, 6'sı öğretmen için yeterli lojman yapılması, 5'i okul ve lojmanın fiziki yapısı yenilenmesi, 4'ü derslik sayısının çoğaltılması, 2'si gerekli

ödeneklerin verilmesi gerektiği önerilerini sunmuşlardır. Köylerde öğretmenlerin en önemli sorunlarda biri olarak barınma sorunu görülmüştür ve öğretmenlerin bir kısmı da yeterli lojman yapılması gerekliliğini belirtmişlerdir. Lojmanda yaşayan öğretmenler ise lojmanlarının yaşamaya çok da elverişli şartlarda olmadığını belirtmişler ve okulların lojmanların fiziki yapılarının en kısa zamanda düzeltilmesi gerekliliğinin önemini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin diğer önerileri ise şu şekildedir; öğretmenlerden 3'ü denetimde ve yönetimde diğer okullara göre daha esnek davranılması gerektiğini, 2'si denetimlerin daha da sıklaştırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler denetim de bağımsız sınıflara oranla birleştirilmiş sınıflara daha esnek davranılması gerekliliği önerisi üzerinde durmuşlardır. Çünkü birleştirilmiş sınıf öğretmenlerin üzerine düşen sorumluluğun bağımsız sınıflara oranla çok daha fazla olduğunu vurgulamışlardır.

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarına Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin hiçbir şey yapmadığını, ilgilenmediklerini belirtmişlerdir. Yapılanlarında yetersiz olduğunu özellikler vurgulamışlardır. Az da olsa Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarına yönelik bazı çalışmalar yaptığı tabloda da görülmektedir. Taşınmalı eğitim sistemi ile birleştirilmiş sınıfların azaltılmaya çalışıldığını belirtmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleriyle toplantılar yapılıyor, onlara yönelik hizmet içi eğitimler yapılıyor, müfettişler vasıtasıyla rehberlikler yapılıyor. Kardeş okul kampanyaları ve yakın çevredeki büyük okulların yardımları da birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarına olmaktadır. Birleştirilmiş sınıflı okullarda seminer dönemlerini istedikleri yerlerde geçirebiliyorlar. Ayrıca bakanlık okullara ve öğrencilere kırtasiye yardımlarında bulunmaktadır. Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları ile ilgili pek çok önerileri olmuştur. Özellikle bu okulların kapanması gerektiğini vurgulayan öğretmenler taşınmalı eğitimin her yerde olması gerektiğini ya da yatılı bölge okullarının daha çok yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıflara özel kitapların hazırlanması gerektiğini, eğitim-öğretim programının bakanlık tarafından birleştirilmiş sınıflara uygun bir şekilde yeniden yapılandırılmasının üzerinde öğretmenlerin önerileri olmuştur. Öğretmen açısından da birçoğu buldukları yerde psikolojilerinin daha iyi olması için en az iki öğretmen çalışmalarının daha iyi olacağını söylemişlerdir. Öğretmenleri birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında çalışmalara teşvik edici yöntemler izlemesi gerektiğini ve böylece uzun süreli o yerlerde çalışabileceklerini bunun da eğitim öğretimdeki başarıyı artıracaklarını belirtmişlerdir. Birçok öğretmende yine

özellikle barınma ihtiyaçları konusunda sıkıntı yaşadıklarını ve bunun bakanlık ya da müdürlükler tarafından onarılmasının, yapılmasının gerekliliğini ifade etmişlerdir. Bu konuda katılımcıların belirttikleri görüşlerden örnekler verecek olursak:

K.9. “ Hiçbir şey yapmıyor. Başta öğretmenin kalacak yer probleminin ve ortamının olması. Bir öğretmen yerine en az iki öğretmenin bulunması psikolojik olarak etkili, dersliklerin ve araç-gereçlerin yeterli hale getirilmesi.”

K.27. “Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda müstakil okullardaki uygulamadan farklı bir uygulama yürütmemektedir. Milli Eğitim Bakanlığından böyle bir şey gelmeyince Milli Eğitim Müdürlükleri de aynı şekilde farklı bir şey yapmamaktadır. Yapılması gerekenler arasında öncelikli olarak her yıl dağıtılan ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının birleştirilmiş sınıfların eğitim öğretim durumlarına ve şartlarına göre hazırlanması gerektiğini düşünüyorum. Birleştirilmiş sınıflı okullarda görevli Müdür Yetkili öğretmenlerinde resmi iş yüklerinin hafifletilmesi gereklidir. Birleştirilmiş sınıflı bir okulda görevli Müdür Yetkili öğretmen hem derslere girmekte hem de okulun işleri ile uğraşmakta ve bunun yanında bazen de temizlik, kışın soba yakma gibi işlerle uğraşmaktadır.”

K.25. “Bence Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda hiçbir şey yapmıyor. Daha yeni mezun olmuş binlerce öğretmeni birleştirilmiş sınıflı okullara atıyor. Birleştirilmiş sınıf okutmak gerçektende beceri, bilgi ve tecrübe ister. Aynı anda 5 veya 3 sınıf okutmak diğer yandan da idari işleri yapmak büyük bir beceridir. Her öğretmenin mutlaka köyde görev yapıp bu şartları öğrenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu okulların materyal eksikliği karşılanmalıdır.”

K.35. “Kitap dağıtıyor. Kırtasiye yardımı yapıyor. Okulu fiziki yapısında değişiklikler yapıyor. Yapılması gerekenler: Öğretmen atamalarının düzenli ve yeterli olması, okullara ödeneklerin ayrılması, teknolojiyi yakından takip edecek imkanların sunulması, denetimlerin arttırılması.”

K.53. “Şu anda ne bakanlık ne de müdürlükler tarafından bir iyileştirme çalışması yapılmamaktadır. Bana göre yapılması gereken; merkezi bir köye bölge okulu yapılmalı, öğrenciler taşınmalı veya yatılı şekilde okula devam ettirilmelidir.”

K.60. Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen tamamıyla tek başına bırakılıyor. Birleştirilmiş sınıflar için özel kitaplar basılmıyor. Özel bir programı yok. Örneğin 2-3 birleştirilmiş bir sınıfta hem 2.sınıf müfredatının hem de 3.sınıf müfredatının tamamıyla

uygulanması gerekiyor. Bu da oldukça karmaşık ve güç bir durum oluşturuyor. Birleştirilmiş sınıflar için ayrı bir program hazırlanmalı ve ayrı kitaplar basılmalı.”

4.9. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumları

Öğretmenlere dokuzuncu soru olarak “ Birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak gördüğünüz diğer durumlar nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo-21: Öğretmenlerin “Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim Sürecini Sınırlandıran ve Problem Olarak Gördüğünüz Diğer Durumlar Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim Sürecini Sınırlandıran ve Problem Olarak Görülen Diğer Durumlar		F
Eğitim-Öğretim Sürecini Sınırlandıran Durumlar	Her sınıfa ayrılan sürenin azlığı	15
	Müfredatın yetişmemesi	14
	Araç-gereç eksikliği	14
	Zamanın yetmemesinden dolayı bireysel ilginin azlığı	13
	Dikkat dağınıklığı	12
	Farklı seviyedeki öğrencilerin bir arada olması	11
	Öğrenci sayısının fazlalığı	8
	Bireysel farklılıkların çok olması	7
	Öğretmenin görev ve sorumluluklarının fazlalığı	7
	Müfredat programının köy ortamına ve öğrenciye uygun olmaması	6
	Kitapların birleştirilmiş sınıflara uygunsuzluğu	6
	Öğretmen sayısının azlığı	6
	Planlamanın zor olması	6
	Eğitim-öğretimin tam gerçekleşmemesi	5
	Derslik sayısı azlığı	5
	Öğrencileri motive etme zorluğu	5
Sınıf yönetimindeki problemler	4	

	Okulun fiziki koşullarının uygun olmaması	3
	Toplu ve grup çalışmaları sınırlı	3
	Deneyimsiz öğretmenlerin görev alması	2
	Öğrenci sayısının azlığı	2
	Milli Eğitim Müdürlükleri gerekli yardımı sağlamıyor	2
	Isınma problemi	2
	Zamandan dolayı etkinlik sayısının sınırlılığı	2
	Müdür yetkili öğretmen olmak	1
	Köy işlerinden dolayı devamsızlık problemi	1
	Mihver derslerde kitaplardaki seviye problemi	1
	Bütçe problemi	1
	Velinin eğitim-öğretime değer vermemesi	9
Birleştirilmiş Sınıflarda	Öğretmenin köy şartlarına uyum sağlayamaması	5
Problem Olarak	Öğretmene değer verilmemesi	2
Görülen Diğer Durumlar	Öğretmen lojmanlarının bakımsız olması	2
	Öğrenciye model olabilecek kişi azlığı	1
	Kılık kıyafet yetersizliği	1
	Öğretmenlerin köyden kurtulma çabası	1

Tablo 21’de görüldüğü gibi; “ Birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak gördüğünüz diğer durumlar nelerdir?” sorusuna eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran durumlar olarak öğretmenlerin; 15’i her sınıfa ayrılan sürenin azlığının problem oluşturduğunu, 14’ü müfredatın yetişmesinde zamandan dolayı problem yaşadıklarını, 14’ü araç-gereç eksikliği problemi yaşadıklarını, 13’ü zamanın yetişmediğinden dolayı bireysel olarak öğrencilerle az ilgilenilebildiğini, 12’si bütün sınıfların bir arada olmasından dolayı çok fazla dikkat dağınıklığı yaşadıklarını, 11’i farklı seviyedeki öğrencilerin bir arada olmasının verimi azalttığını, 8’i öğrenci sayısının fazla olmasından dolayı birçok problem yaşadığını, 7’si bireysel farklılıkların çok olmasının sorun teşkil ettiğini, 7’si öğretmene düşen görev ve sorumlulukların fazla olmasının problem olduğunu, 6’sı müfredat programının köy ortamına ve öğrenciye uygun olmayışının dersleri işlemekte zorluk yarattığını, 6’sı verilen kitapların birleştirilmiş sınıflara uygunsuzluğunun yarattığı problemleri, 6’sı öğretmen azlığından dolayı eğitim-öğretim sürecinde sorun teşkil ettiğini, 6’sı planlamanın zor olmasından dolayı çok zaman

harcadıklarını ya da uygun ve yerinde yapamadıklarını, 5'i eğitim-öğretimin birleştirilmiş sınıflarda tam gerçekleştirilememesi sorununu, 5'i derslik sayısının azlığının doğurduğu sınırlılıkları, 5'i öğrencileri motive etme problemlerini, 4'ü sınıf yönetiminde çeşitli nedenlerle yaşadıkları sorunları, 3'ü okulun fiziki koşullarının uygun olmaması sonucunda yaşanan sınırlılıkları, 3'ü çeşitli nedenlerden dolayı toplu ve grup çalışmalarındaki sınırlılık problemlerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda ki eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran pek çok durum göstermişlerdir. Bunların sınıflara ayrılan sürenin az olması en çok problem olarak görülen durum olarak belirtilmiştir. Ayrıca yine bu süre sorunundan dolayı müfredat programı yetişme sorununun ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bağımsız sınıflarla birleştirilmiş sınıfların müfredatı farklı olmamakla birlikte verilen sürenin de eşit olması sorunların temelini teşkil etmekte olduğu belirtilmiştir. Bir sınıfta bir yıl boyunca işlenecek müfredat beş sınıfın müfredatının yine bir yıl boyunca bitirilmek zorunda olmasından dolayı öğrencilerle bireysel ilgide de azalma problemini ortaya çıkardığını öğretmenler özellikle belirtmişlerdir. Farklı seviyedeki öğrencilerin aynı sınıfta eğitim-öğretim görmelerinin problem olduğunu ve bu durumdan dolayı da dikkat dağınıklığına sebep olduğunu öğretmenler ifade etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıflarda problem olarak görülen diğer durumlar ise öğretmenlerin; 9'u velilerin eğitim-öğretime değer vermemesinden dolayı problemler yaşadıklarını, 5'i öğretmenin köy şartlarına uyum sağlayamamasından kaynaklanan sorunları, 2'si öğretmene değer verilmemesi sonucunda öğretmenin veriminin düşme durumu olarak belirtmişlerdir. Köy ortamında çeşitli nedenlerle okula ilginin az olması ve bu nedenle de eğitim-öğretime köy halkı tarafından değer verilmemesi öğretmenler tarafından belirtilen problemler arasındadır. Ayrıca şehirden yaşamış öğretmenlerin köy şartlarına geldikleri zaman bu şartlara uyum sağlayamaması sebebiyle eğitim-öğretimde problem yaratan durumlardan birisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 21'i incelediğimiz zaman görülüyor ki birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran pek çok sorun bulunmaktadır. Bunların birçoğu zaman problemlerinden kaynaklanan sınırlılıklardır. Örneğin, her sınıfa ayrılan sürenin azlığı, öğrencilerle bireysel ilginin azlığı yine zamanın azlığı işlenecek konunun çok olması nedeniyle müfredat programının yetişmemesi gibi. Müfredat programları müstakil sınıflı okullarda da birleştirilmiş sınıflı okullarda da aynı şekildedir. Ancak bağımsız sınıflar sadece bir sınıfın müfredatını işlerken birleştirilmiş sınıflar en az iki sınıfın müfredatını işlemek zorundadır. Bu durum birleştirilmiş sınıflı ilköğretim

okullarında müfredatın yetişmemesi sorununu yaratmaktadır. Farklı sınıfların bir arada olması ile birlikte dikkat dağınıklığı ve motivasyon eksikliği yaşanmaktadır. Öğretmen bir sınıfa ders anlatırken diğer sınıfları ödevlendirir ancak öğrencilerin dikkatleri birbirlerine genellikle kaymaktadır. Öğretmenlerin ilk görev yerler çoğunlukla birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları olmaktadır. Bu durumda deneyimsiz öğretmenlerin hem öğretmen hem de müdür yardımcısı olarak oldukça zor bir iş altına girmesine ve meslekten soğumasına neden olmaktadır. Öğretmenlerin köy şartlarına uyum sağlayamamaları da eğitim-öğretim sürecinde öğretmenin verimini düşürmektedir. Ayrıca köy halkının eğitime ve öğretime bakış açılarındaki olumsuzluk ise eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran etkenler olmaktadır. Bu konuda katılımcıların belirttikleri görüşlerden örnekler verecek olursak:

K.4. *“Köyde eğitim-öğretime değer verilmemesi ve bunun kanıksanmış olması en büyük engellerden biridir. İl Milli Eğitim Müdürleri gerekli yardımı yapmıyor. Okulun fiziki koşullarının son derece kötü olması, farklı sınıfları bir öğretmenin okutması, öğretmenin farklı bir kültürel ortama gelmiş olması, öğretime fazla değer verilmemesi süreci sınırlandıran problemlerdir.”*

K.23. *“Öğrenci sayısının fazla olması, araç-gereçlerin yetersiz olması-öğretmen lojmanlarının bakımsız ve küçük olması, okul-aile işbirliğince karşılanan okul bütçesinin yetersiz olması, farklı sınıfların bulunması sebebiyle dikkatin çok toplanamaması.”*

K.31. *“Birleştirilmiş sınıf olmasından dolayı tek sınıfta birden fazla şubenin birlikte ders işlenmesi gerekiyor, yapılan okul binaları maddi imkansızlıklar sebebiyle bu duruma uygun değil. Ders kitapları birleştirilmiş sınıflar için ayrıca oluşturulması gerekiyor. Müstakil sınıflarda okuyan öğrencilerle birleştirilmiş sınıflarda okuyan öğrencilerin aynı sürede aynı konuları öğrenmesi bekleniyor. Birleştirilmiş sınıflar için özel bir yıllık plan yapılması gerekiyor. Şimdiki planlar maalesef yetersiz.”*

K.37. *“En önemli sorun zamandır. Özellikle 1-5. sınıfın bir arada olduğu zaman hem öğrencilerle ilgilenmek hem de idari konularla ilgilenmek öğretmeni en çok zorlayan durumların başında gelmektedir.”*

K.44. *“Birleştirilmiş sınıflarda öğrenciler konsantre olma sorunu yaşıyor. Ödevlendirilen öğrencinin akli ister istemez aktif ders işleyen sınıfa takılıyor. Öğretmen öğrencilerle yeterince ilgilenemiyor, çünkü zaman problemi yaşıyor. 40 dakikada bir sınıfla ilgilenmek yerine iki ya da daha fazla sınıfla ilgilenmek zorunda kalıyor. Eğitim kalitesinin ve öğrenci başına düşen ilginin daha az olduğunu düşünüyorum. Normal*

öğretimde bile bazı problemlili öğrencilerle daha çok ilgilenmek gerekirken birleştirilmiş sınıflarda çoğu zaman zor öğrenen öğrenciye tekrar dönme şansı azalıyor.”

K.53. *“En önemli sorun sorunun kendisidir. (Birleştirilmiş Sınıf) Alt sorunlar ise derslik eksikliği, öğretmen yetersizliği, yeni mezun ve mesleği bilmeyen öğretmenlerin gönderilmesi onların görevlerinin ilk yıllarında meslekten soğumalarına neden olmaktadır. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler kendi durumlarını diğer öğretmenlerle karşılaştırdıklarında hayal kırıklığına uğramaktadır. Bunun çözümü ise birleştirilmiş sınıflarda görev yapmanın cazip hale getirilmesidir.”*

K.57. *“Öncelikle anlattığınızı ödevlendirdiğiniz grup da dinliyor ve bütün dikkati dağılıyor. Ayrıca ödevlendirilen grup dersimizi “olmuş mu, olmamış mı?” gibi bahanelerle bölebiliyor.1 gün içerisinde bütün sınıflarla etkileşiminiz çok az oluyor. Plana göre gitmeniz, müfredatı yetiştirmeniz, etkinlikleri tamamlamanız mümkün olmuyor.”*

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu çalışma, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerin kültürü ile etkileşimlerinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaçla öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerin kültürü ile etkileşimleri görüşme yöntemi ile incelenmiştir. Öğretmenlere yapılan görüşmede açık uçlu sorular sorulmuş ve öğretmenlerin yanıtlamaları istenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin çalıştıkları yerlerde kendilerine farklı gelen pek çok kültürel etkinlikle karşılaşmışlardır. Öğretmenlerin ifadelerine göre şu sonuçlara ulaşılmıştır; kültürler coğrafi koşullar, ekonomik özellikler, fiziksel şartlar, gelenek ve görenekler, inançlar, değer sistemleri gibi durumlardan etkilenmiştir. Özellikle önemli günlerde yapılan etkinliklerin hemen hemen bütün bölgelerde birbirinden farklılık göstermekte olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca konuşulan kelimelerin ve şivelerinde farklılıklar gösterdiği ifade edilmiştir. İnsan ilişkileri açısından da insanların sıcaklarını, samimiyetlerini, misafirperverliklerini ve dayanışmalarını sürdürdüklerini belirtmişlerdir. Yörelere özgü bazı belirgin sosyal etkinlikler düzenlendiğini öğretmenler ifade etmişlerdir. Ayrıca farklılık olmadığını belirten öğretmenlerin ise ya buldukları köyde ikamet etmedikleri ya da o bölgede doğup büyümüş oldukları görülmüştür. Turhan (1959) tarafından yapılan “Kültür Değişmeleri” adlı çalışmada Kültürü bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerlerden oluşan öyle bir bütündür ki, toplum içinde mevcut olan her bilgiyi, ilişkileri, alışkanlıkları, değer yargılarını, genel davranışları, görüş ve zihniyet ile her tür davranış şekillerini içine aldığı ifade etmektedir. Ayrıca bütün bunların yanında toplumdaki kişilerin çoğunluğunda ortak olan ve onu diğer toplumlardan ayırt eden özel bir hayat tarzı temin ettiğini belirtmiştir. Güvenç (1999) tarafından gerçekleştirilen “İnsan ve Kültür” adlı çalışmada kültürün içgüdüsel ya da kalıtımsal olmadığını öğrenildiğini belirtmiştir. Bir kuşaktan diğerine aktararak tarihi ve sürekli olmasının sağlandığını, ideal ya da idealleştirilmiş kurallar sistemi olduğunu belirlemiştir. Temel ve biyolojik ihtiyaçları önemli ölçüde karşıladığı ifade edilmiştir. Yayılma, ödünç alma, öykünme gibi yollarla komşularına benzediklerini, kültürel sistemi oluşturan bireylerin psikolojik istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde uyum sağladıkları ve dolayısıyla da değiştiği görüşündedir. Uyum sürecinin sonucu olarak, belirli bir kültürün öğeleri uyumlu ve bir araya gelmiş bir sistem oluşturarak bütünleştirme eğilimindedir. Maddî, gözlemlenebilir bir şey ya da olgu olmadığını soyutlama olduğunu belirtmiştir. Aynı kültür ve coğrafya

bölgesindeki köylerin geleneksel benzerlikleri yanında etnografya folklor bakımından anlamlı farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Her yerleşme birimin kendine özgü kültürel etkinlikleri olduğunu ifade etmiştir. Büyük bir kent yerleşmesinin farklı semt ve mahallelerinde bile farklı kültürel özelliklerin olduğunu ve milli sınırlar içindeki bu farklı birimlere ve sentezlere da alt kültür denildiğini belirtmiştir. Araştırmamızda elde edilen bulgulardan her yerin kendine has kültürü bulunması araştırmalardan elde edilen kültür tanımlamalarıyla örtüşmektedir.

Araştırmada öğretmenlere görev yaptıkları köylerde yapılan kültür etkinliklerinin ne kadarının içinde buldukları belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin birçoğunun bu etkinliklere katıldıkları, bazılarına katıldıklarını belirtenlerin genelinin düğün ve cenaze törenlerine katılmaya özen gösterdiği, dini bayramlarda orda bulunmaları durumlarında bayram etkinliklerine katıldıkları, kandil ve mevlit yemeklerine katıldıkları, kahvehane ya da odalara gittikleri, hasta ziyaretlerine gittikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı ise görev yaptığı yerde ikamet etmemesinden, o bölgede doğup büyümesinden ya da öğretmen-köy halkı ilişkilerinin karşılıklı olarak zayıf olmasından dolayı etkileşim içinde olmadıklarını belirtmişlerdir. Akyıldız (1992)'ın yaptığı araştırma sonuçlarında; bazı öğretmenlerin, öğretim işiyle o kadar çok meşgul olduklarını, öğrenciler dışında toplumun geriye kalan kemsıyla de arkadaş, komşu, müşteri, sosyal dernek üyesi olarak ilişkileri olması gerektiğini unuttuklarını belirtmiştir. Etkinliklerini okul ile sınırlandıran öğretmenlerin verimsiz ve mutsuz olacağını belirtmiştir. Öğretmen, toplumsal etkinliklere aktif olarak katıldığı düzeyde içinde yaşadığı topluma ilişkin bilgi sahibi olabilecek, ilgi geliştirebilecektir. Böylece öğretmenin mesleki ve bireysel yaşamı daha zengin hale geleceğini ifade etmiştir. Erdentuğ (1978) de yaptığı araştırmada; kırsal bölge topluluklarına (köylere) götürülecek hizmetler (güdümlü kültür değişimi eylemleri) de başarılı olmak için, hizmetin götürüldüğü toplumun her birinin ayrı ayrı ayrıntılı biçimde ve katılarak, gözlem yaparak incelenmesi ve tanınması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmada birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine görev yaptıkları yerin kültürü ile etkileşimlerinde nelerden etkilendikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre bu etkileşimler öğretmenlerin bir kısmını olumlu etkilerken bir kısmını olumsuz etkilemekte olup bir kısmını ise hiç etkilememekte olduğu belirlenmiştir. Olumlu etkilenen öğretmenlerin köy halkının sıcaklığından ve samimiyetinden etkilendikleri, iletişimlerinin iyi olmasından etkilendikleri, düğünlerindeki etkinliklerden etkilendikleri, hasta ve ev

ziyaretlerindeki etkileşimlerden etkilendikleri, yemek kültürlerinden etkilendikleri, gelenek ve göreneklerine aşırı bağlılıktan etkilendikleri, sünnet düğünlerindeki etkinliklerden etkilendikleri, öğretmene verdikleri değerden etkilendikleri, yardımlaşma ve paylaşımın üst düzeyde olmasından etkilendikleri saptanmıştır. Olumsuz olarak ise kelime ve şive farklılıklarının çok etkili olduğu, iletişimdeki problemlerden etkilendikleri, kılık kıyafetten etkilendikleri, öğretmen-öğrenci-veli ilişkilerinden etkilendikleri, karşılıklı ön yargılardan oluşan etkilenmeler, karşı cinslerin öğretmenden uzak durmasında etkilendiklerini, sosyo-ekonomik yapıdan etkilendiklerini, kahvehane kültüründen etkilendiklerini, temizlik kültüründen etkilendikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca bir kısım öğretmen de köyde ikamet etmediğinden ya da o bölgede doğup büyüdüklerinden hiçbir etkilenme olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Erdentuğ (1978) yaptığı araştırmada köylerin bazılarında sadece kadın öğretmenlerin köy kadınlarına yaklaşabildiğini ve faydalı olduğunu bunun da Türk geleneksel köylerine özgü olan cins ayrımı olduğunu göstermektedir. Buda araştırmamızda görev yapılan yerde öğretmenlere yöneltilen görev yapılan yerde kültür etkileşimlerini en çok nelerin etkilediği konusunda olumsuz etkilerden karşı cinslerin öğretmenden uzak durması ile örtüşmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin köy halkının kültürü ile etkileşimlerinde hayatlarındaki ve davranışlarındaki değişimlerin büyük bir kısmının olumlu değişimler olduğu belirlenmiştir. Olumlu değişimler olarak da en çok iletişim kurmayı öğrendikleri, farklı kültürlerle bakış açılarının değiştikleri, ortama göre davranmayı öğrendikleri, yemek kültürlerini öğrendikleri, yardımlaşma duygularının geliştiği, insanlara karşı daha duyarlı olmayı öğrendikleri, köy hayatında olmayanların değerini öğrendikleri, yeni dostluklar edindikleri, misafirperverlik anlayışlarının geliştiği, ön yargılı davranmamayı öğrendikleri, empati yapmayı öğrendikleri, herkese eşit davranıp mesafe koymayı öğrendikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Olumsuz değişimler olarak ise en çok konuşma dilinde oluşan değişiklikler, kıyafetlerdeki değişiklikler, olumsuz ruh hali yaşama, uyum sorunu yaşama, kahvehane alışkanlığının başlaması, daha plansız ve dağınık yaşam biçimi belirlenmiştir. Görev yapılan yerde ikamet etmeme, kendi memleketi olması, herhangi bir sebep olmaması, köyde yeni göreve başlamadan dolayı değişiklik olmaması sonuçlarına ulaşılmıştır. Emroğlu ve Aydın (2003) tarafından yapılan araştırmada; belli bir toplumun farklı kesimlerinden gelen ve o kesimlere özgü farklı tutum, davranış, değer ve yaşam biçimi özelliklerine sahip grupların, yeni bir toplumsal çevreye girmeleri durumunda daha önce sahip oldukları özelliklere benzemeyen ama yeni girdikleri toplumsal çevreye de ait

olmayan, ancak o toplumsal çevreye uyumlarını kolaylaştıran yeni kültürel tutum, davranış, değer ya da yaşam biçimi öğeleri yaratırlar ve buna da kültürlenme adı verilir. Kongar (2002) tarafından yapılan araştırmada kültürleşme süreci sonunda meydana gelecek değişmeyi belirleyen öğeleri şu şekilde belirlemiştir; 1)Kültürel farkların derecesi 2) Kültürler arası temasın hangi koşullar altında meydana geldiği ve yoğunluğu 3) Yeniliklerin akış yönü 4) Teması kuran ve devam ettiren varlıklardır. Kültürleşme sürecinin sonuçlarını da şu şekilde belirlemiştir; 1) Birleşme ya da erime 2) İçine alma 3) Yok olma 4) Uyum şeklindedir. Araştırmadan elde edilen bulgularla öğretmenler değişmeyi belirleyen öğelere uygun cevaplar vermiş ve uyum sağlama ya da içine alma şeklinde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya göre öğretmenlerin çalıştıkları köydeki sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmenin eğitim-öğretim etkinlikleri üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Sosyo-ekonomik yapının etkileri olarak en çok yapılacak etkinliklerin belirlenmesi, yöntem ve teknik belirlemedeki, eğitim-öğretim planlanmasındaki, araç-gereç sağlanmasında, öğrencileri daha iyi tanıyarak, görevlerin verilirken ekonomik düzeye göre verilmesinde, çevre olanaklarından yararlanmada, eğitim-öğretimde devletten ve öğretmenden beklentilerin olmasında, öğretmene özveri kazandırmada, çiftçilikle uğraşan velilerle iletişim problemlerinde, ders konusunda yardım alabilecekleri kişiler, değerlendirme aşamasında öğrencilerin koşullarını dikkate almada etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Kültürel yapının etkileri olarak da kültürlerine uygun eğitim-öğretim planı belirleme ve uygulama, öğrencilerin eğitimleri üzerinde olumlu etkiler, öğrencilerin daha iyi anlaşılmasındaki etkiler, günlük hayatlarına ve çevre koşullarına uyumlu ders anlatmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca okul-aile işbirliğini geliştirmede etkili, öğretmenin davranışlarını ayarlamasında etkili, köylünün eğitim-öğretime bakış açısında etkili, sık kullanılan kelimeleri bileme iletişimi kolaylaştırmada etkili, dayanışma ve işbirliğini ön plana çıkarmada etkili, kızların okula gitmelerini engelleyememede etkili oldukları belirlenmiştir. Güvenç (1999) tarafından yapılan “İnsan ve Kültür” adlı çalışmada eğitim antropologları görüşüne göre okul, toplumun eğitimi açısından ne kadar önemliyse, toplumun kültürü de okuldaki kültürleme süreci üzerinde o kadar etkilidir. Toplumdaki yaygın kültürlemeyi dikkate almayan okul eğitimi beklendiği kadar başarılı olmadığı halde başarılı sayılan çoğu okul deneyimlerinin genel kültürleme süreci içinde yer aldığı da söylenebileceğini ifade etmiştir. Akbaşlı ve Meydan (2009) tarafından gerçekleştirilen “Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Okul-Aile-Toplum

İlişkileri Sürecinde Karşılaştığı Güçlükler” adlı araştırmalarında birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin çevreyi bir bütün olarak tanımada karşılaştıkları güçlüklerin başında kültür farklılıkları, köy halkının yaklaşımları, cinsiyet ayrımından kaynaklanan güçlükler gelmektedir. Öğretmenin okuldaki başarısı aynı zamanda çevreyi bir bütün olarak tanımadaki ve çevre olanaklarından yararlanmadaki başarısıyla artacaktır. Bu soruda araştırmadan elde edilen bulgularla daha önce yapılan araştırmanın sonuçları örtüşmüştür. Akbaşlı ve Pilten (1999) da yaptıkları araştırmada; köylerde görev yapan öğretmenlerin görev yaptığı yerlerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmesi, eğitim-öğretim planlaması ve başarıya ulaştırabilmesi için büyük önem taşıdığını bundan dolayı da önce görev yaptıkları yerin çevre incelemelerini incelemeleri gerekliliğini vurgulamışlardır. Erdentuğ (1978) yaptığı araştırmada öğretmen açısından görülen bazı yetersizliklere rağmen değişen köylerdeki köylünü okula ve öğretmene bakış açısında olumlu bir tutum kazanmasının öğretmenin köy hayatına iyi uyum sağlaması ve köylü ile işbirliği yapmasının önemli payı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Eserpek (1977) de yaptığı araştırmada; kırsal bölgelerde okula devamsızlığı etkileyen en önemli faktör bu bölgelerin ekonomik yapısı olduğunu belirterek köylülerle geliştirilen yakın ilişkiler ve köylülerin ekonomik gereksinimlerine gösterilen anlayış öğretmenin okula devamı sağlamada etkinliğini biraz artırabileceğini ifade etmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin çalıştıkları köyün kültürü ile etkileşimleri okul aile işbirliği üzerindeki etkileri ve olumlu, olumsuz etkileşimlerinin etkileri belirlenmesi amaçlanmıştır. Olumlu etkileşimlerin etkileri ile işbirliklerinin arttığı durumlar olarak iletişimin iyi olması, kültüre uyum sağlama, okula bakış açısını olumlu hale çevirme, sorunların çözümünde velilerin yardımı, karşılıklı güve duygusunun artması belirlenmiştir. Öğrenci başarısının artması, velilerin okula yardımlarında artma, kız öğrencileri okula yollamayı kabullenme, sınıf motivasyonunu artırma, küçük ortamlardaki etkileşimin fazla olduğundan dolayı olumlu etkilerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Olumsuz etkiler olarak ise okula bakış açısındaki olumsuzluktan dolayı, iletişim problemleri, öğretmenin uyum sağlama problemi, mesafeyi ayarlayamama, eğitim-öğretim faaliyetlerine daha az destek verme, öğretmenin köyde ikamet etmemesi, kız çocukları okula yollamama fikirlerini değiştirememesi, konuşmaları anlamakta güçlük çekme nedenlerinden dolayı okul-aile işbirliğinde problemler yaşandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Çalık’a (2007) göre okul aile ilişkileri gelişirse okul ve aile arasındaki sorunların çoğu kendiliğinden ortadan kalkacak niteliktedir. Bu anlamda okul yöneticileri ve öğretmenlerin velilerle ilişkiler konusunda

bilgilendirilmesi gerekirken, velilerin de okula nasıl katkı sağlayabilecekleri konusunda isteklendirilmesi ve bilgi sahibi olması gerekmektedir. Çınar'ın (2004) yaptığı araştırmada da velilerin eğitime beklenen katkı ve desteği sağlamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aydın (2004) ve Çalık'ın (2007) çalışmalarına göre okul-aile ve çevre arasındaki ilişkiler arttıkça aile ve okul arasındaki yakınlığın da artacağı bunun da başarıyı artıracığı söylenebilir. Akyıldız (1992) tarafından yapılan araştırmada öğretmenin toplumun kaynaklarını kullanabilmesi için onun aktif bir üyesi olması gerektiğini vurgulamıştır. Toplum-okul işbirliğinin sağlanabilmesi için okul, doğal olan okul-veli yakınlaşmasını olabildiğince güçlendirmeye çalışmalıdır. Söz konusu işbirliği sadece parasal konularla sınırlandırılmamalı, veli toplantılarında, okulun sorunlarına ilişkin doğal tartışma ortamı yaratılmalıdır. Okulun uygulayacağı yıllık eğitim programlarına ilişkin olarak, velilerin doğru olarak zamanın da bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmada birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin köy halkının yeniliklere uyum sağlamada, kendilerini geliştirmede faktörleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmen faktörü ve etkisi olarak; en çok öğretmen lider görülüyor, yenilikler konusunda model olarak görüldüğü ve yenilikleri öğretmen vasıtasıyla takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Köy halkı yenilikleri sadece kültürleriyle uyumlu ise kabul ettikleri belirlenmiştir. Köylüyü yeniliklere adapte etmekte aktif olması, yeniliklere uyum da sorunlara çözüm aranıp çözüm bulması ve yenilikler uyum sağlamada cesaretlendirici olması konularında öğretmene görev ve sorumluluklar düştüğü belirlenmiştir. Bunların olabilmesi için öğretmeninde yeniliklere açık olması gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmene muhtar ve özellikle imamda eklenirse daha etkili olacağı, tek başına öğretmenin etkili ama kısıtlı olduğu ve ailelere çocuklar vasıtasıyla ulaşabilmesi nedeniyle öğretmen faktörü ve etkisinin az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kalıplaşmış olan düşüncelere ters olan yenilikleri kabul etmeme, iletişim araçlarının yaygınlaşması, öğrencilerin yeniliklere açık olması, köylülerin öğretmene mesafeli olması gibi nedenlerden dolayı da öğretmen faktörü ve etkisinin olmadığı görülmüştür. Bu konuda yapılan araştırmalarda, araştırmamızda ki sonuçlarla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Koku (2006) yaptığı araştırmada; bir yeniliğin kabul görmesi için toplumun ihtiyaçlarına, değerlerine ve hedeflerine uygun olması gerektiğini ifade etmiştir. Toplumların alışkanlıklarının gücü yenilikleri kabul görmede engel olabilmekte ve insanların çoğu zaman kendi açılarından bir değişimi gerektirecek yeni bir duruma uyum sağlamaktansa alışkanlıklarını sürdürmeyi tercih edeceklerini belirtmiştir. Bir kültürün iç dinamiklerinin yenilikçi eğilimleri desteklemesi değişimin

önünü açmakta olduğunu ancak iç dinamiklerin değişimin aleyhinde bir tavır geliştirirlerse değişimin zor ve yavaş gerçekleşeceğini belirtmiştir. Erdentuğ (1978) tarafından Ankara ilinde yapılan araştırmada bazı köylerde köylülerin liderliği muhtar-imam-öğretmen üzerinde görmeleri, köylünün bu üçlü işbirliğinin topluma yarar sağlayacağına inanmasını olumlu bir tutum olarak değerlendirmiştir. Bu da araştırmadaki öğretmen-imam-muhtar işbirliğinin daha etkili olacağı sonucuyla örtüşmektedir. Ayrıca yine Erdentuğ araştırmasında bir ölçüde açılmış ve değişmiş olan köylerdeki öğretmenin bir yeniliği topluma kabul ettirememesi ve toplumun tüm sorunlarında başvurulacak kişiler arasında üçüncü olması, öğretmenin toplumla yakınlık kurma ve yeniliği, kabul ettirme yollarını bilmeyişine bağlamıştır. Buna karşılık, köy toplumunda görülen eğitime karşı ileri derecede bir istek ve olumlu tutumun belirmesi, köy halkının şehirle temasına (günlük işçilik göçü nedeniyle) bağlamaktadır. Buda yaptığımız araştırmadaki sonuçlarla örtüşmektedir.

Araştırmada birleştirilmiş sınıflı okullar ve bu okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin yaptıkları ve yapılması gerekenler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin öğretmen şartlarını olumlu hale getirmek için hiçbir şey yapmadıklarını belirttikleri görülmüştür. Taşınmalı Eğitim Sistemi ile birleştirilmiş sınıfların azaltılmaya çalışıldığı, okullara teknolojik araç-gereçler gönderdiği, hizmetiçi eğitimler ve müfettiş rehberlikleri, toplantılar kardeş okul kampanyalarıyla bakanlığın ve müdürlüklerin birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmeye çalıştıkları belirlendi. Hemen hemen araştırmaya katılan bütün öğretmenler birleştirilmiş sınıflı okulların kapanması gerektiği konusunu belirtmiş ve buna yönelik çözüm önerileri sundukları görülmüştür. Öğretmenler birleştirilmiş sınıflara özel kitapların hazırlanması gerektiği, araç-gereçlerin ve kaynakların artırılması gerektiği, birleştirilmiş sınıflara özel eğitim-öğretim programları hazırlanması gerektiği, teknolojik araç gereçlerin artırılması gerektiği gibi eğitim-öğretim programları ve uygulanmasına yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Öğretmenler en az iki öğretmen birlikte çalışması gerektiği, müdür yetkili öğretmenlerin görev yükünün azaltılması gerektiği, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine yönelik farklı ücret uygulanması gerektiği, öğretmenlerin uzun süre aynı okulda görev yapması gerektiği, deneyimsiz öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflara gönderilmemesi gerektiği gibi öğretmene yönelik öneriler belirlenmiştir. Fiziki yapıya yönelik olarak ise

okul şartları iyileştirilmesi gerektiği, öğretmenler için yeterli lojman gerekliliği, okul ve lojman fiziki yapısı yenilenmesi gerekliliği, derslik sayısının çoğaltılması gerekliliği gibi öneriler sunulmuştur. Ayrıca denetimde ve yönetimde esnek davranılması gerektiği, denetimlerin artırılması gerektiği gibi öneriler getirmişlerdir. Araştırmamızdan elde edilen bulgularla daha önce yapılan araştırma sonuçları tam olarak benzerlik göstermemektedir. Bilir (2006) yaptığı araştırmada; küçük yerleşim yerlerindeki çocukları eğitim olanaklarına kavuşturmak için taşınmalı eğitim, yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO), pansiyonlu ilköğretim okulu (PİO) gibi uygulamalar yapılmaktadır. Bu uygulamalarla bazı köylerde okullar kapatılmaktadır. Hâlbuki okullar buldukları çevrenin sosyal ve kültürel merkezleridir. Köyün dışarıya açılan kapısıdır, bilime ve aydınlığa açılan penceresidir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasını sona erdirmek adına köy okullarını kapatmak yerine bu okulları daha etkili hale getirme yolları aranmalıdır. Öncelikle, bu okullarda görev yapacak öğretmenlerin hizmet öncesi yetiştirilmesi, çalışmakta olanların da hizmet içi eğitimle desteklenmesi, ayrıca, eğitim denetimcileri tarafından gerekli rehberliğin yapılması ve işbaşında yetişmeleri sağlanması gerekliliği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak görülen diğer durumlar belirlenmeye çalışılmıştır. Eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran durumlar olarak; her sınıfa ayrılan sürenin azlığı, müfredatın yetişmemesi, araç-gereç eksikliği, öğrencilerle bireysel ilginin zaman probleminden dolayı az olması, dikkat dağınıklığı, farklı seviyedeki öğrencilerin bir arada olması sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca öğrenci sayısının fazlalığı, bireysel farklılıkların çok olması, öğretmenin görev ve sorumluluklarının fazla olması, kitapların birleştirilmiş sınıflara uygunsuzluğu, planlamanın zor olması, öğretmen ve derslik sayısının yetersizliği, eğitim-öğretimin tam gerçekleşmemesi, öğrencileri motive zorluğu, sınıf yönetimi problemleri, okulun fiziki koşullarının uygun olmaması gibi sınırlılıklar belirlenmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda problem olarak görülen diğer durumlarda ise en çok velinin eğitim-öğretime değer vermemesinin yarattığı sınırlılıklar görülmüştür. Öğretmenin köy şartlarına uyum sağlayamaması, öğretmene değer verilmemesi, lojmanların bakımsızlığı öğrenciye model olabilecek kişi azlığı, kılık kıyafet yetersizliği, öğretmenlerin köyden kurtulma çabası diğer sınırlılıklar olarak belirlenmiştir. Yıldız ve Köksal (2009) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini; “öğretmenlerin sorumluluklarının artması, dersler ve hazırlıklar için zaman yetersizliği, öğrencilerin araştırma imkanlarının yetersizliği, yetkililerden gerekli yardımı görememe, birleştirilmiş

sınıflarda öğretimle ilgili formasyon ve deneyim eksikliği, mesleki işbirliğinin yetersizliği, sosyal yaşam sınırlılığı ve rehberlik ihtiyaçlarının yeterli düzeyde sağlanamaması” gibi durumların sınırlandırdığını göstermiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak gördükleri diğer durumlara ilişkin görüşleri dört tema halinde belirtilmiştir. Öğretmenlerle ilgili olanlar “kaynak sıkıntıları, sürekli görev yeri değiştirmeleri, hizmet içinde yetiştirilmemeleri, okula geliş-gidiş için çok para zaman harcamaları” şeklinde belirtilmiştir. Öğrenci velileri ile ilgili olanlar “okula yeterince maddi ve manevi katkı sağlamamaları, ekonomik ve kültürel yetersizlikleri” şeklinde belirtilmiştir. Öğrencilerle ilgili olanlar “devamsızlık yapmaları, sosyalleşme problemi yaşamaları, beslenme sorunları” şeklinde belirtilmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda “sınıfın ısıtılması ve temizliğin ders zamanını azaltması, öğretmenli dersler yapılırken ödevli çalışan öğrencilerin dikkatlerinin dağılması” gibi durumlar da öğretmenler tarafından sınırlılık olarak belirtilen durumlardır. Araştırmamızdan elde edilen bulgularla büyük oranda örtüşmektedir. Bilir (2008) tarafında yapılan araştırmada; birleştirilmiş sınıfların olumlu ve olumsuz özelliklerini belirtmiştir. Sınıf yönetimi, farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak öğretim ortamları hazırlamak, uygun yöntem ve araç bulmak gibi zorlukların yanında öğrenciler kendi kendilerine ve bir başkasına asıl yardım edeceklerini öğrenirler. Küme ve grup çalışmaları yoluyla öğrencilerin sosyalleşmesine, sorumluluk duygularının gelişmesine ve liderlik özelliklerinin ortaya çıkmasına olanak sağlaması gibi pek çok olumlu yanları olduğunu da vurgulamıştır. Araştırmamızda ise sadece olumsuz yönler birbiriyle örtüşmekte olup olumlu yönlerden söz edilmemiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayanarak elde edilen sonuçlar yer almaktadır. Sonuçlar alt amaçlar doğrultusunda sunulmuştur. Ayrıca sonuçlara dayalı olarak uygulamaya yönelik olmak üzere ve daha sonra yapılacak olası araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

6.1.1. Öğretmen Görüşlerine Göre Çalıştıkları Köyde Farklı Gelen Kültür Etkinliklerine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sürecinde öğretmenlerle yapılan görüşme bulgularına dayanarak öğretmenlerin çalıştıkları her bölgede kültürel etkinlikler açısından farklılıklar olduğu ve bu farklılıklarında birbirine benzemediği görülmüştür. Aynı şehir içindeki yakın köyler arasında dahi dikkate değer farklılıklar görülmüştür. Önemli günler ve yapılan etkinlik türlerindeki her biri birbirinden farklı gelenek ve göreneklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konuşmalardaki farklılıklar olarak ise her yerin kendine özgü kelimeleri ve konuşma ağzları olduğu saptanmıştır. Yaşam biçimlerinde ise ailedeki üye sayısı ile orantılı olarak farklılıklar olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Cinsiyet ayrımcılığının getirdiği kültürel farklılıkların bazı köylerde önemli ölçüde dikkat çektiği belirlenmiştir. Küçük yerleşim yerleri olmalarından dolayı insan ilişkilerinin sıcak olduğu, öğretmenlere verilen değerle farklılıklar olduğu, ilişkileri kuvvetlendirecek etkinliklerin azlığından dolayı kahvehane, köy odası kültürünün birçok yerde görüldüğü sonucu ortaya çıkmıştır. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma kültürünün gelişmiş olduğu bir nevi imecenin köylerde bir kültür etkinliği olduğu ve hala devam ettiği belirlenmiştir. Ekonomik etkinliklerin getirdiği farklı kültür etkinliklerinin olduğunu öğretmenler ifade etmiş olup ekonomik etkinliklerin kültürü çeşitlendirdiği görülmüştür. Bölgenin fiziki şartlarına göre, ekonomilerine katkı sağlayan tarım ürünlerine göre çeşitli sosyal etkinlikler düzenleyerek kültürlerini bu sosyal etkinliklerde sürdürmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.2. Öğretmen Görüşlerine Göre Köyde Kültür Etkinliklerinin Ne Kadarının İçinde Bulduklarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşme sonuçlarına göre öğretmenlerin yarısına yakını köydeki kültür etkinliklerinin hepsinin içinde bulduklarını belirtmişlerdir. Özellikle tek öğretmen olarak çalışan öğretmenlerin sosyal çevrelerinin

olmamasından ve yapılacak etkinliklerin sınırlı olmasından dolayı köylüyle olan iletişimlerine göre ya etkinliklerin hepsine katıldıkları ya da bir kısmına katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Köy halkının yabancıya olan mesafesinden dolayı ya da belli bir mesafede kalmayı tercih eden öğretmenler çağırıldıkları sürece bazı etkinliklere katıldıkları belirlenmiştir. Özellikle düğünlere, cenazelere katılmaya özen gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Köyde yaşayan öğretmenlerin dini bayram etkinliklerinin de zaman zaman içinde buldukları görülmüştür. Erkek öğretmenlerin kahvehane ya da köy odalarına giderek, bayan öğretmenlerin de köyün diğer bayanları ile ev ziyaretleri yaparak etkileşim içinde oldukları belirlenmiştir. Bir kısım öğretmen ise iletişim problemleri, köylünün öğretmene bakış açısı, ya da köyde ikamet etmeme gibi nedenlerden dolayı hiçbir etkinliğe katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.3. Öğretmen Görüşlerine Göre Görev Yapılan Yerin Kültürü İle Etkileşimlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sürecinde öğretmenlerle yapılan görüşme bulgularına dayanarak görev yapılan yerin kültürü ile etkileşimlerin etkilerinin olumlu yönlerinin daha çok olduğu belirlenmiştir. Köy halkının sıcaklığından ve samimiyetinden, iletişim kurmada başarılı olmalarından dolayı öğretmenler üzerinde olumlu etkiler bıraktığı sonucuna ulaşılmıştır. Düğünlerde yapılan etkinlikler, öğretmenlerin bir kısmı tarafından çok beğenilerek olumlu ve sıcak etkileşimlerin kendilerini etkilediklerini ifade etmişlerdir. Hasta ve ev ziyaretleri yapmalarının köy halkı ile öğretmenlerin daha sıcak ilişkiler kurmalarını sağladığını bununda öğretmenlerin olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Yemek kültürlerinden, gelenek ve göreneklerdeki bağlılıktan, sünnet düğünlerindeki kültür etkinliklerinden, öğretmene verdikleri değerlerden, yardımlaşma ve paylaşım duygularının gelişmişliğinden öğretmenlerin olumlu yönde etkilendikleri görülmüştür.

Öğretmenlerin görev yapılan yerin kültürü ile etkileşimlerinin olumsuz etkilerinin de oldukça fazla olduğu görülmüştür. Özellikle öğretmenler kelimelerdeki ve şivedeki farklılıklardan dolayı olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. İletişimdeki problemlerden dolayı olumsuz etkilendikleri, kılık kıyafet konusunda öğretmenlerin kırsal bölgede oldukları ve çoğunlukla tek öğretmen oldukları için ilgisiz davranarak olumsuz etkilendikleri, öğretmen-öğrenci-veli ilişkilerindeki ilsizlik ya da başka problemlerden olumsuz etkilendikleri, karşılıklı ön yargılardan olumsuz yönde etkilendikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Nadiren de olsa karşı cinslerin öğretmenden uzak durmasından, sosyo-ekonomik yapının düşük olmasından, kahvehane kültürünün çok olmasından dolayı

velilere ulaşmakta sorun yaşanmasından, temizlik kültürünü eksikliğinden olumsuz yönde etkilendikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Yine kendi memleketleri olma ya da görev yaptıkları yerde ikamet etmemelerinden dolayı etkilenmedikleri belirlenmiştir.

6.1.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Görev Yapılan Yerin Kültürü İle Etkileşimin Öğretmenlerin Hayatında ve Davranışındaki Değişikliklere İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerle yapılan görüşmede görev yaptıkları yerin kültürü ile etkileşimleri nedeniyle hayatlarında ve davranışlarında öğretmenlerin tamamına yakını olumlu değişiklikler ifade etmişlerdir. Farklı kültürlerle iletişim kurmayı öğrendiklerini, farklı kültürlerle bakış açılarının değiştiğini, ortama göre davranmayı öğrendikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı yemek kültürlerini öğrendiklerini, yardımlaşma duygularının geliştiğini, insanlara karşı daha duyarlı olmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir. Şehir hayatına alışmış öğretmenlerin köy hayatına gelince, köy hayatında olmayanların değerini daha iyi anladıkları görülmüştür. Yeni dostluklar edindiklerini, misafirperverlik anlayışlarının geliştiğini ön yargılı davranmamayı, empati yapmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Olumlu değişikliklerin yanında olumsuz değişiklikler olduğu sonuçları da ortaya çıkmıştır. Öğretmenler görev yaptıkları köylerdeki kelime farklılıklardan ve şivelerindeki değişikliklerden etkilendiklerini hatta kendilerinin de bu kelimeleri kullanmaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Tek öğretmen olma ve kırsal kesimde öğretmenlik yapmadan dolayı kılık kıyafet yönünden de öğretmenlerin olumsuz yönde etkiledikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin bazıları ise meslekte kendilerini yalnız hissetme, meslektaşlarıyla iletişim kuramama ve sosyal ortam yokluğundan dolayı olumsuz ruh hallerine girdiklerini, köy halkı ve kültürleri ile uyum sağlayamama problemlerinden dolayı olumsuz etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bir öğretmenlerin pek azı da kahvehane alışkanlığının oluştuğunu ve daha plansız dağınık yaşam biçimleri edindiklerini belirttiler. Buldukları yerlerde yeni göreve başlayan öğretmenlerin ise henüz bir değişikliğe uğramadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

6.1.5. Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenin Köyün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısını Bilmesinin Eğitim-Öğretim Etkinlikleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerle görüşme sonuçlarına göre, köyün sosyo-ekonomik yapısının eğitim-öğretim etkinlikleri üzerindeki etkilerinde en büyük payı yapılacak etkinliklerin belirlenmesinde etkili olduğu görülmüştür. Yöntem ve teknik belirlemede, eğitim-öğretim planlamasında, öğrencilerin hangi araç-gereçlere ulaşabileceklerinde, öğrencilerin daha iyi tanınmasında etkili olduğu sonuçları ortaya çıkmıştır. Öğretmenler görevleri ve ödevleri verirken ailelerin ekonomik düzeylerine göre verilmesinde oldukça etkili olduğu görülmüştür. Çevre olanaklarından daha fazla yararlanma gerekliliği, öğretmene daha çok özveri kazandırması yönünden etkileri olduğu belirlenmiştir. Eğitim-öğretimde ailelerin devletten ve öğretmenden beklentileri olup kendilerinin bu konuda hiçbir girişimde bulunmadıkları ve bir şey yapmadıklarının da etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çiftçilikle uğraşan velilerle iletişime geçmekte sorunlar yaşadıkları, ders konusunda yardım alınabilecek kişiler konusunda öğretmen yönlendirmelerinin eğitim-öğretim üzerinde etkileri olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Kültürel yapıyı bilmenin eğitim-öğretim etkinlikleri üzerindeki etkilerinde ise şu sonuçlara ulaşılmıştır; kültürlerine uygun eğitim-öğretim programları belirleme ve uygulama, öğrencilerin eğitimleri üzerinde olumlu etkiler, öğrencilerin daha iyi anlaşılmasında etkili, günlük hayatlarına ve çevre koşullarına uyumlu ders anlatmada etkili, okul-işbirliği geliştirmekte etkili olduğu şeklindedir. Öğretmenin davranışlarını ve konuşmalarını ayarlamada etkili olup kültürel yapıya göre hareket edince daha verimli olduğu şeklindedir. Öğretmenlerin köylünü eğitim-öğretime bakış açısına göre düzenlemeler yaptığı görülmüştür. Öğrencilerin ve velilerin sık kullandıkları kelimeleri bilmelerinin iletişimleri daha da kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Kız çocuklarının okula gitmesi konusunda engellemeler eğitim-öğretim üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

6.1.6. Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenin Çalıştığı Yerin Kültürü İle Olumlu ve Olumsuz Etkileşimlerinin Okul-Aile İşbirliği Üzerindeki Etkilerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin çalıştıkları köyün kültürü ile etkileşimlerinin okul-aile işbirliği üzerindeki etkileri belirlenmiş ve olumlu-olumsuz etkileşimlerin etkileri belirlenmeye çalışılmış ve olumlu etkilerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle köy

halkı ve velilerle iletişimin iyi olmasının ve öğretmenin köy kültürüne uyum sağlamasının okul-aile işbirliğini artırdığı görülmüştür. Öğretmenlerin etkileşimleri ile köy halkının okula bakış açısının olumlu hale çevirilebileceği belirtilmiştir. Okul sorunları ve öğrenci sorunlarının etkileşimlerin iyi olması ile çözümlerde velilerinde yardım edeceği, karşılıklı güven duygusunun ve hoşgörünün artması ile işbirliğinin de artacağı görülmüştür. Öğrenci başarısının artacağı, sınıf motivasyonunun artacağı ve iletişimin iyi olması sayesinde öğretmenlerin vasıtasıyla kız öğrencileri okula yollayacakları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Olumsuz etkiler olarak ise öğretmenlerin görüşüne göre en fazla okula bakış açısındaki olumsuzlukta dolayı etkileşimin az olduğu bununda okul-aile işbirliğini azalttığı ve iletişim problemlerinden dolayı da okul-aile işbirliğinin etkilerini azalttığı belirlenmiştir. Öğretmenin köy kültürüne ve etkinliklere uyum sağlamada, köy halkıyla mesafesini ayarlamakta problem yaşaması okul-aile işbirliğini azaltmakta olduğu görülmüştür. Az da olsa öğretmenin köyde ikamet etmemesinden, bayan velilerin okula gelmemelerinden, kız çocuklarının okula gelmeleri konusundaki olumsuz düşüncelerinden, konuşmaları anlamakta güçlük çekmekten dolayı okul-aile işbirliğinde problemler yaşandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

6.1.7. Öğretmen Görüşlerine Göre Köy Halkının Yeniliklere Uyum Sağlamasında, Kendilerini Geliştirmelerinde Öğretmen Faktörü ve Etkisine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlere köy halkının yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerinde geliştirmelerindeki öğretmen faktörü ve etkisi sorularak verilen cevaplar değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin büyük bir kısmı öğretmen faktörünün ve etkisinin olduğunu belirtmiştir. Öğretmen faktörü ve etkisinin olduğu yönündeki ağırlıklı sonuçlar şu şekildedir; öğretmenin lider görüldüğü, yenilikler konusunda model olduğu, yeniliklerin öğretmen vasıtasıyla takip edildiğidir. Ayrıca köy halkının kültürleri ile uyumlu olan gelenek ve göreneklerine uyumlu yenilikleri kabullendiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Köylüyü yeniliklere adapte etmekte öğretmenin aktif olması gerektiği, öğretmenin yeniliklere uyum sürecinde sorunlara çözüm arayıp bulması gerektiği, öğretmenin cesaretlendirici olması gerekliliği belirlenmiştir. Bunların olabilmesi için öğretmeninde yeniliklere açık olması gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır. Günlük hayatlarını kolaylaştırabilecek yeniliklere köy halkının daha açık olup daha kolay kabullendiği görülmüştür.

Öğretmen faktörü ve etkisinin az olması durumundan ise öğretmenin yanında muhtar ve özellikle imamın olmasıyla yeniliklere daha açık olunabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı ise öğretmenin etkili olduğunu ancak yapabileceklerinin kısıtlı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yenilikler konusunda direkt değil de ailelere çocuklar vasıtasıyla ulaşılabileceği belirlenmiştir. Köyün yerine göre de öğretmen etkisinin değişeceği yani köy merkeze uzaksa, ulaşımı zor bir yerde ise öğretmen etkisinin fazla olabileceği ancak merkeze yakın ve ulaşımı kolay bir yerde ise öğretmen etkisinin olmayacağı sonucuna varılmıştır.

Öğretmen faktörünün ve etkisinin olmadığı ya da olmadığı durumlar da ise kalıplaşmış düşüncelere uygun olmayan yenilikleri kabul etmeyip asla benimsemedikleri görülmüştür. İletişim araçlarının yaygınlaşmasından dolayı birçok yeniliği artık iletişim araçlarından takip ettikleri ve öğretmenin bu konuda etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Köylerde belli bir yaşın üstündekilerin yeniliklere ve kendilerini geliştirmeye açık olmadıkları sadece öğrencilerin açık oldukları görülmüştür. Ön yargılardan dolayı, köylünün öğretmenle iletişim problemlerinden dolayı ve öğretmenin köyde ikamet etmemelerinden dolayı öğretmen etkisinin olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

6.1.8. Öğretmen Görüşlerine Göre Birleştirilmiş Sınıflı Okullar ve Bu Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Şartlarını Olumlu Hale Getirmek İçin Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin yaptıkları ve Yapılması Gerekenler İçin Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşme sonuçlarına göre öğretmenlerin yarısı birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin hiçbir şey yapmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin diğer yarısının belirttiklerine göre taşımalı eğitimle birleştirilmiş sınıfları asgari düzeye indirilmeye çalışıldığı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullara teknolojik araç-gereçler yolladığı, hizmetiçi eğitimler ve müfettişlerle rehberlik çalışmaları yapıldığı, müdürlüklerin sorunları dinlediği ve kardeş okul kampanyaları düzenleyerek yardımlarda bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin yapılması gerekenlere ilişkin görüşlerinden ise öğretmenlerin tamamına yakınının birleştirilmiş sınıflı okulların kapatılması gerektiğini düşünerek ya taşımalı eğitimin her yerde uygulanmasının ya da yatılı bölge ilköğretim okullarının artırılması gerekliliğini belirtmişlerdir. Özellikle kitap konusunda birleştirilmiş sınıflara özel kitaplar hazırlanması gerektiği ve araç-gereçlerin, kaynakların artırılması sağlanmalı

görüştükdendirler. Ayrıca birleştirilmiş sınıflara özel eğitim-öğretim programları hazırlamaları gerekliliğini, teknolojik araç gereçlerin artırılması gerekliliği, etkinlikler sırasında kullanılacak materyallerin daha kolay ulaşılabilir materyaller olması gerektiği konusunda ortak görüşler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerle ilgili öneriler ise öğretmenin psikolojik durumunun daha iyi olması için çalıştıkları yerlerde en az iki öğretmen olarak çalışması gerekliliği, müdür yetkili öğretmenlerin görev yükünün azalması gerektiği, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine farklı ücret uygulanması yapılarak birleştirilmiş sınıflı okulların daha cazip hale getirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmen eksikliğinin giderilmesi gerektiği, öğrenciler ve köy halkı için öğretmenlerin aynı okulda uzun süre görev yapmalarının sağlanması gerekliliği, öğretmenin ulaşım sorununun kaldırılması gerekliliği de öğretmenlerin diğer beklentileri olarak belirlenmiştir. Fiziki yapıya ait öneriler de ise okul şartlarının iyileştirilmesi ve öğretmenler için yeterli lojman yapılması üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Ayrıca birçok eski okulun ve lojmanın fiziki yapısının yenilenmesi gerektiği, derslik sayısının çoğaltılması gerektiği ve gerekli ödeneklerin düzenli olarak verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler denetimlerde ve yönetimlerde yöneticilerin esnek davranmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca bakanlığın ve müdürlüğün köyde sosyal etkinlikler düzenlemek için girişimlerde bulunması gerektiği görüşündedirler.

6.1.9. Öğretmen Görüşlerine Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim Sürecini Sınırlandıran ve Problem Olarak Görülen Diğer Durumlara İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak görülen diğer durumlara dair görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Eğitim öğretim sürecini sınırlandıran durumlarda en çok her sınıfa ayrılan sürenin azlığı belirlenmiştir. Ayrıca zamandan dolayı müfredatın yetişme problemleri, araç-gereç eksikliği, yine zamanın azlığından dolayı öğrencilerle bireysel ilginin azlığını öğretmenler eğitim-öğretim sürecini sınırlandıran problemler olarak görülmüştür. Dikkat dağınıklığı, farklı seviyedeki öğrencilerin bir arada olmasından kaynaklanan problemler, öğrenci sayısının fazlalığı, bireysel farklılıkların çok olması gibi bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Bağımsız sınıflara göre birleştirilmiş sınıf öğretmenlerin sorumluluklarının fazla olmasından dolayı öğretmen veriminin düştüğü görülmüştür. Müfredat programının köy ortamına ve öğrenciye uygun olmaması ve ayrıca kitaplarında birleştirilmiş sınıflara uygunsuzluğu eğitim-öğretimi sınırlandıran problemler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen sayısının azlığı, planlamanın zor olması, eğitim-öğretimin tam gerçekleşmemesi, derslik

sayısının azlığı, öğrencileri motive etme zorluğu gibi nedenler bazı öğretmenler tarafından önemli sorunlar olarak belirtilmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretimi; sınıf yönetimindeki problemler, okulun fiziki koşullarının uygun olmaması, toplu ve grup çalışmasında sınırlılıklar, deneyimsiz öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda görev alması, öğrenci sayısının azlığı, müdürlüklerin gerekli yardımı yapmamaları, köy okullarındaki ısınma problemi, zamanın yetişmemesi sebebiyle etkinlik sayılarının sınırlı olması gibi nedenlerden dolayı bazı sınırlılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Müdür yetkili öğretmen olmak, köydeki çiftçilik işlerinden dolayı bulunan bölgeye ve yapılan işe göre bazı aylarda öğrencilerin okullara devamsızlıklarının artması, mihver derslerde ortak ders işlenmesinden dolayı kitaplardaki seviye problemleri ve bütçe problemleri eğitim-öğretimi sınırlandıran problemler olarak belirlenmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda problem olarak görülen diğer durumlar olarak ise şu sonuçlara ulaşılmıştır; velinin eğitim-öğretime değer vermemesi, öğretmenin köy şartlarına uyum sağlayamaması, öğretmene değer verilmemesi, öğretmen lojmanlarının bakımsız olması, öğrenciye model olabilecek kişi azlığı, kılık kıyafet azlığı ve öğretmenin köyden kurtulma çabalarıdır.

6.2. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak uygulamaya yönelik ve ileride yapılacak değer öğretimi ile ilgili araştırmalara yönelik öneriler bu bölümde sunulmuştur.

6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çalışma koşulları iyileştirilerek daha uzun süreli kalmaları sağlanmalı ve birleştirilmiş sınıf öğretmenlerini teşvik edici, okul-toplum, öğretmen-toplum ilişkilerini artıran düzenlemeler yapılmalıdır.
- Öğretmenlerin köyde kültür etkileşimlerinin içinde bulunarak velilerin güvenini kazanmalı ve onlarla daima iletişim içinde bulunarak okul-toplum ilişkisini geliştirmelidir.
- Birleştirilmiş sınıflarda ilk kez görev yapacak öğretmenlerin tek öğretmenli ve 5 sınıflı okullara atanmamalarına dikkat edilmelidir. Bu öğretmenler birleştirilmiş sınıf deneyimleri olan öğretmenlerin rehberliğinde belli bir süre çalışıp mesleki deneyimlerini ve görev yaptıkları köylerle ilgili bilgilerini, kültürlerini deneyimli öğretmenler vasıtası ile artırılmalıdır.

- Öğretmen aynı bölgede ki diğer birleştirilmiş sınıf öğretmenleri ile sürekli işbirliği içinde olunmalı ve gerektiğinde problemlerin nasıl çözülebileceği konusunda birbirlerinden faydalanmalıdırlar.
- Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri derslerdeki verimin artması ve başarının yükselmesi için ders öncesinde, ders sırasında planlamayı ve uygulamayı çok iyi yapmalı aynı zaman da bölgenin yaşam şekline, günlük hayatına, geleneklerine, göreneklerine yani kültürlerine uygun yöntem ve teknikleri kullanmayı bilmelidir.
- Birleştirilmiş sınıflarda öğrenci başarısının ve öğretmen başarısının artması için okul-aile işbirliğinin en üst düzeyde yapılması sağlanmalı ve bunun için önlemler alınmalıdır. Okulun toplumsal ihtiyaçlara cevap vermesi sağlanmalıdır.
- Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği programında bulunan birleştirilmiş sınıf dersinin sadece teoride kalmayarak köy ortamı ile ilgili tecrübelerini artırmak ve köy ortamına uyumlarını sağlamak amacıyla köy okullarında uygulamalı olarak da yapılmalıdır.
- Öğretmenleri çalıştıkları köylerle ilgili çevre incelemeleri ve veli ziyaretleri ile öğrenciler tam olarak tanınmalı ve değerlendirilmeler ona göre yapılmalıdır.
- Öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerini sağlayacak birleştirilmiş sınıflarla ilgili Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hizmet-içi eğitim ve seminer çalışmaları artırılmalı ve öğretmenlere yeterince rehberlik yapılmalıdır. Bu rehberlikler köylere uyumu artırıcı ve köy sorunlarını, çözümlerini belirleyici şekilde olmalıdır.
- Öğrencilerin daha kaliteli eğitim-öğretim görebilmeleri ve fırsat eşitliğinin sağlanması için Taşınabilir Eğitim Sistemi yaygınlaştırılmalı ve Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının sayısı artırılabilir. Böylece kalabalık ortamlarda çalışan öğretmenlerin görev yaptıkları bölgeye uyumları daha da kolaylaşacaktır.
- Ülkemizdeki birleştirilmiş sınıf gerçeği kabul edilerek Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri'nin bunları kaldırmaktan çok birleştirilmiş sınıflı okulların iyileştirilme ve geliştirilme çalışmaları yaparak okul-toplum ilişkilerine dair gereken önlemleri almalıdırlar.

6.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma Konya, Mersin ve Isparta'daki birleştirilmiş sınıflı okullarda yapılmış olup konuyla ilgili farklı evrenlerde yapılacak araştırma sonuçları bu araştırma sonuçları ile karşılaştırılabilir.

- Birleştirilmiş sınıfların öğretmen-toplum-öğrenci ilişkileri araştırılarak bu üç öğenin birbirlerinden olumlu ve olumsuz etkileşimlerinin düzeyleri nicel ve nitel araştırmalarla belirlenebilir.

- Birleştirilmiş sınıflarda ilköğretimin tüm hedeflerinin gerçekteşip gerçekteşmediğini ve kazanımlara ulaşmada etkili olan faktörleri belirlemek için araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- ABAY S. (2007). **Birleştirilmiş Sınıflarda Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Sorunlar**. Samsun: Yüksek Lisans Tezi.
- AKBAŞLI S.,MEYDAN A. (2009). **Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Okul-Aile-Toplum İlişkileri Sürecinde Karşılaştığı Güçlükler**. Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi: VIII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu.
- AKBAŞLI S., PİLTEN Ö. (1999). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**. Konya: Mikro Yayınları.
- AKDOĞAN M. (2007). **Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Problemler**. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi.
- AKYILDIZ H. (1992). **Öğretmen Açısından Okul-Toplum İlişkisi**. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:8.
- AYDIN İ. (2004). **Okul Çevre İlişkileri**. Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı. (Editör: Y. Özden). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- AYDIN S., EMİROĞLU K. (2003), **Antropoloji Sözlüğü**, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- AYDOĞAN M.(2007). **Tonguç'a Mektuplarla Köy Enstitüsü Yılları**. Ankara: Köy Enstitüsü ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları.
- BALTACIOĞLU H. İ. (1939). **Tek Öğretmenli ve Beş Sınıflı İlkokul**. İstanbul: Maarif Matbaası.
- BAYAR S. A. (2009). **Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflar Hakkındaki Görüşleri: Gazi Üniversitesi Örneği**. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- BİLİR A. (2008). **Birleştirilmiş Sınıflı Köy İlköğretim Okullarında Öğretmen ve Öğretim Gerçeği**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi:41.
- BİNBAŞIOĞLU C. (1983). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Rehberi**. Ankara: Binbaşoğlu Yayıncılık.

- BİNBAŞIOĞLU C. (1999). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- CEYHUN İ., TOSUN A. V., SAVAŞ T. (1999). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Ve Derslerin Planlanması**. Erzurum: Aktif Yayınevi.
- ÇALIK C. (2007). **Okul Çevre İlişisinin Okul Geliştirmedeki Rolü: Kavramsal Bir Çözümleme**. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:27. Sayı:3.
- DELANEY C. (2010). **Tohum ve Toprak**. İstanbul: İletişim Yayınları.
- DOĞRU M., ATAALKIN A. N., ŞAHİN İ. (2010). **Fen ve Teknoloji Dersinin Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanması İle İlgili Öğretmen Görüşleri**. Elazığ: 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu.
- DUBOİS F. N., ALVERSON G. F., STALEY K. R. (1979). **Educational Psychology, An, Instructional Decisions**. The Dorsey pres, Homewood, Illinois.
- DURSUN F. (2006). **Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Sorunları ve Çözüm Önerileri**. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. Sayı:2.
- ERDEM A. R. (2002). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**. Ankara:Anı Yayıncılık.
- ERDEM A.R., KAMACI S., AYDEMİR T. (2006). **Birleştirilmiş Sınıfları Okutan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar: Denizli Örneği**. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Araştırma Dergisi. Sayı: 2. Cilt:2.
- ERDENTUĞ N. (1978). **Türk Köyünde Eğitim ve Öğretmen'e Karşı Tutum ve Değerler**. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Syı:1-4.
- EREN S. (2007). **İnanç ve Sosyo Kültürel Çevre Etkileşimi**. CÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi. Sayı:11/1.
- ESERPEK A.(1977). **Türk Köyünde Formel Eğitime İlişkin Tutumlar**. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 9. Sayı: 1-4.
- FİDAN N., BAYKUL Y. (1993). **Birlestirilmis Sınıflarda Öğretim Öğretmen Rehberi**. Milli Eğitim Bakanlığı ve Unicef Türkiye Temsilciliği. Ankara.
- GÖRÜR Z., ALTINDAĞ G., ÖZKAYA M. S. (2007). **Birleştirilmiş Sınıfların Yararları ve Sınırlılıkları**. E-Eğitim Bilim ve Sanat Dergisi. No: 16.
- GÜVENÇ B. (1979). **İnsan ve Kültür**. Üçüncü Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- GÜVENÇ B. (1999). **İnsan ve Kültür**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- İZCİ E. (2008). **İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretime İlişkin Görüşleri.** Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:7. Sayı: 25.
- KANTARCIOĞLU S. (1990). **Türkiye Cumhuriyeti Hükümet Programlarında Kültür.** Ankara: Kültür Bakanlığı:730 Kültür Eserleri:71.
- KANTARCIOĞLU S. (1987). **Kültür Üzerine Düşünceler.** Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları:478 Tercüme Eserler Dizisi:6.
- KARAGÖZ S. (2005). **Kayseri- Zincidere Köy Muallim Mektebi (1926-1932)' nin Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Tarihi İçindeki Yeri.** Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- KILIÇ D.,ABAY S. (2009). **Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Öğretmenlerin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşleri.** Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı: 7. Cilt: 3.
- KONGAR E. (2002). **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği.** İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KOTTAK C. (2001). **Antropoloji,** İstanbul: Ütopya Yayınları.
- KÖKLÜ M. (2000). **Birleştirilmiş Sınıfların Yönetimi ve Öğretim.** İstanbul: Beta Basım Yayım.
- KÖKSAL K. (2005). **Birleştirilmiş sınıflarda Öğretim.** Ankara: PegemA Yayıncılık.
- LITTLE W. A. (2004). **Learning and Teaching Multigrade Settings. Paper Prepared for UNESCO 2005 EFA Monitoring Report.**
- MEB(1954) **“Birleştirilmiş Köy Okulu Program Taslağı” Florida Grubunun Seminer Çalışmalarıyla İlgili Raporu.**
- MEB (1973). **Cumhuriyetin 50. Yılında Rakam ve Grafiklerle Milli Eğitimimiz.** İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (1997). **Birleştirilmiş Sınıflarda Fen Bilgisi Öğretmen Kılavuzu.** İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2007). **MEB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı 2006-2007 Milli Eğitim İstatistikleri.** <http://sgb.meb.gov.tr>

- MEYDAN A. (2002). **Taşınmalı İlköğretim Uygulaması**. Selçuk Üniversitesi Doktora Semineri.
- MIHÇI C., TEKİŞİK H.H.(1966). **Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okullarında Öğretim**. (Geliştirilmiş Üçüncü Basım) Ankara: Rehber Yayınları PK:429.
- MUSE I., SİMİTH R., BARKER B. (1987). **The One – Teacher School in the 1980s. Las Cruces**. NM: ERİC Clearinghouse on Rural Education and Small Schools. (ERİC Document Reproduction Service No.ED 287646)
- ÖRNEK S. V. (1971), **Etnoloji Sözlüğü**, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları 267.
- ÖRNEK S. V. (2000), **Türk Halk Bilimi**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ÖZBEN K. (1997). **Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- RİVLİN N. H. (1961). **Teaching Adolescents in Secondary Schools**. Appleton-century-crofts inc. New York.
- SAĞ R., SAVAŞ B., ŞAHİN R. (2009). **Burdur'daki Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri, Sorunları ve İhtiyaçları**. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 10. Sayı: 1.
- SEZER R. (2010). **Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki İhtiyaçları Analizi**. Yüksek Lisans Tezi. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- SINMAZ A. (2009). **Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Programının Uygulanmasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Düzce İli Örneği)**. Bolu: Yüksek Lisans Tezi.
- SCHUTZ W. C. (1973). **Etkileşim Öğeleri**. (Çeviren: Ö. Hakan Ersever). <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/491/5809.pdf>. web erişim: 23.05.2010.
- ŞAHİN A. (2010). **Kırsal Kesimde Görev Yapan Öğretmenlerin İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Karşılaştıkları Problemler**. Elazığ: 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu.
- ŞAHİN A. E. (2003). **Birleştirilmiş Sınıflar Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri**. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:25.
- ŞAHİN Ç.(2007). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

TURAL S. K. (1988). **Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler**. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları:994 Kültür Eserler Dizisi:126.

TURAN Ş. (1990). **Türk Kültür Tarihi**. Ankara: Bilgi Yayınevi.

TURHAN M. (1959). **Kültür Değişmeleri**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). Ankara: Alkım Yayınevi

UÇAN F. (1997). **Yeni Program Uygulama Kılavuzu**. Konya: Pratik Öğretim Yayınevi.

YILDIRIM M. (2008). **Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Ses Temelli Cümle Öğretimi Yöntemi İle İlk Okuma Yazma Öğretimi Sırasında Karşılaşılan Güçlükler**. Adana: Yüksek Lisans Tezi.

YILDIZ M., KÖKSAL K. (2009). **Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi**. Kastamonu Eğitim Dergisi. Sayı:1. Cilt: 17.

<http://tr.wikipedia.org> (web erişim: 23.04.2010)

www.donusumkonaği.net (web erişim: 02.06.2010)

www.okulweb.meb.gov.tr (web erişim: 01.05.2010)

www.icisleri.gov.tr (web erişim: 23.05.2010)

www.uludagsozluk.com (web erişim: 23.05.2010)

www.turkcebilgi.com (web erişim: 05.02.2011)

EKLER

EK-1: BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞTIKLARI YERİN KÜLTÜRÜ İLE ETKİLEŞİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yönerge

Sevgili Öğretmenler,

Bu çalışmanın amacı, Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalıştıkları Yerin Kültürü İle Etkileşimleri hakkında öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Bu ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. İkinci bölüm ise; Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalıştıkları Yerin Kültürü İle Etkileşimleri ile ilgili görüşlerinizin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Nihal YILDIZ

Selçuk Ün. YL Öğrencisi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz Bay () Bayan ()

2. Yaşınız? 20-25 () 26-30 () 31-35 () 36 ve + ()

3. Mesleki deneyiminiz 1-5 () 6-10 () 11-15 () 16-20 () 21 ve + ()

4. Birleştirilmiş sınıf deneyiminiz kaç yıl? 1-3 () 3-5 () 5-7 () 7-10 () 10 ve + ()

5. Hangi alandan mezun oldunuz? Sınıf Öğr.() Eğt. Fak. diğer bölümler

() Diğer fakülteler()

İKİNCİ BÖLÜM

1- Çalıştığınız köyde size farklı gelen kültür etkinlikleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

2- Köyde bu kültür etkinliklerinin ne kadarının içinde bulunuyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

.....

3- Görev yaptığınız yerin kültürü ile etkileşiminizi en çok neler etkiliyor?

.....

.....

.....

.....

.....

4- Bu etkileşim hayatınızda ve davranışlarınızda ne gibi değişiklikler oluşturuyor?

.....

.....

.....

.....

.....

5- Köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmeniz eğitim-öğretim etkinlikleri üzerinde ne gibi etkiler oluşturmaktadır?

.....

.....

.....

.....

.....

6- Çalıştığımız köyün kültürü ile etkileşimlerinizin okul aile işbirliği üzerindeki etkileri nelerdir? Olumlu ve olumsuz etkileşimlerin etkilerini belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

7- Köy halkının yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerini geliştirmelerinde öğretmen faktörü nelerdir ve ne kadar etkilidir?

.....

.....

.....

.....

.....

8- Birleştirilmiş sınıflı okullar ve bu okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri neler yapıyor? Yapılması gerekenler için önerileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....
.....
.....

9- Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak gördüğünüz diğer durumlar nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....

EK-2: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.EĞİT.0.07.00.00.311-223 /228
Konu : Araştırma İzin

16.05/2010

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

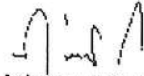
Eğl : a) 27.04.2010 tarih ve B.08.0.EĞİT.0.41.00.00 360/2058 sayılı yazı
b) 28.02.2007 tarih ve B.08.0.EĞİT.0.33.05.311-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya Konulu "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarında Yapılacak Araştırma ve Araştırma Destekine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Nihal YILDIZ'ın "Birleşmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalışmaları Yerini Kültür ile Farklılıklarının Değerlendirilmesi" konulu araştırmasında kullanılmak üzere toplama araçlarını Konya, Meriç ve Isparta illerindeki ilköğretim okullarında görevli öğretmenlere uygulama izni talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen onaylı bir örneği Bakanlığımıza muhafaza edilen (2 sayfa - 9 sorudan oluşan) veri toplama araçlarını Konya, Meriç ve Isparta illerindeki ilköğretim okullarında görevli öğretmenlere sorumluluk esas olmak kaydıyla uygulanmasında bir sakınca görülmektedir.

İlgili Yürürlük No: Maddesinin (b) bendi uyarınca taahhütname ve araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Süleyman ASLAN
Bakan
Daire Başkanı

EKLER :

- 1- Veri Toplama Aracı (1 Adet-2 Sayfa)
- 2- Okul Listesi (1 Adet-2 Sayfa)

*SM. HAYAT REYİ
Fotokopi Gönderelim
28/5/2010*

GELEN EVRAK	
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	
Tarih: 28.05.2010	
SAYI: 360/189	

SVK D.İş. No: 09
06570 PAZARCIK MAHA
Tel: 0332 231 35 40
Faks: 0332 231 32 35
www.selcuk.edu.tr

Arastırmanın yapılacağı kurumlar aşağıda belirtilmiştir:

- Konya ili içindeki birleştirilmiş sınıflı okullar:

- 1- Kaçyaka ilköğretim Okulu
- 2- Nazif Kuyusu ilköğretim Okulu
- 3- Güvercinlik Yaylası ilköğretim Okulu
- 4- Ölmez Köyü ilköğretim Okulu
- 5- Seyhan Yaylası ilköğretim Okulu
- 6- Beykavağı Yaylası ilköğretim Okulu
- 7- Dağdere ilköğretim Okulu
- 8- Bahcesaray ilköğretim Okulu
- 9- Orhaniye ilköğretim Okulu
- 10- Kuyulu Sebül ilköğretim Okulu
- 11- Kayadibi ilköğretim Okulu
- 12- Ayşe İhsan ilköğretim Okulu
- 13- Karadığın Deresi ilköğretim Okulu
- 14- Çatören ilköğretim Okulu
- 15- Orhaniye ilköğretim Okulu
- 16- Süleymaniye ilköğretim Okulu
- 17- Alan ilköğretim Okulu
- 18- Karahöyük ilköğretim Okulu
- 19- Dinek Azmi Abidin Ercal ilköğretim Okulu
- 20- Tol Köyü ilköğretim Okulu
- 21- Erenkaya ilköğretim Okulu
- 22- Çatmakaya ilköğretim Okulu
- 23- Gölüzü Köyü ilköğretim Okulu

parta ili içindeki birleştirilmiş sınıflı okullar:

- 1- Yakaavsar Şehit Ali Kaya İlköğretim Okulu
- 2- Karaşi İlköğretim Okulu
- 3- Koçular İlköğretim Okulu
- 4- Özbayat İlköğretim Okulu
- 5- Mentese Köyü İlköğretim Okulu
- 6- Belence Köyü İlköğretim Okulu
- 7- Başçık İlköğretim Okulu
- 8- Yuvalı İlköğretim Okulu
- 9- Gelincik İlköğretim Okulu
- 10- Yeniköy İlköğretim Okulu
- 11- Akdoğan İlköğretim Okulu
- 12- Gedikli İlköğretim Okulu
- 13- Gökçöy İlköğretim Okulu
- 14- Serpil İlköğretim Okulu
- 15- Tapeli İlköğretim Okulu
- 16- Mahmutlar İlköğretim Okulu
- 17- Göktaş İlköğretim Okulu

- Mersin ili içindeki birleştirilmiş sınıflı okullar:

- 1- İtemin İlköğretim Okulu
- 2- Karahıdırlı İlköğretim Okulu
- 3- Kinis İlköğretim Okulu
- 4- Kayacı İlköğretim Okulu
- 5- Hüsametti İlköğretim Okulu
- 6- Elbeyli İlköğretim Okulu
- 7- Esençay İlköğretim Okulu
- 8- İliçe İlköğretim Okulu

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞTIKLARIN YERİN KÜLTÜRÜ İLE ETKİLEŞİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yönerge

Sevgili Öğretmenler,

Bu çalışmanın amacı, Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalıştıkları Yerin Kültürü İle Etkileşimleri hakkında öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Bu ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. İkinci bölüm ise; Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalıştıkları Yerin Kültürü İle Etkileşimleri ile ilgili görüşlerinizin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Nihal YILDIZ
Selçuk Ün. YL Öğrencisi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz Bay () Bayan ()
2. Yaşınız? 20-25 () 26-30 () 31-35 () 36 ve + ()
3. Mesleki deneyiminiz 1-5,() 6-10 () 11-15 () 16-20 () 21 ve + ()
4. Birleştirilmiş sınıf deneyiminiz kaç yıl? 1-3 () 3-5 () 5-7 () 7-10 () 10 ve + ()
5. Hangi alandan mezun oldunuz? Sınıf Öğr.() Eğt. Fak. diğer bölümler() Diğer fakülteler ()

İKİNCİ BÖLÜM

1- Çalıştığınız köyde size farklı gelen kültür etkinlikleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

2- Köyde bu kültür etkinliklerinin ne kadarının içinde bulunuyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

3- Görev yaptığınız yerin kültürü ile etkileşiminizi en çok neler etkiliyor?

.....

.....

.....

.....

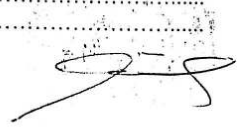
4- Bu etkileşim hayatınızda ve davranışlarınızda ne gibi değişiklikler oluşturuyor?

.....

.....

.....

.....

5- Köyün sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmeniz eğitim-öğretim etkinlikleri üzerinde ne gibi etkiler oluşturmaktadır?

.....

6- Çalıştığınız köyün kültürü ile etkileşiminizin okul aile işbirliği üzerindeki etkileri nelerdir? Olumlu ve olumsuz etkileşimlerin etkilerini belirtiniz.

.....

7- Köy halkının yeniliklere uyum sağlamasında, kendilerini geliştirmelerinde öğretmen faktörü nelerdir ve ne kadar etkilidir?

.....

8- Birleştirilmiş sınıflı okullar ve bu okullarda çalışan öğretmenlerin şartlarını olumlu hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlükleri neler yapıyor? Yapılması gerekenler için önerileriniz nelerdir?

.....

9- Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim sürecini sınırlandıran ve problem olarak gördüğünüz diğer durumlar nelerdir?

.....

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Nihal YILDIZ	İmza:	
Doğum Yeri:	Hadim/ KONYA		
Doğum Tarihi:	01.05.1983		
Medeni Durumu:	Bekar		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Mümtaz Koru İlkokulu		Konya	1989-1994
Ortaöğretim	Kız Ortaokulu		Konya	1994-1997
Lise	Konya Lisesi	Yabancı Dil Ağırlıklı	Konya	1997-2001
Lisans	Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği	Lisans	Konya	2002-2006
Yüksek Lisans	Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı	Yüksek Lisans	Konya	2008-

Becerileri:	
İlgi Alanları:	Kitap okumak, makale okumak
İş Deneyimi:	5 ay Konya da Lalebahçe İlköğretim Okulunda ücretli öğretmenlik. 3 yıl Isparta da Aksu Yaka İlköğretim Okulunda sözleşmeli öğretmenlik.
Aldığı Ödüller:	
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Yrd. Dç. Dr. Ali MEYDAN Prof. Dr. Ali Murat SÜNBÜL Yrd. Dç. Dr. Seyit EMİROĞLU
Tel:	0 544 570 04 99
Adres	Saadet Mahallesi Silahşör Sokak No:24 Meram/KONYA